IZVJEŠTAJ O OKVIRU ZA DJELOVANJE NVO NA LOKALNOM NIVOU

monitoring izvještaj

(01. januar 2015. godine - 30. jun 2016. godine)

Projekat "Jače OCD, jača demokratija! " je finansijski podržan od strane Evropske unije u okviru IPA programa za razvoj civilnog društva 2014 Civil Society Facility Montenegro Programme. Sadržaj ovog dokumenta je isključiva odgovornost Centra za razvoj nevladinih organizacija i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije

IZVJEŠTAJ O OKVIRU ZA DJELOVANJE NVO NA LOKALNOM NIVOU

– monitoring izvještaj –
(01. januar 2015. godine -30. jun 2016. godine)

IZDAVAČ:
Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)
Ul.Dalmatinska 78, Podgorica
Tel/fax: 020/219 120, 219 121, 219 122, 219 123
E-mail: crnvo@crnvo.me
www.crnvo.me

NAZIV PUBLIKACIJE
Izvještaj o podsticajnom okviru za djelovanje NVO na lokalnom nivou
-monitoring izvještaj-
(01. januar 2015. godine -30. jun 2016. godine)

ZA IZDAVAČA:
Ana Novaković

UREDNICA:
Ana Novaković

AUTORKA
Lidija Knežević

SARADNICI/E U ISTRAŽIVANJU:
Maja Marković, Sara Nikčević, Jovana Bulatović, Marina Vuksanović, Nazif Velić, Amra Strujić i Zdravko Janjušević

PRIPREMA I ŠTAMPA:
Studio Mouse, Podgorica

TIRAŽ:
150 primjeraka

Podgorica, januar 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD 5

2. NALAZI ISTRAŽIVANJA PO OPŠTINAMA 15

OPŠTINA ANDRIJEVICA 14
OPŠTINA BAR 21
OPŠTINA BERANE 27
OPŠTINA BIJELO POLJE 34
OPŠTINA BUDVA 43
PRIJESTONICA CETINJE 50
OPŠTINA DANILOVGRAD 57
OPŠTINA GUSINJE 64
OPŠTINA HERCEG NOVI 69
OPŠTINA KOLAŠIN 76
OPŠTINA KOTOR 82
OPŠTINA MOJKOVAC 89
OPŠTINA NIKŠIĆ 95
OPŠTINA PETNJICA 101
OPŠTINA PLAV 106
OPŠTINA PLJEVLJA 111
OPŠTINA PLUŽINE 117
GLAVNI GRAD PODGORICA 122
OPŠTINA ROŽAJE 129
OPŠTINA TIVAT 135
OPŠTINA ULCINJ 141
OPŠTINA ŠAVNIK 147
OPŠTINA ŽABLJAK 152

3. PREPORUKE 157

1. UVOD

1.1 Opšte informacije o Izvještaju

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) je u periodu od jula do decembra 2016. godine sproveo istraživanje o okviru za djelovanje NVO na lokalnom nivou. **Cilj ovog istraživanja je praćenje implementacije regulative kojom se uređuje saradnja između lokalnih samouprava i nevladinih organizacija, kao i javnost i transparentnost rada lokalnih samouprava tokom 2015. i prve polovine 2016. godine. Takođe, istraživanje sadrži informacije o stavovima predstavnika nevladinih organizacija i lokalnih samouprava, odnosno ocjene stepena njihovog zadovoljstva realizacijom svakog od zakonom propisanih oblika saradnje: informisanja, konsultovanja, učešća NVO predstavnika u radu radnih grupa/tijela, organizovanja zajedničkih događaja, finansiranja projekata, kao i obezbjeđivanja uslova za rad NVO.** Istraživanje je takođe bilo fokusirano i na javnost i transparentnost rada lokalnih samouprava, jer je upravo ispunjenost ovih principa preduslov za djelovanje NVO i obavljanje njihovih funkcija na lokalnom nivou, kao i za saradnju sa lokalnom samoupravom. Cilj istraživanja predstavlja i analiza problema koji su prisutni u saradnji lokalne samouprave i nevladinih organizacija, kao i u samom radu lokalne samouprave i pronalaženje jasnih i direktnih načina za prevazilaženje postojećih problema.

Sprovođenje ovog istraživanja jedna je od ključnih aktivnosti projekta **„Jače NVO, jača demokratija“,** koji CRNVO realizuje u partnerstvu sa **NVO Bonum, NVO „Nada-Herceg Novi“, NVO Novi Horizont i NVO Bjelopoljski demokratski centar**. Projekat je finansijski podržan od strane Evropske unije, a njime upravlja Delegacija Evropske Unije u Crnoj Gori. Ciljevi ovog projekta su jačanje i podsticanje civilnog društva za aktivno učešće u društvenom, ekonomskom i političkom životu u Crnoj Gori, kroz uspostavljanje četiri lokalna resursna centra za pružanje podrške lokalnim nevladinim organizacijama. Ovaj projekat je nastavak aktivnosti koje CRNVO sprovodi već duži niz godina, u želji da poboljša saradnju lokalne samouprave i lokalnih nevladinih organizacija i unaprijedi dalji proces uspostavljanja principa dobrog upravljanja.

1.2 Metodologija istraživanja

Metodologija kojom je sprovedeno istraživanje obuhvatila je zahtjeve za slobodan pristup informacijama, fokus grupe, upitnike, monitoring sajtova lokalnih samouprava, kao i pregled i analizu relevantne legislative.

Zahtjevi za slobodan pristup informacijama

CRNVO je u cilju istraživanja uputio ukupno 92 zahtjeva za slobodan pristup informacijama na adrese 23 crnogorske opštine. Četiri vrste zahtjeva su podijeljene u dvije grupe. Prvom grupom zahtjeva iz oblasti saradnje između lokalne samouprave i nevladinih organizacija, vršili smo monitoring Zakona o lokalnoj samoupravi (član 116) Zahtjevi su poslati na adrese glavnih administratora i komisija za raspodjelu sredstava NVO. Drugom grupom zahtjeva tražili smo informacije o primjeni obaveza iz oblasti javnosti i transparentnosti rada lokalnih samouprava, a koje su utvrđene članom 138 Zakona o lokalnoj samoupravi. Takođe, u ovom dijelu smo pratili i ispunjavanje ključnih obaveza predviđenih članom 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Po jedan zahtjev iz ove oblasti je upućen skupštinama i glavnim administratorima svih opština u Crnoj Gori.

Fokus grupe

U cilju detaljnijeg prikupljanja podataka, u sklopu istraživanja održano je ukupno 10 fokus grupa (5 sa predstavnicima lokalnih samouprava i 5 sa predstavnicima lokalnih nevladinih organizacija). Fokus grupe su predstavljale način da dodjemo do konkretnih iskustava opština i nevladinih organizacija i tako dopunimo odnosno konkretizujemo informacije dobijene putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Osim prikupljanja informacija, fokus grupe pokazale su se korisnim i iz razloga što su predstavljale dobar mehanizam za razmjenu iskustava i dobrih praksi među učesnicima.

Fokus grupe održane su prema sljedećem rasporedu:

- Podgorica, 30.09.2016; Obuhvaćene opštine: Glavni grad Podgorica, Prijestonica Cetinje, Danilovgrad, Nikšić
- Bijelo Polje, 14. i 15.09.2016; Obuhvaćene opštine: Berane, Plav, Andrijevica, Rožaje, Bijelo Polje, Gusinje, Petnjica
- Pljevlja, 20.09.2016; Obuhvaćene opštine: Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Šavnik, Žabljak i Plužine
- Ulcinj, 05.10.2016; Obuhvaćene opštine: Bar, Ulcinj, Budva
- Herceg Novi, 10. i 26.10.2016; Obuhvaćene opštine: Herceg Novi, Kotor, Tivat

U fokus grupama je učestvovalo 43 predstavnika nevladinih organizacija i 32 predstavnika lokalnih samouprava.

Upitnici

Upitnici su korišćeni za procjenu i prikupljanje podataka u vezi sa stavovima (mišljenja, vjerovanja) o realizaciji svih oblika saradnje opština i nevladinih organizacija. Korišćene su dvije vrste upitnike, jedan za predstavnike NVO, drugi za predstavnike opština. Upitnici sadrže i skaliranje - ocjenjivanje različitih oblika saradnje na skali od 1-5. Na upitnike je odgovorilo 127 predstavnika NVO i 55 opštinskih službenika.

REZIME

Izvještaj sadrži rezultate istraživanja o okviru za djelovanje NVO na lokalnom nivu, koje je CRNVO sproveo u svim crnogorskim opštinama u periodu od jula do decembra 2016. godine. **Cilj ovog istraživanja je praćenje implementacije regulative kojom se uređuje saradnja između lokalnih samouprava i nevladinih organizacija, kao i javnost i transparentnost rada lokalnih samouprava tokom 2015. i prve polovine 2016. godine. Takođe, istraživanje sadrži informacije o stavovima predstavnika nevladinih organizacija i lokalnih samouprava, odnosno ocjene stepena njihovog zadovoljstva realizacijom svakog od zakonom propisanih oblika saradnje: informisanja, konsultovanja, učešća NVO predstavnika u radu radnih grupa/tijela, organizovanja zajedničkih događaja, finansiranja projekata, kao i obezbjeđivanja uslova za rad NVO.** Istraživanje je takođe bilo fokusirano i na javnost i transparentnost rada lokalnih samouprava, jer je upravo ispunjenost ovih principa preduslov za djelovanje NVO i obavljanje njihovih funkcija na lokalnom nivou, kao i za saradnju sa lokalnom samoupravom.

U istraživanju je učestvovalo 170 predstavnika nevladinih organizacija i 88 predstavnika lokalnih samouprava. Metodologija kojom je sprovedeno istraživanje obuhvatila je zahtjeve za slobodan pristup informacijama, fokus grupe, upitnike, monitoring web sajtova lokalnih samouprava, kao i pregled i analizu relevantne legislative. Upitnici sadrze i skaliranje- ocjenjivanje svih oblika saradnje na skali od 1-5. Rezultati dobijeni upotrebom navedenih metoda odslikavaju trenutni stepen ostvarene saradnje na lokalnom nivou, posmatran kroz primjenu odredbi Zakona o lokalnoj samoupravi.

Struktura:

U prvom dijelu izvještaja predstavljene su opšte informacije o istraživanju, njegovim ciljevima i metodologiji. Drugi dio dio izvještaja obuhvata pojedinačne nalaze istraživanja po opštinama koji su grupisani prema obavezama lokalnih samouprava u oblastima ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama, kao i prema obavezama opština u oblasti javnosti i transparentnosti rada. Za svaki oblik saradnje opština i NVO prikazane su i ocjene trenutnog stepena ostvarene saradnje od strane predstavnika NVO i opštinskih službenika. Ovaj dio izvještaja obuhvata i pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje u svakoj od crnogorskih opština, kao i preporuke za unapređenje saradnje lokalne samouprave i nevladinih organizacija, javnosti i transparentnosti rada za svaku opštinu ponaosob. U trećem dijelu izvještaja prikazane su generalne preporuke za unapređenje saradnje lokalne samouprave i nevladinih organizacija, kao i javnosti i transparentnosti rada koje su zajedničke za sve opštine u Crnoj Gori.

SARADNJA LOKALNE SAMOUPRAVE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

Prosječna ocjena zadovoljstva ispitanika realizacijom ovog oblika saradnje:

NVO: 2.5

Predstavnici lokalne samouprave: 3.3

Mehanizmi informisanja putem kojih su lokalne samouprave informisale nevladine organizacije su web sajtovi opština, lokalni mediji, oglasne table, društvene mreže. Takođe, NVO kao izvore informacija o pitanjima značajnim za NVO sektor navode CRNVO mejling listu, kontakt osobe za saradnju sa NVO u opštinama, nadležne sekretarijate i kabinete predsjednika opština. U svim opštinama, osim u Gusinju imenovane su kontakt osobe za saradnju sa NVO. Gusinje je i jedina opština koja nema web sajt. Predstavnici NVO ističu da je u pojedinim opštinama potrebno unaprijediti vidljivost i kapacitete kontakt osoba za saradnju. Većina opština na svojim sajtovima ima posebne linkove „NVO" na kojima se uglavnom objavljuju samo informacije vezane za finansiranje NVO iz opštinskog budžeta, a ne sve informacije od značaja za rad NVO sektora (novosti, javni pozivi NVO za konsultacije, javne rasprave, radne grupe,propisi iz oblasti saradnje). Pozitivan primjer u tom kontekstu predstavljaju opštine Mojkovac, Kotor i Tivat. Kao glavni nedostaci u informisanju NVO u najvećem broju opština, istaknuto je nepostojanje mejling lista putem kojih bi predstavnici oba sektora proslijeđivali sve značajne informacije i pozive, kao i nepreglednost i neredovno ažuriranje opštinskih web sajtova.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Prosječna ocjena zadovoljstva ispitanika realizacijom ovog oblika saradnje:

NVO: 2.34

Predstavnici lokalne samouprave: 3

Predstavnici NVO su vrlo malo konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata koje usvaja Skupština (ocjena 2,34 iskazana na skali od 1 do 5). Takođe, oni su vrlo malo zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (prosječna ocjena 2,38). Proces konsultovanja nešto boljim ocjenjuju službenici opština, koji smatraju da su NVO djelimično konsultovane (ocjena 3 iskazana na skali od 1 do 5) i oni su takođe djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom konsultovanja (ocjena 2,8 na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaja konsultovanje NVO su javne rasprave. Postupak *prethodnog konsultovanja* zainteresovane javnosti kao važan oblik konsultovanja u inicijalnoj fazi izrade određenog dokumenta primjenjivan je prilikom izrade manjeg broja lokalnih akata i programa, i to ne u svim crnogorskim opštinama. Opštine koje uopšte nijesu primjenjivale postupak prethodnog konsultovanja su Andrijevica, Berane, Gusinje, Herceg Novi, Kolašin, Kotor, Petnjica, Plužine i Šavnik. Ovaj trend je posebno negativan imajući u vidu da su u svim opštinama usvajani različiti lokalni akti i organizovane javne rasprave i upravo je u cilju donošenja što kvalitetnijih lokalnih akata, faza pre-

thodnog konsultovanja trebalo da bude sastavni dio procesa njihovog donošenja. Jedan od ključnih razloga ovakvog stanja je to što predstavnici pojednih lokalnih samouprava ne razumiju u potpunosti proces prethodnog konsultovanja, te smatraju da ova faza nije obavezujuća iako je propisana Zakonom o lokalnoj samoupravi (član 110 stav 1 tačka 1). U pojedinim opštinama, službenici ne razlikuju konsultovanje od javne rasprave koja podrazumijeva već izradjen nacrt akta. Ne manje važan uzrok je i činjenica što u najvećem broju opština nije lokalnim odlukama detaljno regulisana procedura sprovođenja ovog oblika konsultovanja. Glavni grad Podgorica je jedina opština koja je proceduru sprovođenja postupka prethodnog konsultovanja detaljno regulisala donošenjem Odluke o saradnji i partnerstvu Glavnog grada i NVO 2015. godine i koja predstavlja pozitivan primjer u primjeni ovog oblika konsultovanja.

Javne rasprave se uglavnom sprovode u skladu sa propisanim pravilima. Međutim, obaveza izrade izvještaja sa javnih rasprava i objavljivanje na internet prezentaciji opština, ne poštuje se u potpunosti. Pojedini izvještaji ne sadrže detaljan pregled komentara koji su odbijeni, kao i pojedinačna obrazloženja zbog kojih su odbijeni ili ne sadrže informaciju o tome da li su prihvaćeni ili odbijeni pristigli komentari. Jedan od problema je i nepristupačnost prostorija u kojima se organizuju javne rasprave osobama sa invaliditetom.

- **Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

Prosječna ocjena zadovoljstva ispitanika realizacijom ovog oblika saradnje:

NVO: 2.5

Predstavnici lokalne samouprave: 4.1

U toku izvještajnog perioda, nevladinim organizacijama je uglavnom omogućeno učešće u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa. Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni procedurom izbora predstavnika NVO u radnim grupama i njihovim položajem (ocjena 2,5 na skali od 1 do 5), za razliku od predstavnika opština koji ocjenjuju da je ovaj proces na zadovoljavajućem nivou (prosječna ocjena 4,1 na skali od 1 do 5). Ključni problem u realizaciji ovog oblika saradnje je nedostatak sistemskog rješenja, odnosno odluka na lokalnom nivou kojom se uređuje proces izbora predstavnika NVO. Predstavnici opštine uglavnom direktno kontaktiraju NVO iz svojih baza podataka koje se bave temama u vezi sa zadacima radnih grupa. To su ujedno i razlozi zbog kojih je proces izbora predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima u određenom broju opština označen kao nedovoljno transparentan. Jedina opština koja je usvojila odluku kojom su regulisani kriterijumi i postupak izbora predstavnika NVO u radnim grupama je Glavni grad Podgorica -Odluka o saradnji i partnerstvu Glavnog grada i NVO. Preporuka je da se ovaj Model koristi i u drugim opštinama prilikom izrade istih odluka u cilju obezbjeđenja transparentnosti procesa učešća NVO u radu radnih grupa.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

U najvećem broju crnogorskih opština bilo je primjera organizovanja zajedničkih događaja. Zajedničke javne rasprave su organizovane u Kotoru prilikom izrade Nacrta Odluke o kriterijumima, postupku i načinu raspodjele sredstava namijenjenih

finansiranju NVO i Ulcinju povodom izrade Nacrta Lokalnog plana akcije za mlade (sa NVO „Novi Horizont", kao i povodom izrade Nacrta Lokalnog plana o rodnoj ravnopravnosti sa SOS telefonom za žene i djecu žrtve nasilja Ulcinj. U drugim opštinama su uglavnom organizovani zajednički seminari, okrugli stolovi, razne manifestacije itd. U opštinama Andrijevica, Gusinje, Plužine, Šavnik i Žabljak nije bilo primjera organizovanja zajedničkih događaja.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine**

Prosječna ocjena zadovoljstva ispitanika realizacijom ovog oblika saradnje:

NVO: 1.7

Predstavnici lokalne samouprave: 3

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1,7 na skali od 1 do 5). Sa druge strane predstavnici opštine ocjenjuju pružanje finansijske podrške projektima djelimično zadovoljavajućom (ocjena 3 na skali od 1 do 5). U nekim opštinama nije bilo raspisanih konkursa za dodjelu sredstava nevladinim organizacijama, bez obzira na usvojene odluke o budžetu (Bar, Prijestonica Cetinje, Kolašin, Petnjica, Pljevlja, Ulcinj i Šavnik). Kao najveći problem ističe se smanjenje sredstava za dodjelu NVO. Takođe, u pojedinim opštinama i pored potpisanih ugovora nije došlo do isplate cjelokupnih sredstava. Sredstva se u velikoj mjeri dodjeljuju i po drugom pravnom osnovu, najčešće odlukom Predsjednika opštine/Gradonačelnika. Konkretno, 13 opština je tokom 2015. godine dodijelilo sredstva NVO po ovom pravnom osnovu, što ne predstavlja krsenje propisa, ali uvodi negativnu i netransparentnu praksu u ove procese. Najveće iznose po drugom pravnom osnovu dodijelila je Opština Nikšić (55 273. 00 eura), Herceg Novi (39 172, 49), Kotor (27 398,00) i Pljevlja (21.494,21). Opštine Danilovgrad i Plužine su veće iznose dodijelile prema drugim pravnim osnovima, nego na osnovu konkursa za raspodjelu sredstava projektima NVO. U Danilovgradu je putem konkursa dodijeljeno 8100,00 eura, a odlukama 9 514,00 eura, dok je u Plužinama putem konkursa dodijeljeno 8 000,00 eura, a odlukama 10.775,60 eura. Procedure za praćenje realizacije projekata i izvještavanje nijesu razvijene, te se praćenje uglavnom svodi na pregled dostavljenih izvještaja, bez traženja dodatnih pojašnjenja vezanih za pojedine segmente izvještaja. Rijetke su Komisije za raspodjelu sredstava NVO koje donose posebne monitong planove za realizaciju projekata finansiranih budžetskim sredstvima. Samim tim, Komisije ne vrše kontinuirano monitoring i evaluaciju projekta i nemaju potreban uvid u realizaciju projekta. Članovima komisija za raspodjelu sredstava NVO uglavnom nedostaju znanja o značenju i svrsi projekta, metodologiji pisanja i programskog i finansijskog izvještavanja o realizovanim projektima. Ispitanici uglavnom smatraju da je u cilju unaprjeđenja ovog vida saradnje neophodno uspostaviti takav sistem u kojem će se sva sredstva dodjeljivati na osnovu konkursa projektima NVO, koji su usmjereni na realizaciju lokalnih javnih politika i obezbijediti stručan sastav Komisije koja će kontinuirano pratiti realizaciju projekata NVO podržanih budžetskim sredstvima.

■ **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

Prosječna ocjena zadovoljstva ispitanika realizacijom ovog oblika saradnje:

NVO: 1.9

Predstavnici lokalne samouprave: 3.7

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem nenovčane podrške nevladinim organizacijama od strane opštine (prosječna ocjena 1,9 na skali od 1 do 5). Za razliku od njih, predstavnici opština su zadovoljni realizacijom ovog oblika saradnje ostvaruje (ocjena 3,7 na skali od 1 do 5). Ustupanje prostora, u vlasništvu lokalnih samouprava (kancelarijskog prostora, sala i zemljista) na korišćenje nevladinim organizacijama postoji u velikom broju lokalnih samouprava. Opštine koje nisu ustupile prostorije na korišćenje NVO su opštine Plav, Gusinje i Šavnik, iz razloga što ne posjeduju prostorije koje bi mogle ustupiti na korišćenje, ali predstavnici ovih opština navode da NVO mogu koristiti dostupne opštinske prostorije za sastanke i slične događaje. Ključni problem je što ni u jednoj opštini nije usvojen lokalni akt kojim su propisane procedure i kriterijumi na osnovu kojih se dodjeljuju prostorije na korišćenje NVO, te je realizacija ovog oblika saradnje nedovoljno transparentna. Osim toga, ni za prostorije koje su dodijeljene NVO, u velikom broju opština nema ugovora niti drugih pojedinačnih akata na osnovu kojih su te prostorije dodijeljene određenoj NVO.

JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNIH SAMOUPRAVA

- Trenutno 14 opština ima formiran Centar za informacioni sistem ili sličnu organizacionu jedinicu, koji vode poslove održavanja i ažuriranja web sajtova. Opštine koje nemaju Centre za informacioni sistem su: Andrijevica, Bar, Kolašin, Nikšić, Petnjica, Plav, Šavnik i Žabljak. Osim toga, Opština Gusinje nema svoju internet prezentaciju, što predstavlja posebnu prepreku u ispunjavanju svih obaveza u dijelu javnosti i transparentnosti rada.
- Sve opštine, osim Gusinja, na svojim internet prezentacijama imaju objavljene statute i poslovnike skupštine opštine.
- Sve opštine su objavile odluke o budžetu za 2015. i 2016. godinu, a većina opština završne račune za 2015. godinu. Opštine koje nisu objavile završne račune za 2015. su Budva, Danilovgrad, Kolašin, Plav i Rožaje.
- Opštine uglavnom ne praktikuju objavljivanje polugodišnjih izvještaja o izvršenju budžeta i investicione politike.
- Više od polovine opština je objavilo izvještaj o radu predsjednika opštine za 2015. godinu.8 opština nije objavilo ovaj izvještaj: Budva, Herceg Novi, Kolašin, Petnjica, Plav,Plužine, Ulcinj i Šavnik. Ove opštine nijesu objavile ni godišnje izvještaje o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, a pored navedenih, to nisu učinile ni opštine Andrijevica, Bar, Pljevlja i Rožaje.

- Opštine su uglavnom objavljivale planska dokumenta, programe uređenja prostora, planove razvoja zajednice lokalne samouprave.
- Opštine na svojim sajtovima uglavnom imaju objavljene odluke o dodjeli poslova i usluga, zaključene ugovore sa fizičkim i pravnim licima, kao i pojedinačne odluke i druge akte i ugovore zaključene u postupku raspolaganja imovinom opštine. Međutim, opštine ne objavljuju ni ugovore ni druge pojedinačne akte na osnovu kojih dodjeljuju svoje prostorije na besplatno korišćenje NVO.
- Opštine na svojim sajtovima uglavnom imaju objavljene obrasce za podnošenje zahtjeva za slobodan pristup informacijama, podatke o kontakt osobi za postupanje po ovim zahtjevima, kao i vodiče za slobodan pristup informacijama. Samo 8 opština ima objavljenu evidenciju o neposrednom uvidu građana u akte na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama na svojim internet prezentacijama, a to su Berane, Budva, Prijestonica Cetinje, Kotor, Nikšić, Mojkovac, Glavni grad Podgorica i Tivat.
- Manje od polovine crnogorskih opština objavljuje imena članova organa upravljanja javnih službi čiji je osnivač opština. Opštine koje nisu objavile su Bar, Prijestonica Cetinje, Danilovgrad, Herceg Novi, Kolašin, Mojkovac,Petnjica, Plav,Rožaje,Ulcinj i Šavnik.
- Opštine uglavnom ne objavljuju akt kojim se uređuje broj i struktura zaposlenih u javnim službama koje se finansiraju iz jedinice lokalne samouprave.
- U toku 2015. i prve polovine 2016. godine, u 10 opština koje su odgovorile na naš zahtjev za slobodan pristup informacijama, predsjednici opština su održali sastanak sa predstavnicima lokalnih nevladinih organizacija.
- Većina opština je na svojim sajtovima objavila odluke koje je Skupština opštine donijela u toku 2015. i prve polovine 2016. godine. Opštine koje nijesu objavile sva akta koja su usvojena u lokalnim parlamentima su opštine Kolašin, Petnjica i Plav.
- Opštine uglavnom najavljuju sjednice lokalnog parlamenta putem zvanične internet prezentacije, uključujući i dnevni red, ali ne praktikuju sve opštine objavljivanje materijala za tačke koje su na dnevnom redu, kao ni objavljivanje zapisnika sa održanih sjednica.
- Predstavnici NVO ne prate u velikoj mjeri rad sjednica lokalnog parlamenta, korišćenjem instituta „prazna stolica“. Tokom izvještajnog perioda najveće interesovanje za korišćenje ovog mehanizma je vladalo u Herceg Novom, gdje je 24 predstavnika NVO pratilo rad 8 sjednica SO, zatim u Glavnom gradu u kojem je 10 predstavnika NVO koristilo ovaj institut. U Prijestonici Cetinje, Danilovgradu, Mojkovcu, Plavu, Rožajama i Ulcinju po 1 predstavnik NVO je pratio rad lokalnih parlamenata, a u Baru i Tivtu po 2 predstavnika NVO.
- Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave još uvijek u najvećem broju opština ne ostvaruje svoju funkciju na optimalan način, čemu u prilog govori i podatak da od većine opština u kojima je formirano ovo tijelo nijesmo dobili izvještaje o njegovom radu za 2015. godinu, zato što isti nijesu podnijeti skupštinama na usvajanje (u opštinama Danilovgrad, Kotor, Mojkovac, Šavnik i Žabljak). Osim toga, u pojedinim opštinama ovo tijelo nije moglo biti formirano iz razloga što na objavljene pozive za predlaganje kandidata

nije bilo prijavljenih. Savjet nema svoj budžet a na internet stranici opštine uglavnom ne objavljuje svoje preporuke, zahtjeve, inicijative itd.

- Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO u većini crnogorskih opština nije formiran. U toku izvještajnog perioda, Savjet je najčešće zasijedao u Nikšiću i razmatrao razne akte iz oblasti saradnje opštine i nevladinih organizacija. Sa druge strane, Savjet je u Bijelom Polju formiran još 2011. godine, ali u toku trajanja svog mandata nije održao nijednu sjednicu.

PREPORUKE

U odnosu na navedene ključne nalaze, moguće je izvesti i generalni set preporuka za poboljšanje stanja, čija primjena i način primjene opet zavise od specifičnosti lokalnih samoupava:

■ Ostvarivanje saradnje lokalne samouprave sa nevladinim organizacijama

- ✓ Unaprijediti informisanost NVO sektora i na linku „NVO » redovno objavljivati sve informacije od značaja za rad NVO sektora (novosti, javne pozive, odobrene projekte, izvjestaje, dokumente kojima je reguslisana saradnja opstina i NVO, potrebne obrasce itd.).
- ✓ Potrebno je unaprijediti znanja službenika opštine o civilnom sektoru i mehanizmima saradnje.
- ✓ Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština treba dalje unaprjeđivati u skladu sa jasnim planom. Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupština potrebno je primijeniti postupak prethodnog konsultovanja. U cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku, poput Odluke o saradnji i partnerstvu Glavnog grada-Podgorica ili izmjeniti postojeće odluke o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova.
- ✓ Javne rasprave je neophodno organizovati u prostorijama pristupačnim osobama sa invaliditetom, a prije svega je neophodno prilagoditi web sajtove opština osobama sa oštećenim vidom.
- ✓ Svi izvještaji sa javnih rasprava moraju biti objavljeni na sajtu i dostavljeni učesnicima javnih rasprava. Takođe, izvještaji treba da sadrže detaljan pregled komentara koji su prihvaćeni i odbijeni, kao i pojedinačna obrazloženja zbog kojih su odbijeni.
- ✓ Potrebno je bolje normativno urediti učešće predstavnika NVO u radnim grupama a za to može poslužiti vladina Uredba o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija ili Odluka o saradnji i partnerstvu Glavnog grada-Podgorice.
- ✓ Kada je u pitanju finansiranje, potrebne su promjene odluka o finansiranju koje obezbjedjuju održivo investiranje lokalnih samouprava u nevladin

sektor. To se može obezbijediti utvrdjivanjem procenta od budzeta koji će se na godišnjem nivou odvajati za projekte NVO, kako bi se obezbijedila sigurnost sredstava za ovu namjenu, kao i suštinskom promjenom načina odlučivanja o projektima koji treba da su uskladjeni sa prioritetima opština i komplementarni sa javnim politikama. Takođe je potrebno ukinuti praksu dodjeljivanja novčanih sredstava NVO na osnovu odluka predsjednika, i sva sredstva iz opštinskog budžeta dodjeljivati na osnovu konkursa. Neophodno je uspostaviti efikasan monitoring realizacije projekata podrzanih iz budžeta opštine donošenjem monitoring plana i raspodjelom zadataka između članova Komisije za raspodjelu sredstava u tom procesu.

- ✓ Neophodno je regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje, donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje.

■ Javnost i transparentnost rada lokalnih samouprava

Na internet stranici opštine potrebno je objaviti:

- ✓ izvještaje o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samoprave;
- ✓ imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave;
- ✓ evidenciju o neposrednom uvidu građana u akte na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama;
- ✓ akt kojim se uređuje broj i struktura zaposlenih u javnim službama koje se finansiraju iz jedinice lokalne samouprave;
- ✓ polugodišnje izvještaje o izvršenju budžeta i investicione politike za tekuću godinu i završne račune za prethodnu godinu;
- ✓ učiniti dostupnim materijale za tačke koje će biti na dnevnom redu sjednice skupštine opštine.

Informacioni centar mora biti uspostavljen u opštinama u kojima ne postoji a njegova funkcija treba da bude stalno unapređivana. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave mora postati funkcionalno tijelo. Savjet treba da ima svoj budžet a na internet stranici opštine treba da objavljuju svoje preporuke, zahtjeve, incijative itd. Takođe je potrebno je poštovati zakonsku obavezu održavanja sastanaka predsjednika opštine sa predstavnicima lokalnih nevladinih organizacija.

2. NALAZI ISTRAŽIVANJA PO OPŠTINAMA

OPŠTINA ANDRIJEVICA

2.1 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

Prema podacima iz registra NVO koje vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova na teritoriji Opštine Andrijevica registrovana je 41 NVO, od kojih je samo jedna fondacija, a ostalo su udruženja.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Andrijevica i nevladinih organizacija

Opština	Andrijevica
Statut	("Službeni list RCG - br. 021/04 I Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 002/11 i 021/13)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 020/14 od 09.07.2014)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 002/05 od 20.01.2005
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 022/05 od 08.07.2005)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 009/06 i 042/06 i Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 033/11 od 08.11.2011)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 009/06 od 06.03.2006, 001/07 od 03.01.2007)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 020/14 od 09.07.2014)

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Nevladine organizacije kao izvore informacija o aktivnostima organa lokalne samouprave navode web sajt opštine, oglasnu tablu u opštini, kao i kabinet predsjednika opštine. Kada je u pitanju ocjena pojedinih segmenata informisanja, nevladine organizacije su dostupnost informacija i sadržaj ocijenili odličnom ocjenom (prosječna

ocjena 4,5 na skali od 1 do 5), a blagovremenost objavljivanja informacija vrlo dobro (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da najbitnije aktivnosti lokalne uprave iz ove oblasti prezentuju na internet stranici opštine, oglasnoj tabli, kao i na lokalnom radio servisu.

Sa druge strane, predstavnici lokalne uprave stepen svoje informisanosti o radu lokalnih NVO ocjenjujuju djelimično zadovoljavajućim (prosječna ocjena 3, na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini, opštinski službenici navode kontakt osobu za saradnju sa NVO u opštini, kao i nevladine organizacije. Kontakt osoba zadužena za saradnju sa nevladinim organizacijama je Kićović Vesna.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Tokom 2015. godine i prve polovine 2016. godine u ovoj opštini nije primjenjivan postupak prethodnog konsultovanja prije utvrđivanja nacrta planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata kojima se utvrđuju prava i obaveze građana. Nadležni organi lokalne uprave su u prethodno navedenom periodu organizovali javne rasprave o Nacrtu budžeta Opštine Andrijevica za 2015. i 2016. godinu, zatim o Nacrtu lokalne studije lokacije „Mojanska Rijeka", kao i o Nacrtu lokalne studije lokacije „Kutskarijeka". O predvidjenim planovima rasprave, zainteresovani gradjani su bili obavješteni putem sajta i lokalnih medija. Predstavnici NVO su učestvovali na javnim raspravama o nacrtima odluka o budžetu za 2015. i 2016. godinu i iznijeli svoje primjedbe i sugestije. Izvještaji sa javnih rasprava nijesu objavljeni na sajtu.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su djelimično konsultovani od organa lokalne uprave o planovima i programima razvoja opštine, budžetima i opštim aktima koje usvaja Skupština. Prosječna ocjena konsultovanja NVO sektora je 3 (na skali od 1 do 5). Najčešće forme u kojima se obavljaju konsultacije su javne rasprave i sastanci sa predstavnicima lokalne uprave. Kao načini putem kojih NVO dobijaju informacije o javnoj raspravi, navode se mejling lista opštine i neposredni kontakt sa opštinskim službenikom. Nevladine organizacije su djelimično zadovoljne povratnim informacijama koje dobijaju tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO smatraju da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 3, na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO djelimično konsultovane prilikom donošenja lokalnih akata i planova i programa razvoja opštine (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kao glavni razlog njihove nedovoljne uključenosti u ovaj proces, lokalni službenici navode da NVO nijesu zainteresovane za uključivanje u proces konsultovanja. Najčešća forma putem kojih obavljaju konsultacije je javna rasprava. Kao načini putem kojih šalju informacije NVO o javnim raspravama, oni navode sajt opštine i oglasnu tablu.

Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (ocjena 3 iskazana na skali od 1 do 5).

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnik jedne od NVO koja je učestvovala u istraživanju, imao je priliku da učestvuje u radu Komisije za izradu vodiča za djecu i stara i iznemogla lica. Kada je u pitanju zadovoljstvo radom radnih grupa i tijela u kojima učestvuju NVO, oni su u velikoj mjeri saglasni (prosječna ocjena 4) da je proces izbora predstavnika NVO u tim radnim grupama i tijelima transparentan i da nema konflikta interesa, kao i da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave. Oni su takođe u velikoj mjeri saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju, kao i sa time da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da u periodu koji je predmet našeg istraživanja nijesu objavljivali pozive nevladinim organizacijama za rad u radnim grupama za izradu akata od zajedničkog interesa. Oni su u velikoj mjeri saglasni (prosječna ocjena 4) sa tvrdnjama da je proces izbora predstavnika NVO u tim radnim tijelima transparentan i da nema konflikta interesa, da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave, kao i da predstavnici NVO u radnim grupama daju kvalitetne prijedloge i njihovi prijedlozi se uvažavaju, dok su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka radnih grupa svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO iz Andrijevice koji su učestvovali u istraživanju nijesu imali priliku da zajedno sa predstavnicima lokalne samouprave organizuju zajedničke događaje (okrugle stolove, tribine, seminare).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su odgovorili da u traženom periodu nije bilo zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova i sličnih događaja koji su organizovani u saradnji sa NVO.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom Opštine Andrijevica za 2015. godinu opredijeljeno je 5000 eura. Od tog iznosa, 2000 eura je dodijeljeno NVO koje su od posebnog značaja za Opštinu Andrijevica, dok je 3000 eura opredijeljeno za NVO koje konkurišu na osnovu dostavljenog projekta.

Predmet našeg istraživanja, pored iznosa dodijeljenih sredstava za 2015. godinu, bio je i monitoring realizacije projekata koji su finansirani u skladu sa Odlukom o raspodjeli sredstava za projekte NVO za 2015. Na osnovu dobijenih informacija, Komisija za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama ne donosi poseban monitoring plan na osnovu kojeg bi pratila realizaciju odobrenih projekata NVO za svaku godinu. Jedina vrsta monitoringa koji Komisija vrši nad odobrenim projektima, ogleda se u obavezi podnošenja narativnih i finansijskih izvještaja od strane NVO, na kraju realizacije projekta. Komisija za raspodjelu sredstava NVO je pripremila Izvještaj o realizaciji sredstava budžeta Opštine Andrijevica opredijeljenih za NVO po konkursu za 2015. godinu, koji je podnijela i koji je usvojen od strane Skupštine Opštine.

NVO

Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 3, na skali od 1 do 5). Sa druge strane, oni su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da projekti NVO koji su podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo, kao i da su u skladu su sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 5, na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine smatraju da je pružanje finansijske podrške NVO zadovoljavajuće prosječna ocjena 3,5 (na skali od 1 do 5). Oni su djelimično saglasni sa tvrdnjama da projekti NVO koji su podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice, kao i da su u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (prosječna ocjena 3, na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 3, na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli njihovom radu su poslovne prostorije, plaćanje komunalija, preporuke za projekte.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju pružanje nenonvčane podrske NVO od strane lokalne uprave zadovoljavajućim (iskazano na skali od 1 do 5, ocjena je 4). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vid nenovčane podrške koji bi najviše doprinio radu su preporuke za projekte kojima NVO konkurišu kod donatora. Opština Andrijevica je ustupila na besplatno korišćenje svoje prostorije NVO „Za budućnost naše djece", ali ne posjeduju akt na osnovu kojeg je ta prostorija dodijeljena ovoj NVO. Takodje, ova opština nije usvojila lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO, što ukazuje da u ovoj opštini, kao ni u najvećem broju crnogorskih opština ne postoji jasna procedura i kriterijumi na osnovu kojih se prostorije dodjeljuju. Time se dovodi u pitanje jednak položaj nevladinih organizacija jer one nisu u mogućnosti da konkurišu za besplatno korišćenje prostorija opštine pod jednakim uslovima.

2.2 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Na sajtu opštine Andrijevica objavljeni su Statut opštine i budžet za 2015. i 2016. godinu, kao i Odluka o završnom računu i Izvještaj o radu Predsjednika opština za 2015. godinu. U dijelu javnih nabavki, na sajtu postoji poseban link pod nazivom javne nabavke u okviru kojeg su za 2015. i 2016. godinu objavljeni planovi javnih nabavki, tenderska dokumentacija o sprovedenim postupcima javnih nabavki, rješenja o izboru najpovoljnije ponude kao i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima. Takodje,na internet stranici opštine objavljena su i imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave. Opština ne praktikuje objavljivanje polugodišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta i investicione politike. Na sajtu nije objavljena evidencija o neposrednom uvidu građana u akte na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Na osnovu podataka iz Informacionog centra Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, ovoj opštini je tokom 2015. godine podnijeto ukupno 23 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od kojih je u potpunosti usvojeno 18, djelimično usvojenih 1 i odbijenih 4. U prvoj polovini 2016. godine podnijeto je ukupno 25 zahtjeva, od kojih su 24 usvojena a jedan je djelimično usvojen.

Na internet stranici opštine se objavljuju odluke, programi i planovi koje usvaja Skupština, kao i dnevni red sjednica. Materijali za sjednice Skupštine nijesu dostupni na sajtu opštine, a takodje na sajtu se ne objavljuju ni zapisnici sa održanih sjednica. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine održano je ukupno šest sjednica, a objavljen je samo zapisnik sa jedne sjednice. Predstavnici NVO u Andrijevici nijesu u periodu koji je bio predmet našeg istraživanja, koristili institut „prazne stolice“, putem kojeg mogu učestvovati u radu sjednice Skupštine bez prava odlučivanja. Novi Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samoprave nije formiran iako je tri puta do sada raspisivan javni poziv. Ključni razlog je to što građani nijesu zainteresovani da predlažu kandidate, kao i činjenica da Zakon o spriječavanju korupcije u dijelu sprječavanja konflikta interesa, predstavlja prepreku u malim sredinama za konstituisanje Savjeta i sličnih tijela. Iako je Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lokalne samouprave sa NVO usvojena 2014. godine, Savjet još uvijek nije formiran. U 2015. i u prvoj polovini 2016. godine nije održan sastanak predsjednika opštine sa predstavnicima lokalnih nevladinih organizacija. Opština nije formirala Informacioni centar što predstavlja prepreku u ispunjavanju svih obaveza u dijelu javnosti i transparentnosti rada.

PREPORUKE:

- Formirati Informacioni centar u cilju ispunjavanja svih obaveza u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi Zakonom o slobodnom pristupu informacijama;
- Objavljivati redovno na sajtu opštine izvještaje sa javnih rasprava sa pregledom dobijenih komentara i obrazloženjem zbog čega nijesu prihvaćeni prijedlozi;
- Primijeniti u postupku izrade akata od zajedničkog interesa postupak prethodnog konsultovanja;
- Donijeti akt kojim ce biti detaljno regulisani kriterijumi na osnovu kojih će se birati predstavnicci NVO u radnim grupama i tijelima koje formira opština;

- Povećati iznos sredstava iz Budžeta opštine koji je namijenjen finansiranju projekata NVO;
- Uspostaviti efikasan monitoring realizacije projekata podrzanih iz budžeta opštine donošenjem monitoring plana i raspodjelom zadataka između članova Komisije za raspodjelu sredstava u tom procesu;
- Organizovati obuke za predstavnike NVO na temu „Pisanje projekata";
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje;
- Organizovati godišnje sastanke predsjednika opštine i NVO;
- Sprovesti proces izbora novog Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, kao i Savjeta za saradnju opštine sa nevladinim organizacijama i osigurati njihovu efikasnost i nezavisnost.

OPŠTINA BAR

Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova, na teritoriji Opštine Bar registrovano je 270 NVO, od čega je 256 udruženja, 7 fondacija i 7 predstavništva stranih NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Bar i nevladinih organizacija

Opština	**Bar**
Statut	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 006/11 od 15.02.2011)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 018/07 od 18.05.2007)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 033/05 od 28.10.2005, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 027/12 od 20.08.2012)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 012/07 od 04.04.2007)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 040/11 od 28.12.2011)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 011/07 od 30.03.2007)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 040/12 od 31.12.2012)

2.3 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Nevladine organizacije kao izvore informacija o aktivnostima organa lokalne samouprave navode web sajt opštine, lokalne medije, kao i skupštinu opštine. Kada je u pitanju ocjena dostupnosti, blagovremenosti i sadržaja informacija objavljenih od strane opštine, predstavnici NVO su sva tri segmenta infomisanja ocijenili djelimično zadovoljavajućim (iskazano na skali od 1 do 5, prosječna ocjena je 3). Sa druge strane, predstavnici NVO ističu da ne postoji praksa redovnog informisanja NVO od strane opštine, posebno ne putem mejla ili zajedničke mejling liste.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da NVO sektor informišu o najbitnijim aktivnostima lokalne uprave putem internet i fejsbuk stranice opštine, kao i direktno putem

mejla. Imaju bazu NVO u elektronskoj formi, ali ona nije dostupna na sajtu. Predstavnici opštine smatraju da je u cilju unaprjeđenja informisanja potrebno da Centar za informacioni sistem bude poseban organ. Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju zadovoljavajućim stepen informisanosti opštine od strane lokalnih nevladinih organizacija (prosječna ocjena je 3, na skali od 1 do 5). Predstavnici lokalne uprave kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini navode kontakt osobu za saradnju sa NVO, lokalne medije, kao i direktno informisanje od strane nevladinih organizacija. Kontakt osoba zadužena za saradnju sa NVO je Ana Lekić.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Tokom 2015. godine i prve polovine 2016. godine, Sekretarijat za uređenje prostora, komunalno stambene poslove i zaštitu životne sredine je jedini organ lokalne uprave koji je organizovao postupak prethodnog konsultovanja prilikom izrade izmjena i dopuna DUP-a „Pečurice-centar" i izmjena i dopuna DUP-a „Marelica". Ovaj organ je takodje organizovao i javnu raspravu povodom izmjena i dopuna DUP-a „Veliki pijesak". Sekretarijat za društvene djelatnosti je u ovom periodu organizovao javnu raspravu o Nacrtu odluke o utvrđivanju osnove i kriterijumima za finansiranje aktivnosti u sportu iz budzeta Opštine Bar, na kojoj je prisustvovao predstavnik NVO i za koju je objavljen izvjestaj sa javne rasprave. Sekretarijat za ekonomiju i finansije je organizovao javne rasprave u vezi sa izradom Nacrta Odluke o izmjenama Odluke o budzetu Opštine Bar za 2015. godinu, kao i povodom izrade Nacrta Odluke o budzetu Opštine Bar za 2016. Pozivi za javne rasprave su objavljeni na sajtu opštine i dostavljeni mjesnim zajednicama, i za oba nacrta održano je po sedam javnih rasprava za gradjane, kao i dvije stručne rasprave na kojima su uzeli učešće predstavnici NVO i dali svoje prijedloge. i za ove javne rasprave su objavljeni izvještaji. Sekretarijat za poljoprivredu i ruralni razvoj organizovao je javnu raspravu povodom Nacrta odluke o podsticajima i investiranju u razvoj poljoprivrede, koja je takodje organizovana u sedam mjesnih zajednica i kao stručna javna rasprava, gdje su predstavnici NVO uzeli učešće. Poziv za javnu raspravu, nacrt ove odluke i izvještaj dostupni su na sajtu.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su vrlo malo konsultovani od organa lokalne uprave o planovima i programima razvoja opštine, budžetima i opštim aktima koje usvaja Skupština. Prosječna ocjena konsultovanja NVO sektora je 2,25 (na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave. Kao načini putem kojih NVO dobijaju informacije o javnoj raspravi, navode se mejling lista opštine i lokalni radio/tv emiter. Nevladine organizacije su vrlo malo zadovoljne povratnim informacijama koje dobijaju tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 2, na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO smatraju da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 2, na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Kada je u pitanju uključenost nevladinih organizacija u proces konsultovanja prilikom donošenja pomenutih akata, predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO uključene na zadovoljavajućem nivou (ocjena 4, na skali od 1 do 5). Kao najčešće

forme putem kojih se obavljaju konsultacije NVO predstavnici opštine pored prethodnih konsultacija i javnih rasprava, navode i seminar-radionice u organizaciji organa lokalne samouprave. Predstavnici lokalne uprave informišu NVO o javnoj raspravi, putem sajta, oglasne table, štampanih medija. Predstavnici lokalne uprave su stepen svog zadovoljstva povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja ocijenili najvećom ocjenom 5, tj. u potpunosti su zadovoljni.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici NVO iz Bara koji su popunjavali upitnik naveli su da u traženom periodu nisu učestvovali u radu neke radne grupe ili komisije koja je formirana u ovoj opštini. Ispitanici su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radna tijela na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, kao i da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (prosječna ocjena 2, 5 na skali od 1 do 5). Oni su takođe djelimično saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju, kao i sa time da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 3, na skali od 1 od 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave u periodu koji je predmet našeg istraživanja nijesu objavljivali javne pozive nevladinim organizacijama za rad u radnim grupama za izradu akata od zajedničkog interesa, niti u Opštini Bar postoji lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama koje obrazuje predsjednik opštine. Sa druge strane, oni su uključili predstavnike NVO u Radni tim za izradu Lokalnog programa socijalnog stanovanja za Opštinu Bar (predstavnike Udruženja paraplegičara i NVO Caritas Barske nadbiskupije). Pozive za imenovanje ovim NVO organi lokalne uprave uputili su u formi dopisa, a na osnovu prethodne saradnje. Predstavnici lokalne uprave ističu da uglavnom kontaktiraju stručnu osobu iz NVO sektora koja uvijek da veliki doprinos, a često se desava da se u Baru NVO medju sobom dogovore ko će biti u radnoj grupi. Ispitanici iz opštine su u potpunosti saglasni (prosječna ocjena 5, na skali od 1 do 5) sa tvrdnjama da je proces izbora predstavnika NVO u tim radnim grupama i tijelima transparentan i da nema konflikta interesa, da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave, da predstavnici NVO u radnim grupama daju kvalitetne prijedloge i njihovi prijedlozi se uvažavaju, kao i da se nakon održanih sastanaka radnih grupa svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici dvije NVO iz Bara su imali priliku da zajedno sa predstavnicima lokalne samouprave organizuju zajednički događaj (okrugli sto i seminar).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su odgovorili da su u traženom periodu organizovali panel diskusiju na temu „Doprinos unaprjeđenju kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori" zajedno sa NVO Juventas, Kvir Montenegro i Institutom za pravne studije, predavanje o prevenciji narkomanije sa NVO Povjerenje, zatim okrugli sto sa NVO „Adria" na temu „Razvojem vještina u skladu sa očuvanim sposobnostima do svijeta rada", kao i seminar „Primjena montesori metode u radu sa osobama sa invaliditetom", takođe sa NVO Adria.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom Opštine Bar za 2015. godinu opredijeljeno je 20 000 eura. Nažalost, kao i prethodnih godina opština opredijeli novac za raspodjelu za NVO, ali ni u 2015. godini nije objavljen konkurs za raspodjelu sredstava NVO. Praksa neobjavljivanja konkursa postoji od 2010. godine. S obzirom da nije bilo raspodjele sredstava putem konkursa, nije mogao biti ni vršen monitoring od strane Komisije za raspodjelu sredstava NVO. Nijesmo dobili odgovor koliko je opština dodijelila sredstava NVO po drugom pravnom osnovu (na osnovu odluka predsjednika itd.) ali predstavnici opštine na fokus grupi su kazali da postoji praksa da se NVO sa projektom obrate opštini i onda se odlučuje o finansiranju. Takođe, shodno lokalnoj Odluci o kriterijumima, postupku i načinu raspodjele sredstava nevladinim organizacijama sedam NVO imaju status od posebnog značaja, što znači da se oni na konkurs prijavljuju programom (udruženja slijepih, paraplegičara, roditelja djece sa posebnim potrebama itd).

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1,25 na skali od 1 do 5). Uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 2,25 na skali od 1 do 5), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (prosječna ocjena 2,75 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine takođe nimalo nijesu zadovoljni pružanjem finansijske podrške NVO (prosječna ocjena je 1 na skali od 1 do 5). Uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 4 na skali od 1 do 5), a u potpunosti su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (prosječna ocjena 4,5 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO

od strane lokalne samouprave (prosječna ocjena 2, na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli njihovom radu su poslovne prostorije, plaćanje komunalija, preporuke za projekte, korišćenje sale za sastanke, konferencije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne uprave zadovoljavajućim (iskazano na skali od 1 do 5, ocjena je 4). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije, plaćanje komunalija, korišćenje prostora opštine za sastanke, preporuka za projekte kojima NVO konkurišu kod donatora. Opština Bar je ustupila na besplatno korišćenje svoje prostorije NVO „Adria" koja koristi službene prostorije MZ Bar II, a na osnovu ugovora o poslovnoj tehničkoj saradnji sa ovom mjesnom zajednicom. Takođe, i NVO „Kranjania" koristi službene prostorije mjesne zajednice „Ostros" i ovom slučaju ne postoji zvanična saglasnost Savjeta Mjesne zajednice kao u prvom slučaju, već „prećutna", kako se navodi u odgovoru opštine. Važno je pomenuti da ni ova opština, kao ni ostale, nije usvojila lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO.

2.4 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Na sajtu Opštine Bar nijesu objavljena sva akta koje je donijela Skupština u 2015. i prvoj polovini 2016. godine. Informacioni centar u ovoj opštini nije formiran, što predstavlja prepreku u ispunjavanju obaveza u ovoj oblasti. Od ključnih dokumenata objavljene su odluke o budžetu za 2015. i 2016. godinu, Završni račun Budžeta za 2015. godinu, kao i Izvještaj o radu predsjednika opštine i organa lokalne uprave za 2015. god. Izvještaji o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave za 2015. godinu nijesu objavljeni na sajtu iz razloga što još uvijek nijesu ni razmatrani na sjednici Skupštine, tj. nijesu svrstani u dnevni red zasijedanja. Kada je u pitanju transparentnost postupka javnih nabavki, svi akti koji se tiču ovog dijela (odluke o dodjeli poslova i usluga, zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, planovi i tenderska dokumentacija) objavljuju se na sajtu opštine, u okviru posebnog linka „javne nabavke", kao i na portalu Uprave za javne nabavke. Na internet stranici opštine nije objavljena evidencija o neposrednom uvidu građana u akte na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama, iz razloga, kako se navodi u odgovorima, tehničke nemogućnosti. Sa druge strane na osnovu podataka iz Informacionog centra Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, ovoj opštini je tokom izvještajnog perioda podnijeto ukupno 120 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od čega je u potpunosti usvojeno 92 zahtjeva, djelimično usvojenih 9 i odbijenih 19. Takodje, na sajtu nijesu objavljena imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama.

Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave nije imenovan, a takodje nije formi-

ran ni Savjet za saradnju opštine sa nevladinim organizacijama. U 2015. i u prvoj polovini 2016. godine nije održan sastanak predsjednika opštine sa predstavnicima lokalnih nevladinih organizacija. U ovom periodu, kroz institut „slobodna stolica", rad Skupštine su pratile dvije nevladine organizacije. Sjednice su najavljivane putem sajta uz objavljen dnevni red. Takođe, svi materijali za tačke koje su bile na dnevnom redu sjednica Skupštine, bili su dostupni na sajtu.

PREPORUKE:

- U cilju unaprjeđenja informisanja i ispunjavanja svih obaveza opštine u dijelu transparetnosti svog rada potrebno je da Centar za informacioni sistem bude poseban organ;
- Formiratu zajedničku mejling listu putem koje će opština informisati lokalne NVO o svim značajnim informacijama;
- Bazu NVO učiniti dostupnom i na sajtu opštine;
- Primijeniti u postupku izrade akata od zajedničkog interesa postupak prethodnog konsultovanja;
- Donijeti akt kojim ce biti detaljno regulisani kriterijumi na osnovu kojih će se birati predstavnicci NVO u radnim grupama i tijelima koje formira opština;
- Prekinuti praksu neobjavljivanja konkursa za raspodjelu sredstava NVO koja postoji već 5 godina;
- Povećati iznos sredstava iz budžeta opštine koji je namijenjen finansiranju projekata NVO (utvrđivanjem procentulanog iznosa u odnosu na tekući budžet);
- Uspostaviti efikasan monitoring realizacije projekata podržanih iz budžeta opštine donošenjem monitoring plana i raspodjelom zadataka između članova Komisije za raspodjelu sredstava u tom procesu;
- Organizovati obuke za predstavnike NVO na temu „Pisanje projekata";
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje;
- Organizovati godišnje sastanke predsjednika opštine i NVO;
- Sprovesti proces izbora, odnosno imenovanja Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, kao i Savjeta za saradnju opštine sa nevladinim organizacijama i osigurati njihovu efikasnost i nezavisnost.

OPŠTINA BERANE

Na teritoriji Opštine Berane, prema podacima iz registra MUP-a, registrovano je 157 NVO, od kojih je 148 udruženja, 4 fondacije i 5 predstavništva stranih NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Berane i nevladinih organizacija

Opština	**Berane**
Statut	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/11 ("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 021/04, 023/04, 034/06,006/11
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 034/13 od 19.11.2013)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 022/12 od 17.07.2012)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 021/05 od 28.06.2005)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 022/12 od 17.07.2012, 033/12 od 13.11.2012)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 032/05 od 20.10.2005, 035/05 od 14.11.2005)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 038/16 od 25.08.2016)

2.5 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima organa lokalne samouprave navode web sajt i fejsbuk stranicu opštine, oglasna tablu u opštini, lokalni radio servis, druge NVO kao i CRNVO mejling listu. Kada je u pitanju dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija objavljenih od strane opštine, predstavnici NVO su sva tri segmenta ocijenili djelimično zadovoljavajućim (iskazano na skali od 1 do 5, prosječna ocjena je 2,8). U cilju unaprjeđenja informisanja NVO od strane opštine, predstavnici NVO predlažu da je potrebno unaprijediti direktno informisanje nevladinog sektora o relevantnim dogadjajima, putem mejling liste i predlažu da se u svakom sekretarijatu formira mejling lista opštinskih NVO putem kojih bi predstavnici opštine direktno proslijeđivali NVO sve značajne informacije. Oni

takođe predlažu da je potrebno da se internet stranica opštine bolje ažurira i da se redovno objavljuju sve odluke i akti.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da NVO sektor informišu o najbitnijim aktivnostima lokalne uprave putem internet i fejsbuk stranice opštine, putem lokalnog radio servisa Radio Berane, a takodje ih informišu mejlom i telefonski. Na internet stranici imaju posebnu rubriku pod nazivom „NVO", gdje su objavljene samo informacije vezane za finansiranje NVO iz opštinskog budžeta. Sa druge strane, predstavnici lokalne uprave stepen svoje informisanosti o radu lokalnih NVO ocjenjujuju djelimično zadovoljavajućim (prosječna ocjena 3, na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini, opštinski službenici navode kontakt osobu za NVO u opštini, kao i direktno informisanje od strane nevladinih organizacija. Kontakt osoba zadužena za saradnju sa NVO je Remzija Ramusović.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Tokom 2015. godine i prve polovine 2016. godine, u ovoj opštini nije primjenjivan postupak prethodnog konsultovanja prije utvrđivanja nacrta planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata kojima se utvrđuju prava i obaveze građana. Nadležni organi lokalne uprave su u prethodno navedenom periodu organizovali javne rasprave prilikom izrade sljedećih akata: Nacrta Lokalne studije lokacije zaizgradniu MHE"Kaludra 2"; Nacrta odluke o vodosnabdijevanju na seoskom području Opštine Berane; Nacrta odluke o budzetu Opštine Berane za 2016. ; Nacrta odluke o komunalnom redu; Nacrta Odluke o finansiranju i sufinansiranju sporta; Nacrta Odluke o dodjeli jednokratne pomoći za novorođeno dijete; Nacrta plana o postavljanju privremenih objekata u Opštini Berane; Nacrta jednogodišnjeg programa uredenja prostora; Nacrta opštinskog plana za zastitu i spašavanje od pozara; Nacrta Odluke o naseljima i granicama područja naselja na teritoriji opštine Berane; Nacrta zakona o stanovanju i održavanju stambenih zgrada u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma; Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za projekat „Izgradnja poslovnog objekta za obradu drveta i proizvodnju rezane građe"; Nacrta odluke o porezu na nepokretnost; kao i povodom izrade planskih dokumenata DUP „Rudeš 3", DUP „Lugovi i Donji Talum", DUP „Jasikovac" i LSL Buče. Svi nacrti su zajedno sa pozivima za učešće javnosti i planovima javnih rasprava objavljeni na sajtu. Nažalost, izvještaji o sprovedenim javnim raspravama nijesu dostupni na sajtu, a takodje ih nijesmo dobili ni putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama koji smo uputili ovoj opštini, te nemamo informaciju koliki je bio odziv NVO i gradjana na tim javnim raspravama.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su djelimično konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata koje usvaja Skupština, tokom 2015. i prve polovine 2016. Prosječna ocjena konsultovanja NVO sektora je 3 (na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave, sastanci sa predstavnicima organa lokalne samouprave i tribine. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi

dobijaju putem sajta, oglasne table u opštini i mejling liste druge NVO. Nevladine organizacije su djelimično zadovoljne povratnim informacijama koje dobijaju tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 2,8 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO smatraju da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 2,3 iskazana na skali od 1 do 4). Takođe, predstavnici NVO koji su učestvovali na fokus grupi navode da se u izvještajima o javnim raspravama ne navode komentari NVO, što po njihovom mišljenju dovoljno govori o tome da predstavnici opštine ne cijene trud, niti dovoljno uvažavaju prijedloge NVO predstavnika.

Lokalna uprava

Kada je u pitanju uključenost nevladinih organizacija u proces konsultovanja prilikom donošenja pomenutih akata, predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO djelimično uključene (ocjena 3, na skali od 1 do 5). Kao najčešće forme putem kojih se obavljaju konsultacije NVO predstavnici opštine navode prethodne konsultacije i javne rasprave. Informacije o javnoj raspravi šalju putem sajta, oglasne table u opštini, fejsbuk stranice, mejla itd. Predstavnici lokalne uprave su stepen svog zadovoljstva povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja ocijenili prosječnom ocjenom 3,5 (na skali od 1 do 5), što znači da su u velikoj mjeri zadovoljni povratnim informacijama.

- **Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa**

NVO

Predstavnici NVO iz Berana koji su popunjavali upitnik, naveli su da u traženom periodu nisu učestvovali u radu neke radne grupe ili tijela koje je formirano u ovoj opštini. Ispitanici su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radna tijela na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, kao i da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (prosječna ocjena 2, 8 na skali od 1 do 5). Oni su takođe djelimično saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (prosječna ocjena 3,4 iskazana na skali od 1 do 5), kao i sa time da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 2,6 na skali od 1 od 5). Predstavnici NVO smatraju da pozivi za učešće u radnim grupama treba da budu propraćeni nekim kriterijumima u cilju transparentnosti izbora NVO u radnim grupama iz razloga što može biti više NVO koje se bave nekom temom, a samo jedna može biti odabrana da učestvuje.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave u periodu koji je predmet našeg istraživanja nijesu objavljivali javne pozive nevladinim organizacijama za rad u radnim grupama za izradu akata od zajedničkog interesa, niti u Opštini Berane postoji lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima. Sa druge strane, oni su uključili dva predstavnika NVO sektora u Radnu grupu za izradu Akcionog plana borbe protiv korupcije u Opštini Berane za 2015-2016. godinu, zatim u Radno tijelo za praćenje uspješnosti realizacije lokalnog plana za razvoj usluga

socijalne zaštite u Opštini Berane 2014-2018, kao i u Komisiji za raspodjelu sredstava sportskim organizacijama[1].

Predstavnici opštine su većinom saglasni sa tvrdnjom da je process izbora predstavnika NVO u tim radnim grupama i tijelima transparentan i da nema konflikta interesa (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5), dok su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (prosječna ocjena 5). Ispitanici su u velikoj mjeri saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama daju kvalitetne prijedloge i njihovi prijedlozi se uvažavaju (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5), dok su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka radnih grupa svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 4,5 na skali od 1 do 5).

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO, koji su učestvovali u istraživanju, nijesu imali priliku da zajedno sa organima lokalne uprave, kao partneri, organizuju neki tip javnog događaja. Učesnici fokus grupe su istakli da su pozivali predstavnike opštine da prisustvuju događajima i aktivnostima, ali da se oni nijesu odazvali.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su odgovorili da su u traženom periodu organizovali u saradnji sa CRNVO seminar na temu „Građanska participacija u donošenju odluka i pravo na slobodan pristup informacijama" za predstavnike opštine i NVO, kao i seminar na temu „Javno zastupanje" za predstavnike NVO. Takođe, u saradnji sa CRNVO organizovali su sastanak sa predstavnicima mjesnih zajednica, kao i zajednički sastanak odbornika, predstavnika mjesnih zajednica i NVO.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom Opštine Berane za finansiranje projekata za 2015. godinu opredijeljeno je 30 000 eura. Od tog iznosa Komisija za raspodjelu sredstava NVO je putem konkursa raspodijelila 15 969,60 eura, od čega je 4000 eura podijeljeno organizacijama koje u skladu sa Odlukom o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava uživaju status od posebnog značaja za Opštinu Berane, a 11 969,60 eura je podijeljeno drugim NVO. Takođe iz opštinskog budžeta je mimo konkursa, na osnovu odluka Predsjednika opštine tokom 2015. godine dodijeljeno ukupno 3000 eura nevladinim organizacijama sa teritorije ove opštine. Nakon donošenja Odluke o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama na osnovu konkursa, Predsjednik opštine je zaključio ugovore sa NVO, kojim su uređena međusobna prava i obaveze davaoca i korisnika sredstava za realizaciju projekta. Nakon realizacije projektnih aktivnosti NVO su dostavile detaljan narativni i finansijski izvještaj o realizaciji programa i projekata koji su finansirani u 2015. godini. Komisija je nakon toga pripremila Izvještaj

1 Javni poziv za predlaganje predstavnika NVO sektora u ovoj Komisiji objavljen je u skladu sa Odlukom o kriterijumima, postupku i načinu raspodjele sredstava NVO Opštine Berane

o raspodjeli sredstava za projekte nevladinih organizacija u 2015. , koji je usvojen od strane Skupštine opštine. Dakle, monitoring i evaluacija odobrenih projekata NVO ogleda se u podnošenju narativnih i finansijskih izvještaja Komisiji. Kao i u slučaju većine crnogorskih opština, Komisija za raspodjelu sredstava NVO u Opštini Berane ne donosi poseban monitoring plan na osnovu kojeg bi kontinuirano pratila realizaciju odobrenih projekata NVO za svaku godinu i na osnovu kojeg bi pripremala poseban izvještaj o realizaciji monitoring plana Komisije, koji bi sadržao detaljnije informacije o načinu realizacije projektnih aktivnosti, njihovoj efikasnosti, doprinosu ostvarivanja potreba i interesa lokalnog staniovništva itd.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1,8 na skali od 1 do 5). Uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 2,2 na skali od 1 do 5), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3,2 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO su istakli da pojedine NVO drugu godinu zaredom konkurišu sa projektima, a nisu dobili sva sredstva ni od prvog konkursa. To je problematično posebno iz razloga što nijesu mogli da realizuju sve aktivnosti, a jedan od uslova za konkurisanje sa novim projektom je narativni i finansijski izvjestaj od realizaciji prethodnog projekta. Takođe, smatraju da je problem i to što se sredstva dodjeljuju pojedinim NVO mimo konkursa, samo na osnovu pojedinačnih zahtjeva, a sa druge strane NVO apliciraju projektima na konkurse i budu odbijene.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama ocijenili djelimično zadovoljavajućom i istakli da NVO dobijaju onoliko sredstava koliko je potrebno (prosječna ocjena je 3 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (ocjena 3,3 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 3, na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju pružanje nenovčane podrske NVO od strane lokalne uprave djelimično zadovoljavajućim. Iskazano na skali od 1 do 5, ocjena je 3. Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, preporuke za projekte. Takodje, ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su

u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Sa druge strane, 15 NVO koristi prostorije opštine ili javnih ustanova i preduzeća u kojima je opština osnivač:

1. Organizacija boraca NOR-a 1941/45 OBNOR Berane – 52 m2 korisnik NVO, vlasnik Opština Berane;
2. Organizacija gluvih i nagluvih za opštine Berane, Andrijevicu,Plav, Gusinje, Rožaje i Petnjicu – 12 m2 – korisnik NVO, vlasnik Opština Berane;
3. Organizacija slijepih za Berane, Andrijevicu,Plav i Rožaje – 22 m2 korisnik NVO – vlasnik Opština Berane;
4. Udruženje boraca ratova 1990 godine – 22 m2 – korisnik NVO – vlasnik Opština Berane;
5. Udruženje poljoprivrednih preradjivača – 25 m2 – korisnik NVO, vlasnik Opština Berane;
6. Udruženje paraplegičara Crne Gore 18 m2 – korisnik NVO – vlasnik Opština Berane;
7. Udruženje pčelara Uljanik – 50 m2 korisnik NVO, vlasnik Javna ustanova Sportski centar Berane;
8. Organizacija boraca i antifašista Crne Gore OO Berane, 25 m2 korisnik, vlasnik Ministarstvo odbrane i Opština Berane (nije vršena dioba – nekadašnji Sekretarijat narodne odbrane)
9. KUD Kolo – prostorija 75 m2 – korisnik NVO, vlasnik JU Centar za kulturu Berane;
10. Fondacija za prevenciju i suzbijanje narkomanije – 20 m2 (zajednička prostorija opštinske Kancelarije za prevenciju narkomanije i Fondacije) vlasnik Opština Berane
11. Omladinski klub Berane - 37 m2 (službene prostorije Omladinskog savjeta opštine Berane u kojem je omogućen rad u popodnevnim satima i ovoj NVO);
12. Društvo dobrovoljnih davalaca krvi – 55 m2 korisnik, vlasnik Opšta Bolnica Berane;
13. NVO Korak nade – 20 m2 (korisnik NVO - prostorija u JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa posebnim potrebama) vlasnik JU gdje je osnivač Opština Berane;
14. Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije–zakupac stambenog objekta od 250 m2 (5 opština sa sjevera putem ugovora finansiraju rad ove organizacije;
15. Klub ljubitelja jezika AMY – zakupac stambenog prostora od 74 m2 (opština putem projekata dijelom finansirala zakup u 2016 godini);

Takođe, neophodno je pomenuti da Opština Berane- Sekretarijat za opštu upravu i društvene djelatnosti i nevladine organizacije iz Berana, imaju dogovor oko načina korišćenja skupštinske „male“ sale. Prostorija od 60 m2 ustupa se besplatno za potrebe rada nevladinih organizacija i realizaciju projektnih aktivnosti. Nevladine organizacije se obraćaju organu uprave, pismenim podneskom sa datumom i razlogom korišćenja iste, a organ uprave, postupajući po zahtjevu NVO odobrava korišćenje iste za odredjeni vremenski period. Prostorija omogućuje boravak 33 lica sa stolicama i stolovima, kao i tehničku podršku u vidu korišćenja lap topa i projektora. Tokom 2016. godine usluge Male sale SO koristile su 14 dana lokalne nevladine organizacije i 27 dana medjunarodne organizacije.

2.6 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Na sajtu opštine Berane objavljena su sva akta (odluke, informacije, izvještaji, planovi, program) koje je donijela Skupština Opštine u 2015. i prvoj polovini 2016. godine. Centar za informacioni sistem je formiran, shodno Odluci o organizaciji i načinu rada lokalne uprave Opštine Berane. Od ključnih dokumenata objavljeni su Statut opštine, Odluka o budžetu za 2015, Odluka o izmjenama i dopunama budžeta za 2015, kao i Odluka o budžetu za 2016. godinu. Na sajtu je takođe objavljen izvještaj o radu predsjednika opštine za 2015. godinu, čiji je sastavni dio i izvještaj o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, kao i završni račun za 2015. Opština ne praktikuje objavljivanje polugodišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta i investicione politike. U dijelu javnih nabavki, na sajtu opštine se objavljuju svi ugovori koji su predviđeni Planom javnih nabavki, po svim vrstama javnih nabavki. Raspolaganje opštinskom imovinom vrši se na osnovu odluke SO Berane za svaki pojedinačan predmet i sve one se objavljuju na sajtu. Takodje, na internet stranici opštine objavljena su i imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u JU i DOO čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave. Na sajtu su objavljena rješenja o slobodnom pristupu informacijama. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine ovoj opštini je podnijeto ukupno 11 zahtjeva za slobodan pristup informacijama i svi su usvojeni i ta rješenja su objavljena. Na sajtu je dostupna evidencija i sadržaj propisanih oblika učešća u izjašnjavanju i odlučivanju, ali ne i odgovori nadležnih organa na iste. U traženom periodu sve sjednice Skupštine Opštine su najavljivane putem internet stranice, kao i planirani dnevni red sjednica. Materijali za tačke koje su bile na dnevnom redu sjednice Skupštine opštine su takođe bili dostupni na sajtu, ali zapisnici sa održanih sjednica se ne objavljuju. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine održano je ukupno šest sjednica SO i u ovom periodu predstavnici NVO nijesu koristili institut „slobodne stolice“, odnosno nijesu podnosili zahtjeve za prisustvo sjednicama Skupštine Opštine.

Skupština Opštine Berane je na sjednici održanoj 31. marta i 01. i 06. aprila 2015. donijela Odluku o izboru Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave. Savjet je od konstituisanja, tj. od maja 2015. do marta 2016. održao 5 sjednica na kojima je analizirao i sagledavao stanje u oblasti planiranja i uređenja prostora, komunalnim djelatnostima, investicionoj i budžetskoj politici, zaštiti životne sredine, socijalnoj zaštiti, kulturi, sportu i drugim oblastima i podnio značajan broj preporuka i sugestija prema organima samouprave i uprave, kao i određeni broj inicijativa u cilju poboljšanja stanja u ovim oblastima. Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lokalne samouprave sa NVO usvojena je u avgustu 2015. godine i njegovo formiranje je u toku. U decembru 2015. godine održan je redovni sastanak predsjednika opštine i rukovodstva sa predstavnicima NVO. Javni poziv NVO za učešće na ovom sastanku objavljen je i na sajtu.

PREPORUKE:

- U svakom sekretarijatu formirati mejling listu putem kojih bi predstavnici opštine direktno razmjenjivali sa NVO sve značajne informacije;
- Na linku „NVO » objavljivati sve informacije od značaja za rad NVO sektora, a ne samo info vezane za finansiranje NVO iz opštinskog budžeta;

- Prilikom izrade programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja;
- Objavljivati izvještaje sa javnih rasprava na sajtu i dostaviti ih učesnicima rasprave putem mejla;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima;
- Uspostaviti efikasan monitoring realizacije projekata podrzanih iz budžeta opštine donošenjem monitoring plana i raspodjelom zadataka između članova Komisije za raspodjelu sredstava u tom procesu;
- Potrebno je organizovati obuke za NVO na temu pisanje projekata;
- Potrebno je da se sredstva iz budzeta za finansiranje projekata odrede procentualno u odnosu na ukupan budzet opštine;
- Neophodno je uplatiti dodijeljena sredstva za projekte NVO u cjelosti i omogućiti da NVO realizuju svoje projekte u planiranom roku;
- Ukinuti praksu dodjeljivanja novčanih sredstava NVO na osnovu odluka predsjednika, i sva sredstva iz opštinskog budžeta dodjeljivati na osnovu konkursa;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje;
- Zapisnike sa sjednica Skupštine Opštine objavljivati na sajtu.

OPŠTINA BIJELO POLJE

Prema podacima iz registra NVO, koje vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova u Opštini Bijelo Polje registrovano je 221 NVO, od čega su 216 udruženja, 3 fondacije i 2 predstavništva stranih NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Bijelo Polje i nevladinih organizacija

Opština	Bijelo Polje
Statut	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 021/10, 032/13) ("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 025/04 od 30.07.2004, 033/06, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 018/10 0)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 034/11 od 18.11.2011)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 034/11 od 18.11.2011)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 005/13 od 28.01.2013)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 034/11 od 18.11.2011, 032/13 od 08.11.2013)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 002/06 od 16.01.2006)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 034/11 od 18.11.2011)

2.7 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima organa lokalne samouprave navode web sajt opštine, oglasna tablu, lokalne medije (TV Sun i Radio Bijelo Polje), druge NVO, kontakt osobu za NVO u opštini, nadležne sekretarijate, kabinet predsjednika opštine, skupštinu opštine. Kada je u pitanju dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija objavljenih od strane opštine, predstavnici NVO su sva tri segmenta ocijenili lošim (iskazano na skali od 1 do 5, prosječna ocjena za dostupnost i

blagovremenost je 2, 28, a za sadržaj je 2,35). U cilju unaprjeđenja informisanja NVO od strane opštine, predstavnici NVO predlažu da je potrebno unaprijediti direktno informisanje nevladinog sektora o relevantnim dogadjajima, putem mejling liste i predlažu da se u svakom sekretarijatu formira mejling lista opštinskih NVO putem kojih bi predstavnici opštine direktno proslijeđivali NVO sve značajne informacije. Oni takođe predlažu da je potrebno da se internet stranica opštine bolje ažurira i da se redovno objavljuju sve odluke i akti, kao i da je potrebno unaprijediti dostupnost kontakt osoba za saradnju sa NVO u opštini.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da NVO sektor informišu o najbitnijim aktivnostima lokalne uprave putem internet stranice opštine na kojoj objavljuju informacije od značaja za rad NVO sektora, putem lokalnih medija, kao i putem oglasne table. Na internet stranici imaju posebnu rubriku pod nazivom „NVO", gdje objavljuju informacije vezane za finansiranje NVO iz opštinskog budžeta, akte od značaja za saradnju ova dva sektora i kontakte osoba za saradnju sa NVO. Predstavnici opštine su napravili bazu podataka NVO koje djeluju na njenoj teritoriji sa kontaktima 96 NVO, međutim nijesu sve NVO iz ove opštine bile spremne da dostave dokumentaciju za potrebe kreiranja baze podataka koja je tražena (osnivački akt, rješenje o registraciji, statut, ziro racun i kontakte NVO). Osim što informacije i razne pozive objavljuju na sajtu, uglavnom i direktno kontaktiraju one NVO iz baze, koje se bave temama koje su u vezi sa objavljenim informacijama i pozivima).

Kada je u pitanju stepen informisanosti predstavnika lokalne uprave o radu lokalnih NVO, ocjena je djelimično zadovoljavajuća (prosječna ocjena 3, na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini, opštinski službenici navode kontakt osobu za NVO u opštini, kao i direktno informisanje od strane nevladinih organizacija. Kontakt osobe zadužene za saradnju sa NVO su Ivana Šćekić i Mekić Senada. Predstavnici opštine smatraju da je problem što NVO često u komunikaciji sa opštinom preskaču kontakt osobe i direktno se obraćaju sekretarima.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Tokom 2015. godine i prve polovine 2016. godine, jedini organ lokalne uprave koji je u ovoj opštini sproveo postupak prethodnog konsultovanja je Sekretarijat za lokalnu samoupravu, koji je prije izrade Nacrta Odluke o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava za finansiranje projekata NVO pozvao NVO iz Bijelog Polja da daju svoje ideje. NVO su dostavile tri radna materijala na osnovu kojih je ovaj Sekretarijat pripremio nacrt ove odluke i stavio je na javnu raspravu. Ostali organi lokalne uprave nijesu sprovodili ovakvu vrstu konsultovanja, ali su organizovali javne rasprave i tim putem konsultovali zainteresovanu javnost, prilikom izrade sljedećih akata: Nacrta lokalnog plana upravljanja otpadom 2016 - 2020. godine, Nacrta Detaljnog urbanističkog plana Nikoljac, Plana za zaštitu i spašavanje od požara, Nacrta Programa uređenja prostora opštine Bijelo Polje za 2016. godinu, Nacrta Programa uređenja prostora opštine Bijelo Polje za 2016. godinu, Nacrta odluke o Budžetu opštine Bijelo Polje za 2016. godinu, Nacrta Zakona o stanovanju i održavanju stambenih zgrada u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, Nacrta Izmjena i dopuna

Detaljnog urbanističkog plana za naselje Loznice, Nacrta Odluke o vodosnabdijevanju seoskog područja Opštine Bijelo Polje, Nacrta Detaljnog urbanističkog plana Medanovići, Nacrta Izmjena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana naselja Rakonje, Izmjena i dopuna DUP-a za naselje Loznice i Nacrta Odluke o javnom linijskom prevozu putnika u gradskom i prigradskom saobraćaju na teritoriji Opštine Bijelo Polje. Svi nacrti su zajedno sa pozivima za učešće javnosti i planovima javnih rasprava objavljeni na sajtu. Izvještaji o sprovedenim javnim raspravama nijesu dostupni na sajtu, a putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama dobili smo samo izvještaj sa javne rasprave o Nacrtu odluke o Budžetu opštine Bijelo Polje za 2016. godinu, koji ne sadrži precizne informacije o tome koliki je bio odziv tokom građana i NVO tokom cjelokupne javne rasprave.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su vrlo malo konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata koje usvaja Skupština. Prosječna ocjena konsultovanja NVO sektora od organa lokalne uprave prilikom izrade programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina tokom 2015. i prve polovine 2016. godine je 2,14 (na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave, sastanci sa predstavnicima organa lokalne samouprave, tribine, seminar-radionice u organizaciji organa lokalne samouprave i fokus grupe. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem sajta, mejling liste opštine, mejling liste druge nevladine organizacije, neposrednim kontaktom sa službenikom u opštini, putem lokalnog radio/tv emitera i putem oglasne table u opštini. Nevladine organizacije su vrlo malo zadovoljne povratnim informacijama koje dobijaju tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 2, na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO smatraju da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 2,3 iskazana na skali od 1 do 4).

Takođe, predstavnici NVO koji su učestvovali na fokus grupi navode da postoji par privilegovanih NVO sa kojima opština saradjuje, a ostale NVO su diskriminisane i da su upravo te favorizovane nevladine organizacije one koje stalno učestvuju u konsultovanju.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO u zadovoljavajućoj mjeri uključene u proces konsultovanja prilikom izrade lokalnih akata i planova i programa razvoja opštine (prosječna ocjena je 4, na skali od 1 do 5). Kao najčešće forme putem kojih se obavlja konsultovanje NVO sektora, predstavnici opštine navode javne rasprave i sastanke sa gradjanima i NVO. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Ispitanici iz opštine smatraju da su nevladine organizacije najakativnije kada se radi o pitanjima koja se njih direktno tiču, poput izrade Nacrta Odluke o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava za finansiranje projekata NVO. Oni preporučuju da se NVO aktiviraju oko drugih važnih pitanja, a koja nijesu direktno povezana sa nevladinim organizacijama.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnik jedne NVO od ukupno 14 NVO iz Bijelog Polja koje su učestvovale u istraživanju, imao je priliku da učestvuje u Timu za implementaciju Akcionog plana za integraciju Roma i to u svojstvu punopravnog člana. Ispitanici uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (prosječna ocjena 1,42 na skali od 1 do 5), a uglavnom nijesu saglasni ni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (prosječna ocjena 2, 07 na skali od 1 do 5). Oni uglavnom nijesu saglasni ni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (prosječna ocjena 2,07), kao i sa time da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 2,21 na skali od 1 od 5). Predstavnici NVO smatraju da pozivi za učešće u radnim grupama treba da budu propraćeni nekim kriterijumima u cilju transparentnosti izbora NVO u radnim grupama iz razloga što može biti više NVO koje se bave nekom temom, a samo jedna može biti odabrana da učestvuje. Takođe, oni kao problem vide i to što se ni u zaključcima sa sastanaka radnih grupa, odnosno u izvještajima sa javnih rasprava ne navode komentari NVO, što obesmišljava ovaj proces.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine u potpunosti su saglasni sa tvrdnjom da je process izbora predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima transparentan i da nema konflikta interesa, kao i da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (prosječna ocjena 4,5 na skali od 1 do 5). Ispitanici su u velikoj mjeri saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama daju kvalitetne prijedloge i njihovi prijedlozi se uvažavaju (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5), kao i sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka radnih grupa svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5). U periodu koji je predmet našeg istraživanja na internet stranici opštine objavljen je javni poziv za predlaganje dva člana, predstavnika nevladinih organizacija u Komisiju za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama. Taj poziv je objavljen u skladu sa Odlukom o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO i na osnovu njega izabrana su dva predstavnika NVO u ovoj Komisiji. Sa druge strane, u Opštini Bijelo Polje ne postoji lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama za izradu različitih lokalnih akata, planova i programa. Predstavnici opštine uglavnom direktno kontaktiraju one NVO iz svoje baze koje se bave temom koja je u vezi sa zadatkom te radne grupe. Primjera radi, opština se direktno obratila Koaliciji nevladinih organizacija osoba sa invaliditetom da predloži tri člana za radnu grupu o Lokalnom akcionom planu za osobe sa invaliditetom.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju naveli su da su imali priliku da

zajedno sa organima lokalne uprave organizuju zajednički događaj. Primjer takvog događaja je manifestacija Dani romske kulture.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su imali prilike da organizuju zajedničke događaje sa NVO, ali nijesu naveli koje su događaje organizovali.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom Opštine Bijelo Polje za transfere NVO opredijeljeno je 116. 000 eura. Od tog iznosa za raspodjelu sredstava NVO putem konkursa planirano je 60. 000 eura, a ostatak iznosa je planiran za OO SOBNOR (10. 000), OO UBNOR (10. 000), Crveni krst (25. 000) i organizacije osoba sa invaliditetom (11. 000). Komisija za raspodjelu sredstava NVO je 15.06.2015. godine donijela Odluku o raspodjeli sredstava NVO za 2015. na osnovu konkursa, kojom je trebalo izvršiti raspodjelu budžetom planiranih 60 000 eura NVO. Međutim, Upravni sud je poništio ovu Odluku i predmet vratio na ponovno odlučivanje, pa je Komisija u ponovnom postupku cijenila podnešene prijave na konkurs i donijela 30.12.2015. Odluku o raspodjeli sredstava NVO za 2015. Na osnovu te odluke odobreno je 19 projekata NVO i trebalo je izvršiti raspodjelu 59 166,75 eura. Međutim, Opština Bijelo Polje nije izvršila u cjelosti uplatu dodijeljenih sredstava NVO iz ugovora. Takođe, neophodno je pomenuti da Komisija za raspodjelu sredstava NVO nije donijela poseban monitoring plan ali je zadužila svoje članove sa konkretnim projektima čiju je realizaciju trebalo da prate. Članovi Komisije su propratili realizaciju projekata u mjeri u kojoj su isplaćena sredstva. Međutim, zbog neuplaćenih sredstava, projekti se ne realizuju u cjelosti i Komisija za raspodjelu sredstava NVO nije mogla pripremiti Izvještaj o raspodjeli sredstava za projekte nevladinih organizacija za 2015. godinu, koji usvaja Skupština.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 2,6 na skali od 1 do 5), kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 2,7 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO smatraju da treba da se formira Komisija za raspodjelu sredstava koja je kompetentna i transparentna u donošenju odluka, sa jasnim uslovima konkursa. Oni ističu da među članovima postojeće Komisije, ima onih koji ne znaju da pišu projekte, pa samim tim ne znaju ni kako treba da ocijene prijavljene projekte. Takođe, smatraju da je problem i to što se sredstva dodjeljuju pojedinim NVO mimo konkursa, samo na osnovu pojedinačnih zahtjeva. Takodje, kao problem navode i to što i kada se dodijele sredstva nekoj NVO, ona se ne daju na vrijeme, već u ratama, a često ne u potpunosti, i ne u skladu sa ugovorom koji je potpisan. Opština Bijelo Polje još uvijek nije isplatila sva sredstva za 2015. Oni smatraju da se u Bijelom Polju NVO sektor sveo na par ljudi i par NVO, a trebaju i ostali da budu uključeni i da dobiju neku finansijsku podršku. U krajnjem, mogli bi da budu uključeni kao partneri sa tim jačim NVO u Bijelom Polju.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama ocijenili djelimično zadovoljavajućom i istakli da NVO dobijaju onoliko sredstava koliko je potrebno (prosječna ocjena je 3 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 2, na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli njihovom radu su poslovne prostorije, plaćanje komunalija, preporuke za projekte, korišćenje sale za sastanke, konferencije. Oni smatraju da treba ustanoviti kriterijume za dodjelu prostorija - aktivnosti, svrha prostora, koliki je doprinos zajednici itd. Neophodno je da taj proces dodjele bude transparentan jer po postojećoj situaciji, po njihovom mišljenju, prostorije koriste NVO koje opština favorizuje.

Lokalna uprava

U ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Predstavnici opštine ocjenjuju pružanje nenovčane podrske NVO od strane lokalne uprave zadovoljavajućim. Iskazano na skali od 1 do 5, ocjena je 4. Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, korišćenje prostora opštine za sastanke, konferencije. Predstavnici opštine koji su učestvovali na fokus grupi, kazali su, da postoji šest NVO kojima opština plaća troškove zakupa prostorija, ali nijesu imali detaljnije informacije o tome koje su to NVO i na osnovu čega im se plaća zakup. Takođe, ni putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama nijesmo dobili odgovor na pitanje koje NVO koriste besplatno prostorije tj. kojima opština obezbjeđuje uslove za rad (plaća zakup itd.), kao ni kopiju akta na osnovu kojeg opština obezbjeđuje takvu podršku NVO.

2.8 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Na sajtu opštine Bijelo Polje objavjena su sva akta (odluke, informacije, izvještaji, planovi, program) koje je donijela Skupština Opštine u 2015. i prvoj polovini 2016. godine. Centar za informacioni sistem je formiran. Od ključnih dokumenata objavljeni su Statut opštine, Odluka o budžetu za 2015, Odluka o budžetu za 2016. godinu, kao i završni račun za 2015. Na sajtu je takođe objavljen izvještaj o radu predsjednika

opštine za 2015. godinu, kao i izvještaji o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave. Opština ne praktikuje objavljivanje polugodišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta i investicione politike. Na sajtu opštine su objavljene odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom opštine. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave su takođe objavljena na sajtu. U dijelu proaktivnog objavljivanja informacijama, opština ima poseban link pod nazivom slobodan pristup informacijama, na kojem je objavljen vodič za slobodan pristup informacijama, kao i forma zahtjeva ali ne i rješenja koja sadrže informacije kojima je po zahtjevu pristup odobren. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine ovoj opštini je podnijeto ukupno 8 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od kojih je 5 usvojeno, 1 je djelimično usvojen, a 2 su odbijena.

U traženom periodu sve sjednice Skupštine Opštine su najavljivane putem internet stranice, sa dnevnim redom i materijalima po tačkama koje su bile na dnevnom redu sjednice Skupštine Opštine. Zapisnici sa održanih sjednica se takođe objavljuju na sajtu. Kada je u pitanju korišćenje instituta „slobodna stolica", tokom 2015. i prve polovine 2016. godine, Službi Skupštine je upućen jedan zahtjev za prisustvo sjednici od strane NVO Multimedijal Montenegro koji nije odobren jer nije podnešen u propisanom roku. Savjet za razvoj lokalne samouprave nije konstituisan, ni nakon četvrtog Javnog poziva za predlaganje kandidata za izbor članova Savjeta za razvoj lokalne samouprave, iz razloga što nije prijavljen dovoljan broj kandidata predviđen Javnim pozivom. Savjet za saradnju sa NVO je formiran na sjednici Skupštine još 2011. godine, ali u toku trajanja mandata nije održao ni jednu sjednicu. Sastanak predsjednika opštine sa predstavnicima NVO nije održan ni tokom 2015. , ni tokom prve polovine 2016. godine.

PREPORUKE:

- U svakom sekretarijatu formirati mejling listu putem kojih bi predstavnici opštine direktno razmjenjivali sa opštinskim NVO sve značajne informacije;
- Redovno ažurirati internet stranicu svim informacijama u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama ;
- Poboljšati komunikaciju između NVO i kontakt osoba za saradnju sa NVO u opštini;
- Na linku „NVO » objavljivati sve informacije od značaja za rad NVO sektora, a ne samo info vezane za finansiranje NVO iz opštinskog budžeta i akte kojima je propisana saradnja ova dva sektora;
- Prilikom izrade programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja;
- Izvještaji sa javnih rasprava moraju da sadrže precizne informacije o tome koliki je bio odziv tokom građana i NVO tokom cjelokupne javne rasprave, kao i obrazloženje zbog čega nije prihvaćen određeni prijedlog;
- Potrebno je redovno dostavljati povratne informacije sa javnih rasprava, odnosno izvještaje sa održanih rasprava objaviti na sajtu i dostaviti učesnicima javne rasprave;
- Potrebno je veće učešće NVO sektora na svim javnim raspravama;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima;

- Potrebno je obezbijediti ravnopravan tretman predstavnika NVO u radnim grupama i u tom cilju je neophodno redovno dostavljati članovima radnih grupa zapisnike sa održanih sastanaka, zajednički organizovati javne rasprave o aktu koji je bio predmet rada radne grupe;
- Potrebno je obezbijediti da u Komisiji za raspodjelu sredstava budu stručni i kompetentni ljudi, nezavisni stručnjaci koji neće biti iz reda lokalne uprave ni NVO;
- Potrebno je organizovati obuke za NVO na temu pisanje projekata;
- Potrebno je da se sredstva iz budzeta za finansiranje projekata odrede procentualno u odnosu na ukupan budzet opštine;
- Neophodno je uplatiti dodijeljena sredstva za projekte NVO u cjelosti i omogućiti da NVO realizuju svoje projekte u planiranom roku;
- Uspostaviti efikasan monitoring realizacije projekata podrzanih iz budžeta opštine donošenjem monitoring plana i raspodjelom zadataka između članova Komisije za raspodjelu sredstava u tom procesu;
- Ukinuti praksu dodjeljivanja novčanih sredstava NVO na osnovu odluka predsjednika, i sva sredstva iz opštinskog budžeta dodjeljivati na osnovu konkursa;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje;
- Organizovati redovno sastanke predsjednika opštine, kao i predsjednika skupštine sa NVO;
- S obzirom da na javne pozive za predlaganje kandidata za članove Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave nije bilo dovoljno prijavljenih, potrebno je izmijeniti Odluku o Savjetu u dijelu smanjivanja broja članova ovog tijela;
- Obezbijediti efikasan rad Savjeta za saradnju sa NVO.

OPŠTINA BUDVA

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Budva registrovano je 159 NVO, od čega su 147 udruženja, 8 fondacija i 4 predstavništva stranih NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Budva i nevladinih organizacija

Opština	**Budva**
Statut	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/10 od 20.05.2010)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/10 od 20.05.2010)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/12 od 18.04.2012)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list opštine Budva", br. 009/06 od 04.08.2006, 001/10 od 11.03.2010)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 002/13 od 11.01.2013, 031/14 od 11.11.2014)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list opštine Budva", br. 011/07 od 28.12.2007)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/12 od 18.04.2012)

2.9 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine navode web sajt, mejling listu opštine, lokalne medije (RTV Budva), oglasnu tablu, kontakt osobu za NVO u opštini, nadležne sekretarijate i skupštinu opštine. Ispitanici su dostupnost informacija objavljenih od strane opštine ocijenili djelimično zadovoljavajućom (prosječna ocjena 3,4 na skali od 1 do 5), dok su blagovremenost objavljivanja informacija od strane opštine i sadržaj tih informacija ocijenili kao vrlo dobro (prosječna ocjena za ova dva segmenta informisanja je 3,6 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO smatraju da realizacija informisanja, kao i ostalih oblika saradnje zavise od volje službenika u opštini. Oni su istakli da je informisanje u prethodnom periodu funkcionisalo dobro, kao i ostali oblici saradnje, ali da je promjenom sekretara za lokalnu samoupravu informisanje prestalo.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da NVO sektor informišu o najbitnijim aktivnostima lokalne uprave putem web sajta opštine na kojoj objavljuju informacije od značaja za rad NVO sektora, za javne pozive koriste lokalne javne emitere RTV Budva i Radio Budva, putem google grupe jacanje_partnerstva@googlegroups. com, u dnevnom listu Pobjeda, oglasne table u zgradi opštine i ličnim telefonskim pozivanjem. Na internet stranici imaju posebnu rubriku pod nazivom „NVO", gdje su objavljene novosti za NVO sektor[2], odobreni projekti NVO[3], dokumenti od značaja za saradnju opštine i NVO (javne konkurse, rješenja, obrasce, odluke, sporazum itd.), kao i spisak NVO sa sjedištem u Budvi sa kojima je opština uspostavila saradnju. Kada je u pitanju stepen informisanosti predstavnika lokalne uprave o radu lokalnih NVO, ocjena je vrlo dobro (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini, opštinski službenici navode kontakt osobu za NVO u opštini, direktno informisanje od strane nevladinih organizacija i lokalne medije. Kontakt osoba zadužena za saradnju sa NVO je Žaklina Fuštić, koja u Sekretarijatu za lokalnu samoupravu pokriva radno mjesto „Viši savjetnik II-za saradnju sa MZ,NVO i građanima".

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Tokom 2015. godine i prve polovine 2016. godine, organi lokalne uprave koji su sproveli postupak prethodnih konsultacija su:

- Sekretarijat za lokalnu raspravu povodom donošenja nove Odluke o mjesnim zajednicama[4];
- Sekretarijat za privredu i finansije povodom donošenja Odluke o budžetu opštine Budva za 2016. godinu;
- Sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine u vezi sa Nacrtom plana o postavljanju privremenih objekata na teritoriji opštine Budva za period od 01.01.2016. do 31.12.2018.

Ostali organi nijesu sprovodili ovakvu vrstu konsultovanja, ali su organizovali javne rasprave i na taj način konsultovali zainteresovanu javnost prilikom izrade sljedećih akata: Nacrta odluke o budžetu opštine Budva za 2016. i Nacrta odluke o porezu na nepokretnost (Sek. za privredu i finansije); Nacrta Lokalnog akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti u opštini Budva za period 2015/2016. godine (Sekretarijat za lokalnu samoupravu); Nacrta programa investicionih aktivnosti, Nacrta programa uređenja prostora opštine Budva za 2016, Nacrta Izmjena i dopuna UP „TN Smokvica", Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za izmjene i dopune UP „TN Smokvica", Nacrta izmjena i dopuna DUP-a „Podkošljun", Izvještaja o strateškoj

2 Posljednja novost je objavljena u januaru 2015.

3 Na internet stranici u dijelu projekti i izvještaji objavljeni su samo odobreni projekti iz 2013. I 2014. godine i Izvještaj o realizaciji sredstava dodijeljenih NVO na osnovu konkursa za 2011. godinu

4 NVO, predstavnici mjesnih zajednica, građani su dostavili predloge u ovom postupku. Sekretarijat za lokalnu samoupravu je sačinio Izvještaj sa prethodne konsultacije broj: 03-2902/2 od 01.12.2015. godine i donijeo Zaključak broj 031 – 3273/1 od 31.12.2015. godine kojim se nacrt Odluke o mjesnim zajednicama odlaže jer je potrebno istu uskladiti sa ostalim procesima koji se paralelno vode, te sa očekivanim izmjenama i dopunama u Zakonu o lokalnoj samouprava po predmetnom pitanju mjesnih zajednica.

procjeni uticaja na životnu sredinu za izmjene i dopune DUP-a „Podkošljun" (Sekretarijat za investicije i planiranje prostora); Nacrta plana o postavljanju privremenih objekata na teritoriji opštine Budva za period od 01.01.2016. do 31.12.2018. (Sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine). Svi nacrti su zajedno sa pozivima za učešće javnosti i planovima javnih rasprava objavljeni na sajtu. Nakon sprovedenih javnih rasprava sačinjeni su i na sajtu objavljeni izvještaji koji sadrže informacije o odzivu građana i pregled pristigli komentara, s tim što pojedini izvještaji ne sadrže detaljan pregled komentara koji su odbijeni, kao i pojedinačna obrazloženja zbog kojih su odbijeni[5] ili ne sadrže informaciju o tome da li su prihvaćeni ili odbijeni pristigli komentari[6].

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su djelimično konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata koje usvaja Skupština (prosječna ocjena je 2,8 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave, sastanci sa predstavnicima organa lokalne samouprave, seminar-radionice u organizaciji organa lokalne samouprave, prethodne konsultacije u vidu anketiranja i sl. prije izrade nacrta dokumenta. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem sajta i mejling liste opštine, neposrednim kontaktom sa službenikom u opštini i putem lokalnog radio/tv emitera. Nevladine organizacije su djelimično zadovoljne povratnim informacijama koje dobijaju tokom ovog procesa (prosječna ocjena 2,8 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO smatraju da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 2,8 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Kada je u pitanju uključenost nevladinih organizacija u proces konsultovanja prilikom donošenja lokalnih akata i planova i programa razvoja opstine, predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su one djelimično uključene (ocjena 3, na skali od 1 do 5). Kao glavni razlog njihove nedovoljne uključenosti u ovaj proces, lokalni službenici navode da NVO nijesu zainteresovane za uključivanje u ovaj proces, kao i to da opština ima volju da uključi nevladine organizacije u ove procese, ali joj nedostaju specifična znanja o civilnom sektoru. Najčešća forma putem kojih se obavljaju konsultacije su prethodne konsultacije u vidu anketiranja i sl. prije izrade nacrta dokumenta, javne rasprave, sastanci, tribine. Predstavnici lokalne uprave su stepen svog zadovoljstva povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja ocijenili prosječnom ocjenom 3 (na skali od 1 do 5) što znači da su djelimično zadovoljni povratnim informacijama.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici NVO iz Budve koje su učestvovale u istraživanju, nijesu imali priliku

5 Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi povodom nacrta plana o postavljanju privremenih objekata na teritoriji opštine Budva za period od 01.01.2016. do 31.12.2018.

6 Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi povodom nacrta Nacrta Izmjena i dopuna UP „TN Smokvica"

da tokom 2015. i prve polovine 2016. godine učestvuju u radu neke radne grupe ili komisije koja je formirana u ovoj opštini. Ispitanici su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, kao i sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Takođe, oni su djelimično saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (prosječna ocjena 2,8 na skali od 1 do 5), kao i sa time da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 2,6 na skali od 1 od 5). Ispitanici smatraju da je neophodno donošenje i sprovođenje preciznih procedura za učešće predstavnika NVO u radnim grupama tijelima koje formira opština.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine u potpunosti su saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima transparentan i da nema konflikta interesa, kao i da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (prosječna ocjena 5 na skali od 1 do 5). Ispitanici su u velikoj mjeri saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama daju kvalitetne prijedloge i njihovi prijedlozi se uvažavaju (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5), a u potpunosti su saglasni sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka radnih grupa svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 4, 5 na skali od 1 do 5). U periodu koji je predmet našeg istraživanja, Opština Budva je objavila Javni poziv za predlaganje dva člana, predstavnika nevladinih organizacija u Komisiju za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama sa dvogodišnjim mandatom (2015-2016.). Taj poziv je objavljen u skladu sa Odlukom o kriterijumima, načinu o postupku raspodjele sredstava NVO i na osnovu njega izabrana su dva predstavnika NVO (predstavnici NVO Rotary i Crnogorskog turističkog udruženja). Važno je istaći da ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama za izradu različitih lokalnih akata, planova i programa. I pored nepostojanja ovog akta, opština je uključivala predstavnike NVO u radnim grupama i tijelima, pa su tako predstavnici CTU i Udruženja ugostitelja uključeni u Koordinacioni tim za pripremu i praćenje ljetne turističke sezone 2016.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju naveli su da su imali priliku da zajedno sa organima lokalne uprave organizuju zajedničke događaje kao što su seminari i tribine, ali nijesu naveli teme ovih događaja.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su naveli nekoliko primjera organizovanja zajedničkih događaja sa NVO:

- akcija „Očistimo Budvu za jedan dan“ u saradnji NVO „ADP-Zid“;
- dvodnevni trening na temu ,,Građ. participacija i pravo na slob. pristup informacijama”, dvodnevni trening na temu ,, Javno zastupanje i lobiranje”,

forum za građane i sastanak između odbornika, građana i NVO u saradnji sa CRNVO;
- radionica „No hate speech online" koju je organizovala Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti i mlade (Sekretarijat za duštvene djelatnosti Opštine Budva) u saradnji sa Forumom MNE;
- predavanje na temu "Mladi i mentalno zdravlje" u saradnji Centra za mlade „Proactive", Sekretarijata za društvene djelatnosti i Kancelarije za prevenciju bolesti zavisnosti i mlade;

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Odlukom o budžetu Opštine Budva za 2015. godinu za transfere NVO opredijeljeno je 70. 000 eura. Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte i programe NVO je raspisan 26.05.2015. i predmet ovog konkursa je bila raspodjela bužetom planiranih 70. 000 eura, za podršku projektima nevladinih organizacija (60% od predmetne budžetske pozicije) i programima nevladinih organizacija sa posebnim statusom (40% od predmetne budžetske pozicije). Raspodjelu sredstava je vršila Komisija za raspodjelu sredstava NVO, koja je formirana 2015. u petočlanom sastavu, među kojima su dva predstavnika NVO (CTU i NVO Rotary). Komisija je 10.07.2015. donijela Odluku o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama za 2015. kojom se vrši raspodijela sredstava nevladinim organizacijama na osnovu konkursa u ukupnom iznosu 56.165,80 EUR, od čega je za nevladine organizacijame sa posebnim statusom (1. NVO "Udruženje penzionera Budva", 2. NVO "Organizacija žena Budve", 3. NVO "Feštađuni", 4. NVO "Harmonija", 5. NVO "Gradska muzika") izdvojeno: 14.150,00 EUR. Dodjeljena su sredstva za kandidovane projekte po predmetnom projektu za 26 NVO. Shodno Odluci, 26 nevladinih organizacija su zaključile ugovore sa Opštinom Budva kojima su uredili međusobna prava i obaveze, a sastavni dio ugovora je bio i obrazac za izvještavanje, koji je nastao radi standardizacije svih koraka u postupanju po javnom konkursu za dodjelu sredstava NVO. Ključni problem je kašnjenje u isplati sredstava NVO po predmetnim ugovorima. Sekretarijat za lokalnu samoupravu je tokom trajanja konkursa organizovao prvi i drugi „Dan otvorenih vrata" za nevladine organizacije 02. i 09.06.2015. godine u čitaonici Narodne biblioteka JU Biblioteka Budva, u periodu od 9h- 12h.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1,8 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3,2 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO koji su učestvovali na fokus grupi smatraju da je ključni problem kod finansiranja putem konkursa kašnjenje sa uplatom sredstava i činjenica da opština duguje nekim NVO određena sredstava za realizaciju odobrenih projekata na osnovu konkursa. Drugi problem je to što opština dodjeljuje sredstva NVO i mimo konkursa, samo na osnovu zahtjeva NVO. Predlažu da je neophodno kontinuirano praćenje realizacije projekata

NVO podržanih od lokalne samouprave i uređen sistem finansiranja projekata NVO koji su usmjereni na realizaciju lokalnih javnih politika.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama ocijenili djelimično zadovoljavajućom (prosječna ocjena 3, na skali od 1 do 3). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 3 na skali od 1 do 5), a uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 2, na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli njihovom radu su poslovne prostorije, plaćanje komunalija, preporuke za projekte, korišćenje sale za sastanke, konferencije. Obezbjeđivanje prostorija za NVO predstavlja jedan od većih problema i sve NVO iz ove opštine treba da imaju jednake mogućnosti da konkurišu za prostorije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju pružanje nenovčane podrske NVO od strane lokalne uprave zadovoljavajućim (srednja ocjena 4, na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, korišćenje prostora opštine za sastanke, konferencije, preporuke za projekte. U ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Sa druge strane, opština je ustupila na korišćenje poslovne prostorije NVO „Udruženje penzionera Budve" i NVO „Organizacija žena Budve", koje se nalaze u tržnom centru „TQ Plaza".

2.10 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

U Opštini Budva je formiran Informacioni centar. Sve odluke koje je donijela SO objavljene su na web sajtu u dijelu sjednice Skupštine opštine. Od ključnih dokumenata objavljeni su Statut opštine, kao i odluke o budžetu za 2015. i 2016. Izvještaj o radu predsjednika opštine za 2015. godinu, izvještaji o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, kao i završni račun nisu objavljeni na sajtu. Odluke o raspolaganju opštinskom imovinom donosi Skupština opštine i one se redovno objavljuju na sajtu. Na sajtu su objavljeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima u postupku raspolaganja imovinom opštine, ali samo za 2015. godinu. Ime-

na članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave su takođe objavljena na sajtu. U dijelu proaktivnog objavljivanja informacija, opština ima poseban link pod nazivom slobodan pristup informacijama, na kojem su objavljeni vodiči za slobodan pristup informacijama za sve organe lokalne uprave, forma zahtjeva, kao i rješenja kojima se usvajaju zahtjevi za slobodan pristup informacijama. Tokom izvještajnog perioda ovoj opštini je podnijeto ukupno 478 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od čega je usvojen 371, djelimično usvojenih 25, 72 su odbijena, a 10 je odbačeno. U traženom periodu sve sjednice Skupštine Opštine su najavljivane putem internet stranice, sa dnevnim redom i materijalima po tačkama koje su bile na dnevnom redu sjednice Skupštine Opštine. Zapisnici sa održanih sjednica se takođe objavljuju na sajtu. Rad sjednica Skupštine nisu pratili predstavnici NVO u periodu praćenja istraživanja. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave nije formiran. U više navrata je bezuspješno sproveden postupak formiranja ovog tijela, ali nije bilo predloga od strane ovlašćenih predlagača. Takođe nije formiran ni Savjet za saradnju sa NVO. Sastanak predsjednika opštine sa NVO nije održan.

PREPORUKE:

- Unaprijediti informisanost NVO sektora i na linku „NVO » redovno objavljivati sve informacije od značaja za rad NVO sektora (odobrene projekte iz 2015. novosti itd.);
- Unaprijediti znanja službenika opštine o civilnom sektoru;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja;
- Svi izvještaji sa javnih rasprava moraju da sadrže detaljan pregled komentara koji su prihvaćeni i odbijeni, kao i pojedinačna obrazloženja zbog kojih su odbijeni;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima;
- Uređen sistem finansiranja projekata NVO koji su usmjereni na realizaciju lokalnih javnih politika;
- Neophodno je uplatiti dodijeljena sredstva za projekte NVO u cjelosti i omogućiti da NVO realizuju svoje projekte u planiranom roku;
- Uspostaviti efikasan monitoring realizacije projekata podržanih iz budžeta opštine donošenjem monitoring plana i raspodjelom zadataka između članova Komisije za raspodjelu sredstava u tom procesu;
- Ukinuti praksu dodjeljivanja novčanih sredstava NVO na osnovu odluka predsjednika, i sva sredstva iz opštinskog budžeta dodjeljivati na osnovu konkursa;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje;
- Organizovati redovno sastanke predsjednika opštine sa NVO;
- S obzirom da na javne pozive za predlaganje kandidata za članove Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave nije bilo dovoljno prijavljenih, potrebno je izmijeniti Odluku o Savjetu u dijelu smanjivanja broja članova ovog tijela;
- Formirati Savjet za saradnju sa NVO.

PRIJESTONICA CETINJE

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Prijestonice Cetinje registrovano je 123 NVO, od kojih su 118 udruženja i 5 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Prijestonice Cetinje i nevladinih organizacija

Prijestonica	**Cetinje**
Statut	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/09 od 11.06.2009, 037/10 od 10.11.2010, 026/13 od 03.09.2013, 039/14 od 30.12.2014, 012/16 od 10.03.2016)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 008/13 od 06.03.2013)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 030/13 od 15.10.2013)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 015/07 od 24.04.2007)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 021/11 od 11.07.2011)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 030/07 od 11.10.2007, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 008/08 od 28.03.2008)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/15 od 16.06.2015)

2.11 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine navode web sajt i fejsbuk stranicu opštine, drugu NVO, lokalni medij i službenike u opštini. Ispitanici su dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija objavljenih od strane opštine ocijenili veoma lošom (ocjena 1,3 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO ističu da je web sajt Prijestonice nepregledan, kao i da je ažuriranje sajta neredovno. Oni smatraju da je u cilju unaprjeđenja informisanja potrebno učiniti preglednijim web sajt i redovno ga ažurirati, formirati bazu podataka NVO i umrežiti sve NVO sa Cetinja i predstavnike Prijestonice, odnosno nadležnih sekretarijata na zajedničku mejling listu.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da NVO sektor informišu o najbitnijim aktivnostima putem web sajta opštine na kojem objavljuju informacije od značaja za rad NVO sektora i svi javni pozivi objavljuju se putem internet stranice, jedne dnevne novine i putem lokalnog radio servisa. Stepen informisanosti predstavnika lokalne uprave o radu lokalnih NVO, ocjenjuju djelimično zadovoljavajućim (prosječna ocjena 2,5 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini, opštinski službenici navode kontakt osobu za saradnju sa NVO u opštini i direktno informisanje od strane NVO. Ispitanici kao problem u informisanju vide nepostojanje mejling liste putem koje bi proslijeđivali sve informacije i pozive NVO. Smatraju da se glavna komunikacija Prijestonice sa NVO, odnosno informisanje svodi na informisanje o raspodjeli sredstava. Imenovane kontakt osobe za saradnju sa NVO su Martinović Mihailo, samostalni savjetnik i Marija Vujović, samostalna savjetnica III u Sekretarijatu za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja zainteresovane javnosti u izvještajnom periodu je sproveden samo prilikom izrade Nacrta Odluke o Budžetu Prijestonice Cetinje za 2016. , kao i Nacrta Odluke o izmjenama Odluke o Budzetu Prijestonice Cetinje za 2015. Ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt putem kojeg se detaljnije reguliše procedura sprovođenja prethodnih konsultacija. Javne rasprave su sprovedene povodom izrade sljedećeih akata: Nacrta Odluke o Budžetu Prijestonice Cetinje za 2016, Nacrta Odluke o izmjenama Odluke o Budzetu Prijestonice Cetinje za 2015, Nacrta Odluke o izmjenama Odluke o korišćenju opštinskih i nekategorisanih puteva i putnog zemljišta na teritoriji Prijestonice Cetinje, Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o lokalnim administrativnim taksama, Nacrta Odluke o porezu na nepokretnosti, Prijedloga Odluke o elementima za formiranje jediničnih cijena komunalne usluge,način naplate i obračuna snabdijevanja vodom i odvođenja otpadnih voda, Prijedloga Odluke o davanju saglasnosti na Cjenovnik usluga DOO „Vodovod i kanalizacija-Cetinje", Nacrta Elaborata o granicama naselja na području Prijestonice Cetinje, Nacrta lokalne studije lokacije „Ravil" sa strateškom procjenom uticaja na životnu sredinu, Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Statuta Prijestonice. Svi nacrti su zajedno sa pozivima za učešće u raspravama objavljeni na sajtu, ali izvještaji sa javnih rasprava nijesu dostupni na sajtu. Uvidom u pojedine izvještaje sa javnih rasprava koje smo dobili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, uočeno je da oni ne sadrže pregled pristiglih komentara ili sugestija u toku javne rasprave, kao ni informaciju o tome da li su oni prihvaćeni, odnosno obrazloženje zbog čega nijesu prihvaćeni[7].

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su tokom 2015. i prve polovine 2016. godine vrlo malo konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata koje usvaja Skupština (ocjena 1,6, iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su prethodne konsultacije i javne rasprave. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj

7 Izvještaj sa javne rasprave povodom Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Statuta Prijestonice

raspravi dobijaju putem sajta, oglasne table, kao i ličnim kontaktom sa opštinskim službenikom. Nevladine organizacije su vrlo malo zadovoljne povratnim informacijama koje dobijaju od Prijestonice tokom ovog procesa (prosječna ocjena 2, na skali od 1 do 5). Oni ističu da veoma rijetko dobijaju izvještaje sa javnih rasprava, kao i da se oni ne objavljuju na sajtu. Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 2,5 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO djelimično konsultovane prilikom donošenja lokalnih akata, planova i programa razvoja opštine u izvještajnom periodu (ocjena 2,5 na skali od 1 do 5). Kao glavni razlog nedovoljne uključenosti NVO u proces konsultovanja, oni navode da imaju volju da ih uključe u ovaj proces, ali im nedostaju specifična znanja o civilnom sektoru, kao i to da NVO nijesu zainteresovane za uključivanje u ove procese**.** Najčešća forma putem kojih se obavljaju konsultacije su javne rasprave, sastanci i fokus grupe. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 2,5 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da je potrebno da lokalne nevladine organizacije intenziviraju aktivnosti u oblasti ljudskih prava i borbe protiv korupcije.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnik jedne od NVO iz Cetinja koje su učestvovale u istraživanju, imao je priliku da u toku izvještajnog perioda učestvuje u radu Savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO, kao i u radnoj grupi za izradu odluke o osnivanju ovog tijela i pravilnika o njegovom radu. Ispitanici su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 2, 6 na skali od 1 do 5), a uglavnom nisu saglasni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe-prosječna ocjena 2,3 na skali od 1 do 5). Oni su djelimično saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5), kao sa time da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 2,6 na skali od 1 do 5). Ispitanici smatraju da je neophodno donošenje i sprovođenje preciznih procedura za učešće predstavnika NVO u radnim grupama jer ne postoji pravilnik ili odluka koji reguliše ovo pitanje. Takođe, nedostatak je i nepostojanje mejling liste preko koje bi se nevladine organizacije informisale o javnim pozivima i mogućnostima učestvovanja. Ističu da je neophodno suštinski uključiti predstavnike NVO u ova tijela i tretirati ih jednako kao i predstavnike lokalne uprave.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora pred-

stavnika NVO u radnim grupama i tijelima transparentan i da nema konflikta interesa, kao i sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5). Ispitanici su takođe uglavnom saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama daju kvalitetne prijedloge i njihovi prijedlozi se uvažavaju, kao i sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka radnih grupa svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5). Odbor za izbor i imenovanja Skupštine Prijestonice Cetinje je u toku izvještajnog perioda[8] objavio Javni poziv za predlaganje predstavnika nevladinih organizacija za članove Savjeta za saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija, shodno proceduri koja je propisana Odlukom o Savjetu ovog tijela. Nakon sprovedenog poziva u sastav Savjeta imenova su tri predstavnika NVO, a osim njih imenovana su još tri člana i Predsjednik koji predstavljaju Prijestonicu. Sa druge stranje, ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama za izradu različitih lokalnih akata, planova i programa, pa shodno tome u izvještajnom periodu nijesu objavljivani javni pozivi za predlaganje NVO predstavnika u tim radnim grupama.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju naveli su da su imali priliku da zajedno sa organima lokalne uprave organizuju okrugli sto, ali nijesu naveli koja je bila tema.

Lokalna uprava

Predstavnici Prijestonice Cetinje, Srednje stručne škole i NVU „My Way - Moj put" organizovali su tokom 2015. godine, akciju čišćenja dvorišta i terena srednjih škola kojom su obilježii 22. april – Dan planete Zemlje. Prijestonica Cetinje je i 2016. godine organizovala akcija „Let's do it Cetinje", tokom koje je zajedno sa predstavnicima civilnog sektora očišćeno niz lokacija na području grada.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom Prijestonice Cetinje za 2015. godinu planirana su sredstva za finansiranje projekata NVO u iznosu od 10. 000. Konkurs za raspodjelu sredstava NVO nije raspisivan, ali je mimo konkursa, na osnovu odluka Gradonačelnika NVO dodijeljeno 9050. 00 eura. *Ovakva praksa ukazuje na dodjelu sredstava samo na osnovu pojedinačnih zahtjeva/dopisa, bez obezbjeđivanja transparentnosti procedura i prema nedefinisanim kriterijumima. Iako ovakav način dodjele sredstava ne predstavlja kršenje pravih propisa, svakako uvodi duple standarde za NVO jer NVO koje dobijaju ovako sredstva ne podnose projekte, već zahtjeve za finansiranje i ta odobrena sredstva ne podliježu procesu monitoringa i evaluacije.*

8 24/12/2015: Javni poziv za predlaganje predstavnika nevladinih organizacija za članove Savjeta za saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Nimalo nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao ni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 1 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO smatraju da je upitna stručnost članova Komisije koja odlučuje o dodjeljivanju projekata. Oni ističu da je u cilju unaprjeđenja ovog vida saradnje neophodno uspostaviti takav sistem u kojem će se finansirati isključivo projekti NVO koji su usmjereni na realizaciju lokalnih javnih politika, obezbijediti stručan sastav Komisije koja će kontinuirano pratiti realizaciju projekata NVO podržanih budžetskim sredstvima. Takođe, predstavnici NVO smatraju da je potrebna veća transparentnost prilikom dodjele sredstava NVO mimo konkursa, na osnovu odluka Gradonačelnika i da je potrebno na web sajtu objaviti takve odluke, kao i da bi bilo dobro da se odrede NVO koje bi imale pravo da traže sredstva zahtjevima Gradonačelniku, mimo konkursa (organizacije od tradicionalnog značaja).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su djelimično zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane lokalne uprave (prosječna ocjena 3, na skali od 1 do 5). Oni su djelimično saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 2, na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, korišćenje prostorija za sastanke, konferencije. Oni smatraju da postupak dodjele prostorija opštine na korišćenje NVO treba da bude jednak za sve i transparentan, a ne kao što je bio do sada slučaj da NVO dobiju prostorije uglavnom preko zahtjeva, sa kojim mnoge organizacije nisu upoznate.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrske NVO od strane lokalne samouprave na zadovoljavajućem nivou (srednja ocjena 3,5, na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vid nenovčane podrške koji bi najviše doprinio radu NVO je poslovni prostor. Ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Sa druge strane, Prijestonica realizuje ovaj oblik saradnje tako što je ustupila svoje prostorije za korišćenje 7 NVO i to: NVO KUD „Njegoš"; „Udruženju roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju -Razvitak Cetinje"; Otvorenom kulturnom forumu; Crnogorskom P. E. N. Centru; Udruženju

lica sa tjelesnim invaliditetom Crne Gore; Udruženju paraplegičara Cetinje; Udruženju boraca NOR-a i antifašista Prijestonice Cetinje; Postoji i ideja da Prijestonica obezbijedi jednu prostoriju za više NVO koji bi se tu okupljali i radili zajedno.

2.12 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

U okviru Službe za zajedničke poslove i informacioni sistem Prijestonice Cetinje formirano je Odjeljenje za informacioni sistem, koje obavlja poslove vođenja i ažuriranja web sajta opštine.

Od ključnih dokumenata objavljeni su Statut Prijestonice, Poslovnik o radu Skupštine Odluke o budžetu za 2015. i 2016, Završni račun za 2015. , Izvještaj o radu Gradonačelnika za 2015. godinu, Zaključak o usvajanju Izvještaja o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave za 2015. Odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom opštine su takođe objavljeni na sajtu. Na sajtu su objavljeni i planski dokumenti, program uređenja prostora, program razvoja zajednice lokalne samouprave, izdate građevinske i upotrebne dozvole. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave nijesu objavljena na sajtu. U dijelu proaktivnog objavljivanja informacijama, opština je objavila vodiče za slobodan pristup informacijama u svim organima lokalne uprave koji sadrže vrste informacije koje su u posjedu tih organa, procedure postupanja, ovlašćena lica itd. Takodje, svaki organ pored vodiča je u ovom dijelu objavio spiskove zaposlenih po organima, kao i pravilnike o sistematizaciji radnih mjesta u njima. Objavljena su i rješenja kojima se dozvoljava slobodan pristup informacijama. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine Prijestonici je podnijeto ukupno 106 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od kojih je usvojeno 50, djelimično usvojenih 11, a 45 su odbijena.

Sve akta koja je donijela Skupština Prijestonice Cetinje tokom 2015. i prve polovine 2016. objavljena su na sajtu. Sve sjednice Skupštine Opštine su najavljivane putem internet stranice, zajedno sa dnevnim redom i materijalima za predloženi dnevni red. Zapisnici sa održanih sjednica se ne objavljuju na sajtu, već samo saopštenja sa održanih sjednica. Rad sjednica Skupštine tokom izvještajnog perioda, pratio je predstavnik NVO „Udruženje tjelesno invalidnih lica Crne Gore", na V sjednici Skupštine povodom Prijedloga Odluke o postavljanju, odnosno građenju i uklanjanju pristupnih rampi, liftova i sličnih objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom. Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave je istekao mandat 2014. godine i nakon isteka mandata, Odbor za statut i propise je objavio 4 javna poziva za predlaganje kandidata za članove Savjeta. Međutim, kako nije bilo predloženih kandidata na ove pozive, Savjet još uvijek nije formiran, a planira se ponovo raspisati javni poziv. Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO je formiran 2016. i u njemu participiraju tri predstavnika NVO, tri predstavnika Prijestonice i Predsjednik Savjeta je Predsjednik Skupštine. Savjet je održao jednu sjednicu. Gradonačelnik se sastajao više puta sa predstavnicima NVO i tokom 2015. i 2016. godine.

PREPORUKE:

- Unaprijediti informisanost NVO sektora i redovno ažurirati sajt;
- Formirati zajedničku mejling listu na kojoj bi bili umreženi predstavnici Prijestonice i NVO;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupština primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku, poput Odluke o saradnji i partnerstvu Glavnog grada ili izmjeniti postojeću Odluke o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova;
- Dostavljati izvještaje sa javnih rasprava učesnicima rasprave i iste objavljivati na sajtu;
- Izvještaji sa javnih rasprava treba da sadrže pregled svih pristiglih komentara ili sugestija u toku javne rasprave i informaciju o tome da li su oni prihvaćeni, odnosno obrazloženje zbog čega nijesu prihvaćeni;.
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima;
- Obezbijediti ravnopravan tretman predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima;
- Objavljivati redovno konkurse za raspodjelu sredstava NVO;
- Obezbijediti stručan sastav Komisije za raspodjelu sredstava NVO;
- Uspostaviti uređen sistem finansiranja projekata NVO koji su usmjereni na realizaciju lokalnih javnih politika;
- Uspostaviti efikasan i kontinuiran monitoring realizacije projekata podržanih iz budžeta opštine;
- Ukinuti praksu dodjeljivanja novčanih sredstava NVO na osnovu odluka predsjednika, i sva sredstva iz opštinskog budžeta dodjeljivati na osnovu konkursa;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje;
- Objaviti zapisnike sa održanih sjednica Skupštine na sajtu.

OPŠTINA DANILOVGRAD

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Danilovgrad registrovano je 64 NVO, od čega su 62 udruženja i 2 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Danilovgrad i nevladinih organizacija

Opština	**Danilovgrad**
Statut	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 030/04 od 29.09.2004, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/08 od 26.06.2008, 012/11 od 08.04.2011)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/16 od 28.04.2016)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 012/05 od 08.04.2005)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 024/07 od 20.07.2007)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 046/06 od 06.12.2006, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 035/09 od 09.11.2009, 001/13 od 03.01.2013)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 002/07 od 05.11.2007)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 029/16 od 24.06.2016)

2.13 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine navode web sajt opštine, druge NVO, kontakt osobu za saradnju sa NVO u opštini i nadležne sekretarijate. Ispitanici su dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija objavljenih od strane opštine ocijenili djelimično zadovoljavajućom (ocjenom 3 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da je u cilju unaprjeđenja informisanja potrebno da na sajtu postoji posebna rubrika za NVO sektor, u okviru koje će se objavljivati sve značajne informacije, kao i zajednička mejling lista putem kojih bi predstavnici opštine razmjenjivali redovno informacije sa NVO.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da NVO sektor informišu o najbitnijim aktivnostima lokalne uprave putem web sajta opštine na kojem objavljuju informacije od značaja za rad NVO sektora, telefonskim pozivanjem, sjednice Skupštine se prenose preko radio emitera, a sve skupštinske odluke se objavljuju u Službenom listu. Ispitanici kao problem u informisanju NVO sektora vide nepostojanje mejling liste putem koje bi proslijeđivali sve informacije i pozive NVO, kao i nepostojanje kompletne baze podataka NVO sa sjedištem u Danilovgradu. Stepen informisanosti predstavnika lokalne uprave o radu lokalnih NVO, ocjenjuju djelimično zadovoljavajućim (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini, oni navode kontakt osobu za NVO u opštini i direktno informisanje od strane nevladinih organizacija. Kontakt osoba zadužena za saradnju sa NVO je Ivan Lakić, samostalni savjetnik i za obrazovanje,kulturu,tehičku kulturu i rad sa NVO u Sekretarijatu za upravu i društvene djelatnosti.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja zainteresovane javnosti u izvještajnom periodu je sproveden samo prilikom izrade Lokalnog plana za unaprjeđenje socijalne inkluzije--razvoj lokalnih usluga socijalne zaštite, u formi upitnika objavljenog na sajtu opštine. Predstavnici lokalne uprave ističu da je u cilju detaljnijeg regulisanja prethodnog konsultovanja potrebno donijeti lokalnu odluku, poput Odluke o saradnji i partnerstvu Glavnog grada ili izmjeniti postojeću Odluku o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova. Javne rasprave su sprovedene povodom izrade sljedećih akata: Nacrta Lokalne studije lokacije na kat. parceli br.1950 KO Glavica, za vjerski objekat Hram „Sveta Petka“, Nacrta programa uredjenja prostora Opštine Danilovgrad za 2015. godinu, Nacrta DUP-a „Ostrog-Glava Zete”, Nacrta DUP-a „Danilovgrad-Centar”, Nacrta Odluke o utvrđivanju akustičnih zona na teritoriji opštine Danilovgrad, Nacrta programa uređenja prostora Opštine Danilovgrad za 2016. godinu, Nacrta odluke o postavljanju, odnosno građenju i uklanjanju pristupnih rampi, liftova i sličnih objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom na teritoriji Opštine Danilovgrad, Nacrta odluke o izmjenama i dopunama odluke o budžetu opštine Danilovgrad za 2015 godinu, Nacrta odluke o budžetu opštine Danilovgrad za 2016 godinu, Nacrta odluke o porezu na nepokretnosti, Nacrta Višegodišnjog investicionog plana opštine Danilovgrad za period 2014-2019 godine, Nacrta Odluke o naseljima i granicama naselja na teritoriji Opštine Danilovgrad, Nacrta Programa razvoja kulture Opštine Danilovgrad za period 2016-2020. Svi nacrti su zajedno sa pozivima za učešće u raspravama i izvještajima sa sprovedenih rasprava objavljeni na sajtu. Odziv NVO i građana je bio dobar.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su tokom 2015. i prve polovine 2016. godine djelimično konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata koje usvaja Skupština (ocjena 3, iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem sajta, telefonskim pozivanjem i poštom. Nevladine organizacije su djelimično zadovoljne povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog proce-

sa (prosječna ocjena 3, na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari odbijeni uz obrazloženje (prosječna ocjena 2 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Kada je u pitanju uključenost nevladinih organizacija u proces konsultovanja prilikom donošenja lokalnih akata i planova i programa razvoja opštine u izvještajnom periodu, predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO uključene u zadovoljavajućoj mjeri (ocjena 4, na skali od 1 do 5). Najčešća forma putem kojih se obavljaju konsultacije su javne rasprave, sastanci sa građanima i NVO. Predstavnici lokalne uprave uglavnom nijesu zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 2 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da je potrebno da lokalne nevladine organizacije intenziviraju aktivnosti u oblasti ljudskih prava, evropskih integracija, borbe protiv korupcije, kulture, djece i omladine.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici NVO iz Danilovgrada koji su učestvovali u istraživanju, imali su priliku da u toku izvještajnog perioda učestvuju u radu Konsultativne grupe za razvoj Danilovgrada i Komisije za strateški razvoj i planiranje kulturnih aktivnosti do 2020. Ispitanici su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, kao i sa time da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 3, na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe -prosječna ocjena 3,6 na skali od 1 do 5), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (prosječna ocjena 3,3 na skali od 1 do 5). Ispitanici smatraju da je neophodno donošenje i sprovođenje preciznih procedura za učešće predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima koje formira opština.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine u potpunosti su saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima transparentan i da nema konflikta interesa, kao i da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe (prosječna ocjena 5 na skali od 1 do 5). Ispitanici su takođe u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama daju kvalitetne prijedloge i njihovi prijedlozi se uvažavaju (prosječna ocjena 4,5 na skali od 1 do 5), a uglavnom saglasni sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka radnih grupa svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5). Ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim

grupama za izradu različitih lokalnih akata, planova i programa, pa shodno tome u izvještajnom periodu nijesu objavljivani javni pozivi za predlaganje NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima. I pored nepostojanja ovog akta, opština je uključila predstavnike tri NVO[9], koje su prepoznate po svom aktivizmu u radu radne grupe za izradu Programa razvoja kulture u Opštini Danilovgrad za period 2015-2019.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju naveli su da su imali priliku da sa predstavnicima lokalne uprave zajednički organizuju okrugli sto, ali nijesu naveli koja je bila tema.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su naveli da svake godine zajedno sa NVO organizuju manifestaciju „Rijelom Zetom", kao i da je Sekretarijat za upravu i društvene djelatnosti uspostavio novu praksu i organizovao 7 konsultativnih sastanaka na kojima su se predstavnici oba sektora informisali u vezi svih zajedničkih tema.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom Opštine Danilovgrad za 2015. godinu planirana su sredstva za finansiranje projekata NVO u iznosu od 10. 000. Konkurs je objavljen 20. juna 2015. i na isti je pristiglo 14 projekata. Tokom trajanja konkursa, Komisija za raspodjelu sredstava NVO je 24.06.2015. organizovala konsultativni sastanak sa NVO. Komisija je na sjednici održanoj 14.08.2015. donijela Odluku o realizaciji sredstava budžeta Opštine Danilovgrad kojom je odlučeno da finansira 8 projekata NVO u ukupnom izosu od 8100 eura (najmanji odobreni iznos za projekat je iznosio 596.16, a najveći 1441.80). Nakon potpisivanja ugovora, Komisija je donijela plan na osnovu kojeg su članovi Komisije dobili zaduženja u cilju kontrole realizacije projekata. Opština Danilovgrad je jedna od rijetkih opština koja donosi ovakav plan i koji nam je dostavila zajedno sa svim zapisnicima sa održanih sastanaka članova Komisije. Predstavnici Komisije su prisustvovali prilikom izvođenja projekata i nijesu naišli na bilo kakve nepravilnosti prilikom realizacije istih. Sredstva za projekte NVO su uplaćena u dvije rate i NVO su bile dužne da nakon realizacije prve rate sredstava dostave Komisiji periodični izvještaj o utrošenim sredstvama, što je bio uslov za prenos druge rate. Nakon realizacije projekata, NVO su Komisiji dostavile konačne finansijske izvještaje o utrošenim sredstvima. Na osnovu toga, Komisija je pripremila Izvještaj o realizaciji sredstava budžeta Opštine Danilovgrad opredijeljenih za projekte NVO po konkursu za 2015. godinu, koji je usvojen na sjednici Skupštine održanoj 11. i 12. aprila 2016. Uvidom u Izvještaj, utvđeno je da NVO nijesu imale obavezu da podnesu narativne izvještaje o realizaciji projekta, nego samo finansijske, što onemogućava efikasan monitoring i evaluaciju odobrenih projekata.

Predsjednik opštine je mimo konkursa, pojedinačnim odlukama koje je donio na

9 NVO Matrix, NVO Zavičaj i NVO Oro

osnovu zahtjeva-dopisa NVO dodijelio 9 514,00 eura, veći iznos novca nego što je dodijeljen konkursom što predstavlja *praksu koja ukazuje na dodjelu sredstava prema nedefinisanim kriterijumima i bez obezbjeđivanja transparentnosti procedura*. Iako ovakav način dodjele sredstava ne predstavlja kršenje pravih propisa, dodjeljivanje sredstava odlukom predsjednika u ovako velikom iznosu predstavlja neodgovoran odnos prema novcu poreskih obaveznika i prema lokalnom budžetu. Osim toga, ovakav način raspodjele sredstava uspostavlja duple standarde za nevladine organizacije, od kojih neke pišu i podnose prijedloge projekata, vežući svoje aktivnosti za aktuelne opštinske prioritete, podnose izvještaje o utrošku sredstava, koji su i uslov za učešće u sljedećoj raspodjeli, dok druge organizacije sredstva dobijaju na osnovu upućenog dopisa, a kao takve i ne podliježu procesu monitoringa i evaluacije.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 2,3 na skali od 1 do 5), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO smatraju da je u cilju unaprjeđenja ovog vida saradnje neophodno uspostaviti takav sistem u kojem će se finansirati isključivo projekti NVO koji su usmjereni na realizaciju lokalnih javnih politika i da je neophodno ukinuti praksu dodjele sredstava NVO na osnovu odluka predsjednika opštine, mimo konkursa.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama ocijenili zadovoljavajućom (prosječna ocjena je 3,5 na skali od 1 do 5). Oni su djelimično saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 3 na skali od 1 do 5), a uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 1, na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, korišćenje prostorija za sastanke, konferencije. Oni smatraju da sve NVO iz ove opštine treba da imaju jednake mogućnosti da konkurišu za prostorije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju pružanje nenovčane podrske NVO od strane lokalne uprave zadovoljavajućom (srednja ocjena 4, na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor i plaćanje komunalija. U ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim

su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Sa druge strane, opština realizuje ovaj oblik saradnje tako što već duži niz godina finansira NVU Rastimo zajedno, obezbjeđujući im prostor za rad i boravak.

2.14 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

U Opštini Danilovgrad je formirana Služba za zajedničke poslove i informacione tehnologije koja obavlja poslove vođenja i ažuriranja web sajta opštine. Sva akta koja je donijela SO tokom 2015. i prve polovine 2016. objavljena su na sajtu. Sve sjednice Skupštine Opštine su najavljivane putem internet stranice, zajedno sa dnevnim redom. Materijali za tačke koje su bile na dnevnom redu sjednica SO nijesu bili dostupni na stranici, kao ni zapisnici sa održanih sjednica. Rad sjednica Skupštine tokom izvještajnog perioda, pratio je predstavnik NVO kojeg su lokalne NVO na osnovu internog dogovora izabrale da predstavlja njihove interese u lokalnom parlamentu. Ovo predstavlja primjer loše prakse i kršenje procedure korišćenja instituta „slobodna stolica", a koja je propisana Poslovnikom o radu Skupštine (član 151-153). Od ključnih dokumenata objavljeni su Statut opštine, Odluke o budžetu za 2015. I 2016, Izvještaj o radu predsjednika i radu organa lokalne uprave i službi, prostorno urbanistički planovi, evidencije nepokretnosti, registri itd. Završni račun za 2015. nije objavljen na sajtu, kao ni odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom opštine. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, takođe nijesu objavljena na sajtu. U dijelu proaktivnog objavljivanja informacijama, opština je objavila vodiče za slobodan pristup informacijama za četiri organa lokalne uprave. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine ovoj opštini je podnijeto ukupno 94 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od kojih su usvojena 44, djelimično usvojenih 24, a 26 su odbijena. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave je formiran, ali nijesmo dobili izvještaj o radu ovog tijela putem zahtjeva, niti je on dostupan na sajtu. Odluka o Savjetu za saradnju sa NVO je usvojena 2016. godine i ovo tijelo još uvijek nije formirano.

PREPORUKE:

- Unaprijediti informisanost NVO sektora i na sajtu napraviti poseban link „NVO » na kojem će se redovno objavljivati sve informacije od značaja za rad NVO sektora;
- Formirati zajedničku mejling listu putem koje bi predstavnici opštine proslijeđivali sve informacije i pozive NVO;
- Ažurirati bazu podataka NVO sa sjedištem u Danilovgradu;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku

poput Odluke o saradnji i partnerstvu Glavnog grada ili izmjeniti postojeću Odluke o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova;
- Intenzivirati aktivnosti NVO u oblasti ljudskih prava, evropskih integracija, borbe protiv korupcije, kulture, djece i omladine;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima;
- Uređen sistem finansiranja projekata NVO koji su usmjereni na realizaciju lokalnih javnih politika;
- Uspostaviti efikasan monitoring realizacije projekata podrzanih iz budžeta opštine utvrđivanjem obaveze podnošenja i narativnih izvještaja o realizaciji odobrenih projekata, a ne samo finansijskih kao što je bio da sada slučaj;
- Ukinuti praksu dodjeljivanja novčanih sredstava NVO na osnovu odluka predsjednika, i sva sredstva iz opštinskog budžeta dodjeljivati na osnovu konkursa;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje;
- Poštovati odredbe Poslovnika o radu Skupštine u dijelu korišćenja instituta „slobodna stolica";
- Organizovati redovno sastanke predsjednika opštine sa NVO;
- Pokrenuti proceduru formiranja Savjeta za saradnju sa NVO.

OPŠTINA GUSINJE

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Gusinje registrovano je 6 NVO, od kojih su 5 udruženja i 1 predstavništvo strane NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Gusinje i nevladinih organizacija

Opština	**Gusinje**
Statut	Opštine Gusinje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 025/14 od 11.09.2014)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 014/15 od 24.04.2015)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	**Nema**
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 014/15 od 24.04.2015)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/15 od 16.04.2015)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	**Nema**
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	**Nema**

2.15 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Ključni problem u realizaciji informisanja NVO o svim pitanjima značajnim za NVO sektor je to što Opština Gusinje nema svoj sajt. Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine navode nadležne sekretarijate, druge nevladine organizacije i kabinet predsjednika opštine. Iako opština nema sajt, a uzimajući u vidu da se informisanje NVO vrši i putem prethodno pomenutih načina, predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju, ocijenili su dostupnost informacija, blagovremenost i sadržaj informacija objavljenih od strane opštine djelimično zadovoljavajućim (prosječna ocjena 2,7 na skali od 1 do 5 za dostupnost i sadržaj, a blagovremenost 3). U cilju unaprjeđenja informisanja neophodno je formirati sajt opštine i odrediti kontakt osobu za saradnju sa NVO u opštini.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da NVO sektor informišu o najbitnijim aktivnostima telefonskim pozivanjem i da još uvijek nije oformljen sajt putem kojeg bi mogli da informišu NVO, kao i cjelokupnu javnost. Kada je u pitanju stepen informisanosti predstavnika lokalne uprave o radu lokalnih NVO, ocjena je djelimično zadovoljavajuća (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini, opštinski službenici navode direktno informisanje od strane nevladinih organizacija. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Sekretar Sekretarijata za društvene djelatnosti Šefkija Bektešević.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine u ovoj opštini nije primjenjivan postupak prethodnog konsultovanja prilikom utvrđivanja nacrta planova i programa razvoja opštine i opštih akata kojima se utvrđuju prava i obaveze građana. Sa druge strane, organi lokalne uprave su konsultovali NVO i građane organizovanjem javnih rasprava prilikom izrade nacrta odluka o budžetu za 2015. i 2016. godinu, kao i prilikom izrade Nacrta odluke o naznačenju imena naselja i ulica Opštine Gusinje. Nakon javnih rasprava sačinjeni su izvještaji o sprovedenim javnim raspravama koji su nam dostavljeni putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, zajedno su javnim pozivima za učešće. Odziv građana je bio zadovoljavajući. Zbog nepostojanja sajta pozivi, nacrti akata i izvještaji nijesu mogli biti objavljeni. Da bi proces konsultovanja NVO sektora u ovoj opštini bio unaprijeđen neophodno je prije svega izraditi web sajt opštine, na kome bi se objavljivale sve informacije i dokumenta u vezi sa javnim raspravama, a takođe je neophodno da opština donese i Odluku o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova kojom će regulisati detaljno mehanizme učešća građana i između ostalog konsultovanja NVO.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su djelimično konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata koje usvaja Skupština tokom 2015. i prve polovine 2016. godine (prosječna ocjena 3, iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave, seminar-radionice u organizaciji organa lokalne samouprave, prethodne konsultacije u vidu anketiranja i sl. prije izrade nacrta dokumenta. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem mejling liste druge NVO i neposrednim kontaktom sa službenikom u opštini. Nevladine organizacije su djelimično zadovoljne povratnim informacijama koje dobijaju tokom ovog procesa (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO smatraju da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 3 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO djelimično uključene u proces konsultovanja prilikom donošenja lokalnih akata i planova i programa razvoja opštine (ocjena 3, na skali od 1 do 5). Kao glavni razlog njihove nedovoljne uključenosti

u ovaj proces, lokalni službenici navode nezainteresovanost NVO. Najčešća forma putem kojih se obavljaju konsultacije su javne rasprave. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da je potrebno da se NVO sektor što aktivnije uključi u saradnju sa lokalnom samoupravom, kao i da bi lokalne nevladine organizacije mogle intenzivirati aktivnosti u oblasti poljoprivrede, ljudskih prava, evropskih integracija i borbe protiv korupcije.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici NVO iz Gusinja koji su učestvovale u istraživanju, nijesu imali priliku da tokom 2015. i prve polovine 2016. godine učestvuju u radu neke radne grupe ili tijela koje je formirano u ovoj opštini. Ispitanici su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, kao i sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (prosječna ocjena 3,3 na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (prosječna ocjena 3,6 na skali od 1 do 5), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima radnih grupa dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 2,6 na skali od 1 od 5). Ispitanici smatraju da je u cilju unaprjeđenja ovog vida saradnje potrebno donošenje i sprovođenje preciznih procedura za učešće predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su djelimično saglasni sa sljedećim tvrdnjama: proces izbora predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima je transparentan i nema konflikta interesa, predstavnici NVO su ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave, predstavnici NVO u radnim grupama daju kvalitetne prijedloge i njihovi prijedlozi se uvažavaju, nakon održanih sastanaka radnih grupa svim članovima se dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Tokom 2015. i u prvoj polovini 2016. godine, opština nije uključivala predstavnike NVO u radnim tijelima i grupama za izradu lokalnih akata.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju nijesu imali priliku da u periodu na koje se odnosi istraživanje organizuju zajedničke događaje sa predstavnicima organa lokalne uprave.

Lokalna uprava

Takođe, ni predstavnici lokalne uprave nijesu organizovali zajedničke događaje sa NVO.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Odlukom o budžetu Opštine Gusinje za 2015. godinu, nijesu opredijeljena sredstva za transfere NVO. Predstavnici opštine navode da je ključni problem sa kojim se vlast suočila na samom početku mandata bio nedostatak kvoruma i nemogućnost donošenja važnih odluka zbog bojkota lokalnog parlamenta opozicije i jednog odbornika DPS-a, godinu i po dana. Zbog takvog stanja odnosno nefunkcionisanja opštine, raspisani su i održani prijevremeni lokalni izbori u Gusinju.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 2,25 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 2,5 na skali od 1 do 5), a uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO smatraju da je potrebno uspostaviti uređen sistem finansiranja projekata NVO koji su usmjereni na realizaciju lokalnih javnih politika.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama ocijenili djelimično zadovoljavajućom (prosječna ocjena je 3 na skali od 1 do 5). Uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 3,5 na skali od 1 do 5), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO nimalo nisu zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 1, na skali od 1 do 5). Vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli njihovom radu su poslovne prostorije, plaćanje komunalija, preporuke za projekte.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine koji su učestvovali u popunjavaju upitnika ocjenjuju pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne uprave zadovoljavajućom (srednja ocjena 4, na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su preporuke za projekte. Sa druge strane, u zvaničnom odgovoru ove opštine na naš zahtjev za slobodan pristup informacijama navodi se da je Opština Gusinje smještena u Domu kulture i smještajni kapaciteti su toliko skromni da u istom nisu u mogućnosti da smjeste sve službenike i namještenike, pa samim tim nijesu u mogućnosti da nijednoj NVO obezbjede besplatno prostorije,

niti im se nijedan predstavnik NVO nije obratio takvim zahtjevom. Ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO.

2.16 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Kao što je već ranije navedeno, Opština Gusinje nema svoj web sajt, pa samim tim nije u mogućnosti da obezbjedi javnost i transparentnost rada, što dovodi u pitanje i odgovornost organa vlasti. U odgovoru koji smo dobili, navodi se da je formiranje sajta u proceduri. Osim toga, u ovoj opštini nijesu još uvijek usvojeni neki ključni propisi koji se tiču saradnje opštine i NVO, tj. nije usvojena Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova, Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, Odluka o Savjetu za saradnju sa NVO.

PREPORUKE:

- Izraditi web sajt i omogućiti informisanje NVO sektora i građana na način što će se redovno objavljivati sve informacije od značaja za rad NVO sektora (javni pozivi, konkursi, novosti, odobreni projekti, izvještaji itd.), kao i ostale informacije propisane zakonima;
- Imenovati kontakt osobu za saradnju sa NVO ;
- Potrebno je veće uključivanje NVO u rad lokalne samouprave i u tom cilju je potrebno organizovati radionice, obuke za NVO o mehanizmima građanskog učešća, javnog zastupanja, pisanja projekata;
- Intenzivirati aktivnosti NVO u oblasti poljoprivrede, ljudskih prava, evropskih integracija i borbe protiv korupcije;
- Unaprijediti znanja službenika opštine o civilnom sektoru;
- Usvojiti Odluku o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova i detaljno regulisati procedure za sprovođenje konsultovanja (prethodnih konsultacija i javnih rasprava);
- Omogućiti učešće NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima i usvojiti lokalni akt kojim će se detaljno regulisati ovaj oblik saradnje;
- Omogućiti finansiranje projekata NVO koji su usmjereni na realizaciju lokalnih javnih politika objavljivanjem konkursa i dodjelom budžetom predviđenih sredstava;
- Uspostaviti efikasan monitoring realizacije projekata podrzanih iz budžeta opštine donošenjem monitoring plana i raspodjelom zadataka između članova Komisije za raspodjelu sredstava u tom procesu;
- Organizovati redovno sastanke predsjednika opštine sa NVO;
- Usvojiti Odluku o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave i formirati ovo tijelo;
- Usvojiti Odluku o Savjetu za saradnju sa NVO i formirati ovo tijelo;
- Usvojiti Odluku o učešću lokalnog stanovništava u vršenju javnih poslova.

OPŠTINA HERCEG NOVI

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Herceg Novi registrovano je 215 NVO, od čega je 205 udruženja, 8 fondacija i 2 predstavništva stranih NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Herceg Novi i nevladinih organizacija

Opština	**Herceg Novi**
Statut	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 015/04, 032/05, 031/06, 014/07 Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/09, 016/11)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 001/16 od 13.01.2016)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 038/04 od 20.12.2004)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 038/04 od 20.12.2004, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 026/15 od 27.07.2015, 032/15 od 18.09.2015)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 015/04, 031/06, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/11
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 006/05 od 02.03.2005)

2.17 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine navode web sajt opštine, druge NVO, lokalne medije, kontakt osobu za saradnju sa NVO, nadležne sekretarijate i skupštinu opštine. Nevladine organizacije iz Herceg Novog ocijenile su da sajt Opštine Herceg Novi koji bi trebao da bude glavni izvor informacija za NVO i građane ne sadrži dovoljno informacija. Kada je u pitanju dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija objavljenih od strane opštine, predstavnici NVO su sva tri segmenta ocijenili lošim (iskazano na skali od 1 do 5, prosječna ocjena za dostupnost je 2,2, za blagovremenost je 1, 9 i za sadržaj je 2,4). Ispitanici smatraju da je u cilju unaprjeđenja informisanja potrebno redovno objavljivati sve informacije značajne za NVO sektor na posebnom linku ,,NVO sektor", napraviti i objaviti na tom

linku bazu podataka NVO i formirati zajedničku mejling listu koja bi se koristila za informisanje nevladinih organizacija od strane opštine.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da NVO sektor informišu o najbitnijim aktivnostima putem web sajta opštine na kojem objavljuju informacije od značaja za rad NVO sektora, putem medija i mejling liste. Stepen informisanosti predstavnika lokalne uprave o radu lokalnih NVO, ocjenjuju vrlo dobrim (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini navode direktno informisanje od strane nevladinih organizacija i kontakt osobu za saradnju sa NVO. Centar za informacioni sistem je formiran, pa blagovremenost informisanja uglavnom zavisi od njih i problem je što nijesu uvijek ažurni. U ovoj opštini je uveden i Dan otvorenih vrata, svake srijede od 9h do 17h i tada NVO dolaze na savjetovanje. Takodje, organizuju i sastanke za informisanje NVO o pisanju projekata i načinu na koji treba da se izbudžetiraju. Baza podataka NVO sa sjedištem u HN postoji, ali nije objavljena na sajtu. Postoji ideja da na sajtu postave baner sa bazom podataka NVO, slikama NVO i opisom kako su sve doprinijeli opštini kroz svoj rad. Kontakt osoba za saradnju je Branka Grubor Božović, savjetnica u Sekretarijatu za društvene djelatnosti i sport.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja zainteresovane javnosti u izvještajnom periodu nije primjenjivan, a javne rasprave su sprovedene povodom izrade sljedećih akata: Nacrta odluke o organizaciji i načinu obavljanja auto-taksi prevoza na teritoriji opštine Herceg-Novi, Izmjena i dopuna DUP-a „Blace-Jošica", Nacrta Plana davanja koncesija za luke Škver, Zelenika i Lazaret, Nacrta plana LSL „Sasovići", Nacrta odluke o ostvarivanju posebnog interesa zaštite i unaprijeđenja zelenih površina na teritoriji Opštine Herceg Novi, Nacrta Izmjena i dopuna DUP-a "Stara Banja - Igalo", Nacrta UP „Mimosa Estate", Nacrta Lokalne studije lokacije „Duglas-Brguli" na Luštici, Nacrta LSL „Mrkovi-Njivice" na Luštici, Nacrta LSL „Spilice-Potok" na Luštici, Nacrt UP za kompleks mješovite namjene „Vildor" u Igalu, Nacrta odluke o budzetu za 2015. i Nacrta odluke o budzetu za 2016, Predloga Odluke o komunalnoj naknadi, Nacrta DSL „Sektor 1" - Rt Kobila - Njivice - ušće Sutorine - i Nacrta Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, Elaborata procjene uticaja na životu sredinu i društvo i Planu upravljanja životnom sredinom u odnosu na rješavanje problema otpada na lokaciji Brodogradilišta Bijela, Plana zaštite i spašavanja od zemljotresa, Nacrta Prostornog plana posebne namjene za Obalno područje Crne Gore (u saradnji sa resornim ministarstvom), Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije (u saradnji sa resornim ministarstvom), Nacrta Programa uređenja prostora Opštine Herceg Novi za 2016. , Nacrta Odluke o javnom vodosnabdjevanju na području Opštine Herceg-Novi. Na sajtu postoji poseban link u okviru kojeg se objavljuju svi pozivi za javne rasprave zajedno sa nacrtima akata. Izvještaji sa većine javnih rasprava sprovedenih tokom 2015. su objavljeni na sajtu.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija ocjenjuju da su tokom 2015. i prve polovine 2016. godine vrlo malo konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade pla-

nova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata koje usvaja Skupština (ocjena 1,6, iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave, seminari-radionice u organizaciji organa lokalne uprave i sastanci sa predstavnicima opštine. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem sajta, mejla, neposrednim kontaktom sa opštinskim službenikom i putem lokalnog radio/tv emitera. Oni su naveli da pri organizovanju određenih procesa konsultovanja informacije nisu pravovremeno proslijeđene i da se dešavalo da se javne rasprave na teme koje se tiču lokalne zajednice organizuju sa predstavnicima organa i institucija koji dolaze van HN, odnosno bez učešća lokalnog stanovništva. Nevladine organizacije su vrlo malo zadovoljne povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (prosječna ocjena 1,6 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 2,7 iskazana na skali od 1 do 4). NVO kao gorući problem vide problem pristupačnosti prostorija u kojima se organizuju javne rasprave.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju zadovoljavajućim proces konsultovanja NVO od strane opštine prilikom donošenja lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 4 na skali od 1 do 5). Najčešća forma putem kojih se obavljaju konsultacije su javne rasprave i sastanci. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Predstavnici opštine smatraju da NVO treba na vrijeme da se obavjestavaju o sastancima i raspravama kako bi imali vremena da se pripreme. Takodje, trebalo bi sama komunikacija medju sekretarijatima da se poboljsa, odnosno da sekretarijati informišu kontakt osobu za saradnju sa NVO o izradama dokumenata, kako bi ta osoba onda informisala NVO putem mejling liste.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici NVO iz HN koji su učestvovali u istraživanju nijesu imali priliku da u toku izvještajnog perioda učestvuju u radu radnih grupa i tijela formiranih od strane opštine. Ispitanici uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, kao ni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe (prosječna ocjena 1,4 na skali od 1 do 5). Takođe, oni uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju, kao ni sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 1,3 na skali od 1 do 5). Ispitanici smatraju da je neophodno donošenje i sprovođenje preciznih procedura za učešće predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima, jer ne postoji lokalni akt koji reguliše ovo pitanje. Oni ističu da i u slučajevima kada su učestvovali ranije u radu radnih

grupa, ti sastanci su bili rijetki, kao i da nisu postojali efikasni kanali komunikacije među članovima radnih grupa.

Lokalna uprava

Sa druge strane, predstavnici opštine uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima transparentan i da nema konflikta interesa (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5). Oni su u potpunosti saglasni sa sledećim tvrdnjama: predstavnici NVO su ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe; predstavnici NVO u radnim grupama daju kvalitetne prijedloge i njihovi prijedlozi se uvažavaju; nakon održanih sastanaka radnih grupa svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 4,5 na skali od 1 do 5). U izvještajnom periodu nijesu objavljivani javni pozivi za predlaganje NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na sajtu opštine. Ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt koji reguliše proceduru učešća NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO „Zrak sunca" su imali priliku da sa organima lokalne uprave organizuju zajedničke događaje povodom obilježavanja Svjetskog dana prava djeteta i povodom Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su naveli da zajedno sa NVO organizuju zajedničke događaje povodom obilježavanja svjetskih dana u oblasti zdravlja, obrazovanja, istorijskih datuma itd. Shodno potrebama organizuju zajedno i tematske sastanke.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Odlukom o budžetu Opštine Herceg Novi za 2015. godinu planirana su sredstva za finansiranje projekata NVO u iznosu od 101. 000 eura, a rebalansom je planirano 121. 000 eura. U skladu sa Izvještajem o realizaciji sredstava namijenjenim NVO za 2015. godinu[10], projekti i aktivnosti NVO su podržani u ukupnom iznosu od 87 254.49 eura. Od tog iznosa, NVO je na osnovu konkursa dodijeljeno 48 082. 00 eura, a po drugim pravnim osnovima (na osnovu pojedinačnih zahtjeva NVO,raznih sporazuma itd.) NVO je dodijeljeno 39 172.49 eura. *Dakle, ni u ovoj opštini nije podijeljen cjelokupni planirani budžetski iznos, 33 745.51 eura ostalo je neraspodijeljeno i time su brojne NVO i građani kao krajnji korisnici usluga NVO ostali uskraćeni za ovaj iznos. Ono što je posebno problematično je činjenica da je mimo konkursa dodijeljeno 39 172.49 eura, što je svakako ogroman iznos i ukazuje na praksu dodjele sredstava prema nedefinisanim kriterijumima i na netransparentan način. Najveći problem je što*

10 Izvještaj o realizaciji sredstava namijenjenim NVO iz budžeta Opštine HN za 2015. godinu koji je pripremila Komisija za raspodjelu sredstava NVO

ovako dodijeljena sredstva ne podliježu procesu monitoringa i evaluacije. Predstavnici lokalne uprave su istakli je problem sto se od godišnjih sredstava namijenjenih za NVO isplaćuju neke preostale obaveze, i onda u suštini kada se raspiše konkurs za projekte, tog ukupno namijenjenog novca nema. Komisija za raspodjelu sredstava NVO nije pripremala poseban monitoring plan za realizaciju projekata odobrenih na konkursu, i kao u većini drugih opština jedina vrsta monitoringa koji vrši Komisija ogleda se u podnošenju finansijskih i narativnih izvještaja od strane NVO na kraju realizacije projekta.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1,6 na skali od 1 do 5). Uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 2, na skali od 1 do 5), kao ni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (prosječna ocjena 2,4 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO su istakli problem kašnjenja uplate sredstava za odobrene projekte na osnovu opštinskog konkursa. Oni su ocijenili da je na snazi praksa finansiranja većeg broja projekata u cilju zadovoljenja većeg broja NVO, što smanjuje mogućnost kvalitetne podrške projektima, kao i potpune implementacije istih. Predlažu da je potrebno da Komisija za raspodjelu sredstava NVO u saradnji sa NVO i građanima utvrdi jasne prioritete pri finansiranju i revidira ih pri svakom konkursu. Sredstva za tradicionalne NVO treba planirati budžetom, ali mimo sredstava koja se raspodjeljuju putem konkursa. Time bi doprinijeli dugotrajnoj održivosti ovih organizacija i većoj podršci drugim NVO. Finansijska sredstva koja se izdvajaju za finansiranje projekata,planova i programa rada NVO definisana su Odlukom o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava nevladinim organizacijama i iznose najmanje 1% od tekućeg godišnjeg budžeta opštine. Ispitanici ne znaju da li je to dovoljno i smatraju da ovo pitanje podrazumijeva dublju analizu kapaciteta nevladinih organizacija,oblasti kojim se bave i potreba ciljnih grupa.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama ocijenili zadovoljavajućom (prosječna ocjena je 3,5 na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, korišćenje prostorija za sastanke, konferencije, preporuke za projekte. Ispitanici su kazali da opština plaća zakup određenih prostorija nekim organizacijama. Istaknu-

to je da je prilikom promjene vlasti došlo do iseljavanja određenog broja NVO iz prostorija koje su im ranije ustupljene. Ova praksa je označena kao krajnje neobična i problematična sa aspekta dobre saradnje izmedju dva sektora. Predstavnici NVO smatraju da je potrebno transparentnije vršiti raspodjelu prostorija po mogućnosti na osnovu javnog poziva i unaprijed utvrđenih kriterijuma, kao i da je potrebno izvršiti popis prostorija koje su u vlasništvu opštine.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (srednja ocjena 4 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije, korišćenje prostora opštine za sastanke, konferencije, preporuke za projekte. Ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Sa druge strane, opština je ustupila svoje prostorije za korišćenje Udruzenju gluvih i nagluvih, Aveniru, Sunčevom zraku. Postoji tkz. Omladinski centar koji koristi NVO AS. Opština plaća prostor Udruženju penzionera, a nekoliko KUD-ova koriste prostore mjesnih zajednica. Postojala je ideja da se napravi jedan prostor koji bi koristile sve NVO za rad, medjutim to nije prihvaćeno.

2.18 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

U okviru Službe za zajedničke poslove i informacioni sistem formiran je Odsjek za informacione sisteme, koji obavlja poslove vođenja i ažuriranja web sajta opštine. Na web sajtu opštine objavljeni su Statut, Poslovnik o radu Skupštine, Odluke o budžetu za 2015. i 2016. i Završni račun za 2015. Izvještaj o radu Predsjednika opštine za 2015. godinu, kao i Izvještaji o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave za 2015. nijesu objavljeni. Odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom opštine su objavljeni pod stavkama javne nabavke. Na sajtu su objavljeni i planski dokumenti i programi uređenja prostora, građevinske i upotrebne dozvole. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave su objavljena na sajtu. U dijelu proaktivnog objavljivanja informacijama, opština je objavila vodič za slobodan pristup, obrazac zahtjeva i kontakte osobe ovlašćene za slobodan pristup informacijama. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine, ovoj opštini je podnijet 61 zahtjev za slobodan pristup informacijama, od kojih su 42 usvojena, 1 je djelimično usvojen, 15 su odbijena, a 3 su odbačena.

Sva akta koja je donijela Skupština tokom 2015. i prve polovine 2016. objavljena su na sajtu. Sve sjednice Skupštine Opštine su najavljivane putem internet stranice, zajedno sa dnevnim redom i materijalima za predloženi dnevni red. Zapisnici sa održanih sjednica se objavljuju na sajtu. Rad sjednica Skupštine tokom izvještajnog perioda, pratilo je 24 predstavnika NVO, na 8 sjednica Skupštine. Savjet za razvoj i zaštitu

lokalne samouprave nije formiran, kao ni Savjet za saradnju sa NVO. Predsjednica Opštine je održavala pojedinačne sastanke sa brojnim lokalnim NVO.

PREPORUKE:

- Sve informacije značajne za NVO sektor, uključujući i bazu podataka, podržane projekte, izvještaje o finansiranju objaviti na posebnom linku „NVO sektor";
- Napraviti zajedničku mejling listu koja bi se koristila za informisanje nevladinih organizacija od strane opštine;
- Blagovremeno ažurirati sajt i u tom kontekstu ojačati kapacitete Odsjeka za informacioni sistem i poboljšati njegovu komunikaciju sa organima lokalne uprave;
- Pri organizovanju prethodnog konsultovanja, kao i javnih rasprava blagovremeno obavještavati NVO i u tom cilju više angažovati kontakt osobu za saradnju sa NVO, koju bi svi sekretarijati trebalo da informišu o vrstama konsultacijama, pa da ona prosleđuje pozive NVO putem mejling liste;
- Javne rasprave organizovati u prostorijama pristupačnim osobama sa invaliditetom;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima;
- Obezbijediti ravnopravan tretman predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima;
- Ukinuti praksu kašnjenja uplate sredstava za odobrene projekte na osnovu opštinskog konkursa;
- Utvrđivanje jasnih prioriteta pri finansiranju koji su u skladu sa potrebama zajednice na godišnjem nivou;
- Sredstva za tradicionalne NVO utvrditi kao posebnu bužetsku stavku, ne okviru sredstava koja se raspodjeljuju putem konkursa;
- Izvršiti raspodjelu cjelokupnog iznosa NVO koji je planiran budžetom;
- Uspostaviti efikasan i kontinuiran monitoring realizacije projekata podržanih iz budžeta opštine;
- Ukinuti praksu dodjeljivanja novčanih sredstava NVO na osnovu odluka predsjednika, i sva sredstva iz opštinskog budžeta dodjeljivati na osnovu konkursa;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje.

OPŠTINA KOLAŠIN

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Kolašin registrovano je 55 NVO, od kojih su 54 udruženja i 1 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Kolašin i nevladinih organizacija

Opština	**Kolašin**
Statut	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 031/11-prečišćeni tekst)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 012/12 od 11.04.2012)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 012/12 od 11.04.2012)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 023/05, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 039/11)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/11 i 017/11)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 043/05 od 30.12.2005)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 012/12 od 11.04.2012)

2.19 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine navode web sajt opštine, kabinet predsjednika i nadležne sekretarijate. Predstavnici NVO su dostupnost i blagovremenost informacija objavljenih od strane opštine ocijenili djelimično zadovoljavajućim (iskazano na skali od 1 do 5, prosječna ocjena je 3), a sadržaj informacija ocjenjuju vrlo dobrim (ocjena 3,5 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da u cilju informisanja građana i NVO koriste web sajt, oglasnu tablu, a u određenim slučajevima se informacije distribuiraju putem e-maila i telefonskim putem. Na sajtu imaju posebnu rubriku NVO, na kojoj

su objavljeni kontakt podaci NVO iz interne baze podataka NVO koju posjeduje opština. Stepen informisanosti predstavnika lokalne uprave o radu lokalnih NVO ocjenjuju djelimično zadovoljavajućim (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5), a kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini, opštinski službenici navode direktno informisanje od strane nevladinih organizacija. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Ana Vuković.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja zainteresovane javnosti u izvještajnom periodu nije primjenjivan, a javne rasprave su sprovedene povodom izrade sljedećih akata: Nacrta odluke o budžetu Opštine Kolašin za 2015, Nacrta odluke o izmjenama i dopunama odluke o budžetu za 2015, Nacrta odluke o budžetu za 2016, Nacrta odluke o izmjenama i dopunama Odluke o porezu na nepokretnost, Nacrta odluke o postavljanju, odnosno građenju i uklanjanju pomoćnih objekata, Nacrta odluke o izgradnji lokalnih objekata od opšteg interesa na teritoriji Opštine Kolašin, Nacrta odluke o postavljanju, izgradnji i uklanjanju montažnih objekata privremenog karaktera, Nacrta odluke o postavljanju, odnosno građenju i uklanjanju pristupnih rampi,liftova i sličnih objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom, Nacrta Programa uređenja prostora Opštine Kolašin za 2015. , Nacrta DUP-a „Radigojno", Nacrta Programa uređenja prostora Opštine Kolašin za 2016. Na sajtu postoji poseban link javne rasprave, medjutim na njemu, kao ni na ostalim linkovima na sajtu, nema većine poziva za javne rasprave, kao ni nacrta navedenih dokumenata. Izvještaji sa javnih rasprava takođe nisu dostupni na sajtu. Na šest javnih rasprava nije bilo zainteresovanih subjekata, niti su dostavljeni predlozi i sugestije.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su djelimično konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata koje usvaja Skupština (ocjena 3 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave i sastanci sa predstavnicima opštine. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem sajta i oglasne table. Ispitanici su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (prosječna ocjena 3,2 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 3 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave takođe ocjenjuju da su NVO djelimično konsultovane prilikom donošenja lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kao razlog njihove nedovoljne uključenosti oni navode da opština nekad nije dovoljno ažurna u objavljivanju poziva za konsultacije i javne rasprave, kao i da same NVO nijesu zainteresovane za uključivanje u ove procese. Najčešća forma putem kojih se obavljaju konsultacije su javne rasprave i sastanci sa gradjanima i NVO. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da bi NVO trebale da intenziviraju aktivnosti u

oblastima zaštite djece i omladine,ljudskih prava, prava lica sa invaliditetom, borbe protiv korupcije, kulture i turizma.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju nijesu imali priliku da u toku izvještajnog perioda učestvuju u radu radnih grupa i tijela. Ispitanici su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe (prosječna ocjena 2 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju, kao i sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Imajući u vidu da ovaj oblik saradnje nije transparentan u dovoljnoj mjeri, oni smatraju da je neophodno donošenje i sprovođenje preciznih procedura za učešće predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima.

Lokalna uprava

Sa druge strane, predstavnici opštine su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima transparentan i da nema konflikta interesa, kao i sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama daju kvalitetne prijedloge i njihovi prijedlozi se uvažavaju (prosječna ocjena 4,5 na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjama da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe, kao i da se nakon održanih sastanaka radnih grupa svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5). U izvještajnom periodu, opština nije objavljivala javne pozive za predlaganje NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima, niti u ovoj opštini postoji lokalni akt koji reguliše proceduru učešća NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima. Prema navodima službenika, proces uključivanja se uglavnom svodi na pozivanje «aktivnih» NVO da se uključe u sam proces, ali nijesmo dobili odgovor koje su NVO pozivali.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO iz Kolašina koji su učestvovali u istraživanju nijesu imali priliku da sa organima lokalne uprave organizuju zajedničke događaje.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su zajedno sa NVO organizovali niz zajedničkih događa-

ja: Etno kamp – studijsko izučavanje tradicionalnih plesova i pjesama u Crnoj Gori, manifestacije „Našem Kolašinu–folklore na dar“ i „Eno braća kolo u'vatila“ sa KUD „Mijat Mašković“, Akciju čišćenja grada i prigradskih površina u saradnji sa NVO, školama i građanima.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Komisija za raspodjelu sredstava NVO je poslednji put raspisala konkurs za raspodjelu sredstava 2011. ali NVO nikada nisu dobile ta sredstva.2015. godine račun opštine je bio blokiran i konkurs nije objavljen. U skladu sa prethodno navedenim, Komisija nije mogla donijeti poseban monitoring plan realizacije projekata finansiranih budžetskim sredstvima.

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim, kao ni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 1 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO smatraju da je potrebno uspostaviti uređen sistem finansiranja projekata NVO koji su usmjereni na realizaciju lokalnih javnih politika i kontinuirano pratiti realizaciju projekata NVO podržanih od opštine.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške nevladinim organizacijama (prosječna ocjena je 2 na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5). Ispitanici smatraju da NVO ne raspolažu potrebnim kapacitetima za pisanje projekata, kao i da sami članovi Komisije za raspodjelu sredstava treba da jačaju svoje kapacitete i da im je potrebno obezbijediti finansijska sredstva za rad.

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, korišćenje prostorija za sastanke, konferencije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (srednja ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli

radu NVO su preporuke za projekte. Ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Sa druge strane, 6 NVO koristi besplatno opštinske prostorije: NVO Roditelji za učenike, Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije, Lovačko društvo „Lovac", Udruženje boraca NOR-a i antifašista Opštine Kolašin, Udruženje invalida rada i Udruženje penzionera.

2.20 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Na internet stranici opštine nijesu objavljena akta koja je donijela Skupština u toku izvještajnog perioda jer kako se navodi u odgovoru opštine ta akta se objavljuju u Službenom listu. Nijesu objavljeni sljedeći važni dokumenti jer isti nijesu još uvijek usvojeni: Izvještaj o radu Predsjednika opštine za 2015, Završni račun za 2015, Izvještaji o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave za 2015. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave nijesu objavljena na sajtu, kao ni spisak lokalnih službenika i namještenika. U dijelu javnih nabavki su objavljeni planovi javnih nabavki za 2015. i 2016. godinu, tenderska dokumentacija i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima. Na sajtu su objavljena planska dokumenta, građevinske dozvole i uplatni računi Opštine Kolašin. U dijelu proaktivnog objavljivanja informacijama, opština ima link pod nazivom slobodan pristup informacijama na kojem je objavila informator o načinima ostvarivanja građanskih prava, ali ne i klasičan vodič za slobodan pristup informacijama sa pregledom informacija koje su u posjedu opštine. Takođe, nijesu objavljena ni rješenja sa informacijama kojima je pristup dozvoljen. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine, ovoj opštini je podnijet 21 zahtjev za slobodan pristup informacijama, od kojih je 10 usvojeno, 2 su djelimično usvojena, a 9 su odbijena. Sve sjednice Skupštine Opštine su najavljivane putem internet stranice, zajedno sa dnevnim redom i materijalima za predloženi dnevni red. Zapisnici sa održanih sjednica se takođe objavljuju na sajtu. U toku izvještajnog perioda održano je 7 sjednica Skupštine, ali nije bilo zainteresovanih NVO za korišćenje instituta „slobodna stolica". Nijesmo dobili informaciju o radu Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, a Savjet za saradnju sa NVO nije zasjedao u izvještajnom periodu. Predsjednica Opštine je održavala pojedinačne sastanke sa lokalnim NVO. Centar za informacioni sistem nije formiran.

PREPORUKE:

- Formirati Centar za informacioni sistem;
- Objaviti sve informacije na sajtu u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama;
- Rubriku NVO ažurirati svim značajnim informacijama za NVO sektor;
- Napraviti zajedničku mejling listu koja bi se koristila za informisanje nevladinih organizacija od strane opštine;
- Na linku javne rasprave objaviti sve pozive za javne rasprave zajedno sa programima javnih rasprava, nacrtima akata i izvještajima sa javnih rasprava;

- Animirati građane i NVO da učestvuju na javnim raspravama i organizovati obuke/radionice na temu korišćenja mehanizama građanskog učešća u donošenju odluka, javnog zastupanja;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima i objavljivati javne pozive za predlaganje predstavnika NVO u radnim grupama;
- Redovno objavljivati konkurse za raspodjelu sredstava NVO;
- Utvrditi jasne prioritete pri finansiranju koji su u skladu sa potrebama zajednice na godišnjem nivou;
- Uspostaviti efikasan i kontinuiran monitoring realizacije projekata podržanih iz budžeta opštine;
- Ojačati kapacitete lokalnih NVO za pisanje projekata;
- Ojačati kapacitete članova Komisije za raspodjelu sredstava i obezbijediti istoj finansijska sredstva za rad;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje.

OPŠTINA KOTOR

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Kolašin registrovano je 174 NVO, od čega je 157 udruženja,10 fondacija i 7 predstavništva stranih NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Kotor i nevladinih organizacija

Opština	**Kotor**
Statut	("Službeni list opštine Kotor", br. 003/04 Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 017/08,031/09, 040/10, 004/11
Odluka o kriterijumima, postupku i načinu raspodjele sredstava namijenjenih finansiranju nevladinih organizacija	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/15)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list opštine Kotor", br. 001/06)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 023/13, 024/14)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 009/12 2)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list opštine Kotor", br. 016/05)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 012/14)

2.21 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine navode web sajt opštine, Radio Kotor, skupštinu opštine, lične kontakte sa nadležnim osobama u opštini i druge NVO. Predstavnici NVO su sva tri segmenta informisanja ocijenili djelimično zadovoljavajućim (na skali od 1 do 5, dostupnost informacija je ocijenjena ocjenom 2,7, blagovremenost objavljivanja-2,6 i sadržaj informacija-2,5). Njihova preporuka u cilju unaprjeđenja informisanja je uspostavljanje zajedničke mejling liste koja bi se koristila za informisanje NVO od strane opštine.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da u cilju informisanja građana i NVO koriste

web sajt, lokalne javne emitere i dnevne novine. Oni navode da rijetko šalju mejlom obavještenja jer su uglavnom starije osobe one koje vode desetak najaktivnijih lokalnih NVO. Kada je u pitanju stepen informisanosti predstavnika lokalne uprave o radu lokalnih NVO ocjena je vrlo dobro (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija u svojoj opštini, opštinski službenici navode kontakt osobu za saradnju sa NVO, lokalne medije i direktno informisanje od strane NVO. Na sajtu imaju posebnu rubriku NVO, na kojoj su objavljeni konkursi za raspodjelu, izvještaji o finansiranju NVO, zaključeni ugovori sa NVO, link koji vodi do registra NVO i kontakt podaci osobe za saradnju sa NVO u opštini, Madalene Martinović.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja zainteresovane javnosti u izvještajnom periodu nije primjenjivan, a javne rasprave su sprovedene povodom izrade sljedećih akata: Nacrta Odluke o izmjeni Odluke o lokalnim komunalnim taksama, Nacrta Programa zaštite i očuvanja za 2016. godinu, Nacrta Lokalnog energetskog Plana Opštine Kotor 2016 – 2025. godina. Nacrta Lokalnog akcionog Plana za biodiverzitet Opštine Kotor 2015 – 2020. godina, Nacrta Odluke o usvajanju Planu potrošnje direkcije za uređenje i izgradnju Kotora za 2016. godinu, Nacrta Izmjena i dopuna Programa uređenja prostora za 2015. godinu,Nacrta Izmjena i dopuna Programa rada Direkcije za uređenje i izgradnju Kotor za 2015. , Nacrta Programa uređenja prostora za 2016. ,Nacrta Programa rada Direkcije za uređenje i izgradnju Kotora za 2016. godinu, Nacrta Odluke izmjenama i dopunama Odluke o radnom vremenu. Nacrta Odluke o porezu na nepokretnosti, Nacrta Odluke o izmjeni Odluke o boravisnoj taksi i Nacrta Odluke o izmjeni i dopuni Odluke o načinu i rokovima plaćanja turističke takse, Nacrta Odluke o auto-taxi prevozu, DUP-a Nerin i Elaborat Strateške procjene uticaja na životnu sredinu DUP-a Nerin, Nacrta Izmjena i dopuna Državne studije lokacije "Sektor 38 - Bigova" i Nacrta Izmjena i dopuna Lokalne studije lokacije "Trašte" , Nacrta izmjena i dopuna DUP-a Morinj i Elaborata Strateške procjene uticaja na životnu sredinu DUP-a Morinj, Nacrta odluke o utvrđivanju lokacije za izgradnju saobraćajnice u naselju Rakite paralelno sa bujičnim kanalom zvjerinjak, Nacrta Odluke o naseljima i granicama naselja u Opštini Kotor, Nacrta Odluke o utvrđivanju lokacije za izgradnju vodovodnog sistema u naselju Troica-Velje brdo, Nacrta Odluke o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava namijenjenih finansiranju NVO, Nacrta Odluke o utvrđivanju lokacije za izgradnju DTS 10/0,4 Kw 630 Kv "Prčanj II-Karmen", Nacrta Odluke o naknadi koja se plaća pri obilasku tvrđave San Giovani, Nacrta Programa rada Skupštine Opštine Kotor za 2016, Nacrta opštinskog plana za zaštitu od požara. Na sajtu postoji poseban link javne rasprave, na kojem su objavljena obavještenja i programi javne rasprave zajedno sa nacrtima akata, programa i planova. Izvještaji sa javnih rasprava nijesu dostupni na sajtu.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su vrlo malo konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata koje usvaja Skupština (ocjena 2,3 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave i rijetki sastanci sa predstavnicima opštine na predlog civilnog sektora. Predstavnici NVO navode da informacije o jav-

noj raspravi dobijaju putem sajta, lokalnog radio emitera, putem mejling liste druge NVO i neposrednim kontaktom sa opštinskim službenicima. Ispitanici su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5), a takođe ocjenjuju da su njihove sugestije i komentari u toku javne rasprave djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 2,6 iskazana na skali od 1 do 4). Problem pristupačnosti prostorija u kojima se organizuju javne rasprave je istaknut kao gorući problem.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave takođe ocjenjuju da su NVO djelimično konsultovane prilikom donošenja lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da je razlog nedovoljne uključenosti NVO u proces konsultovanja njihova nezainteresovanost. Najčešća forma putem kojih se obavljaju konsultacije su javne rasprave i sastanci u organizaciji lokalne uprave. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da bi NVO trebale da intenziviraju aktivnosti u oblastima zaštite prava lica sa invaliditetom, borbe protiv korupcije i turizma.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici 2 NVO od ukupno 8 NVO iz Kotora koje su učestvovale u istraživanju, naveli su da su u toku izvještajnog perioda učestvovali u radu Savjeta za implementaciju lokalnog akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti, Savjeta za upravljanje prirodnim i kulturno-istorijskim područjem i Savjeta za implementaciju lok. akcionog plana za osobe sa invaliditetom**.** Ispitanici uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, kao ni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe (prosječna ocjena 2,3 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju, kao i sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 2,7 na skali od 1 do 5). Kao glavne probleme u radu radnih grupa ističu rijetke sastanke, nedovoljno funkcionalne kanale informisanja i komunikacije, kao i nedostatak implementacije outputa rada radnih grupa. U cilju unaprjeđenja ovog oblika saradnje smatraju da je neophodno donošenje i sprovođenje preciznih procedura za učešće predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima.

Lokalna uprava

Sa druge strane, predstavnici opštine su u potpunosti saglasni sa svim prethodno navedenim tvrdnjama koje se tiču ovog oblika saradnje i ocjenjuju ih najvećom ocjenom 5. Učesnici fokus grupe iz opštine su naveli da su predstavnici NVO u dvije Komisije za raspodjelu sredstava, u Savjetu za implementaciju lok. akcionih planova

za osobe sa invaliditetom i u Savjetu za implementaciju akcionog plana za rodnu ravnopravnost. U izvještajnom periodu, opština je na sajtu objavila samo jedan javni poziv NVO za učešće u radu radne grupe za izradu Lokalnog plana za unapređenje socijalne inkluzije - razvoj lokalnih usluga socijalne zaštite. Ovaj poziv je objavljen u okviru projekta „Nastavak reforme sistema socijalne zaštite" koji finansira UNDP i svakako predstavlja primjer dobre prakse, ali da bi se ovakvi pozivi stalno objavljivali neophodno je usvojiti lokalni akt koji reguliše proceduru učešća NVO predstavnika u radnim grupama i koji će propisivati obavezu objavljivanja javnih poziva.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju navode da su imali priliku da sa organima lokalne uprave organizuju zajednički javnu raspravu, okrugli sto i promociju jednog projekta.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su zajedno sa NVO organizovali niz zajedničkih događaja: Javnu raspravu i tribinu povodom Nacrta Odluke o kriterijumima, postupku i načinu raspodjele sredstava namijenjenih finansiranju NVO, Dan otvorenih vrata povodom raspisivanja Konkursa za raspodjelu sredstava namijenjenih NVO i u 2015. i u 2016. godini, zajednički projekat „Očuvanje jezika hrvatske nacionalne manjine" Savjeta Evrope, opštine i NVO „Hrvatsko građansko društvo",tribinu povodom prezentacije projekta „Standardi EU u oblasti invalidnosti" sa Udruženjem paraplegičara Kotor, promociju projekta „Creative" i trening na temu „Omladinski aktivizam" sa NVO „Građanski kreativni centar", doček Nove 2016. sa NVO „Grota", manifestaciju „Od Bozića do Bozića" sa NVO Karampana, kao i manifestaciju Kotor Art, Sea Rock festival itd.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom opštine za 2015. godinu je bilo opredijeljeno 25. 000 eura od čega je 1/3 operativnog budžeta u iznosu od 8.333 eura predviđena tradicionalnim NVO, a 16.667 ostalim NVO. Od planiranih 25. 000 eura NVO je dodijeljeno 23.331 eura. Komisija za raspodjelu sredstava je raspisala prvi konkurs za raspodjelu iznosa od 16.667 eura 11.03.2015. i na osnovu njega raspodijelila ukupno 16.598 eura. Nakon ovog konkursa NVO „Šjore od mota" nije htjela da potpiše ugovor za projekat za koji je dobila 1600 eura, pa je Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti raspisao novi konkurs jer je ostalo neraspoređeno ukupno 1669 eura. Međutim, preostali iznos nije bilo moguće podijeliti jer nijedna od NVO koja se prijavila na ponovni konkurs nije ispunjavala uslove. Neophodno je pomenuti da Komisija nema monitoring plan za realizaciju projekata podržanih na osnovu konkursa. Sa druge strane, druga Komisija za raspodjelu sredstava tradicionalnim NVO je izvršila raspodjelu u ukupnom iznosu od 8250 eura. Ni ova Komisija ne donosi monitoring plan na osnovu kojeg prati realizaciju odobrenih iznosa. *Praksa dodjele sredstava NVO prema drugom pravnom osnovu, mimo konkursa postoji i u ovoj opštini, pa je **27.398***

eura dodijeljeno NVO na osnovu odluka Predsjednika i Sekretarijata za kulturu,sport i društvene djelatnosti. Ova sredstva su dodijeljena za velike kulturne manifestacije od posebnog dugogodišnjeg značaja, za podsticaj amaterskog bavljenja kulturom subjekata koji organizuju aktivnosti te vrste u Kotoru ili predstavljaju Kotor i sl.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 2,2 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječne ocjene 2,8 i 2,6 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO navode da je finansiranje NVO redovno, ali je fokusirano na kvantitet, ne na kvalitet. Ne vrši se monitoring projekta u toku implementacije, niti organizacije koje su dobile podršku imaju kontakt sa članovima komisije tokom implementacije projekta. Organizuje se Dan otvorenih vrata nakon objave konkursa, što je istaknuto kao dobra praksa.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama zadovoljavajuće (prosječna ocjena je 3,5 na skali od 1 do 5). Oni su djelimično saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, korišćenje prostorija za sastanke, konferencije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (srednja ocjena 4 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor i preporuke za projekte. Ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Sa druge strane, 11 NVO koristi besplatno opštinske prostorije: Organizacija gluvih i nagluvih za opštine Kotor,HN, Budva i Tivat, Organizacija slijepih za opštine Kotor,HN, Budva i Tivat, NVO „Udruženje za sport i rekreaciju invalida opštine Kotor", Udruženje penzionera Kotor, Udruženje roditelja za podršku i pomoć djeci sa posebnim potrebama „Mali veliki korak",Matica crnogorska, Bokeljska mornarica, Obnor-a 1941-194, Ubnor-a 1941-194, Šah klub Kotor i Udruženje paraplegičara. Opština ne posjeduje pojedinačne akte kojim je dodijelila ove prostorije NVO na besplatno korišćenje.

2.22 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Informacioni centar je formiran. Na internet stranici opštine Kotor objavljen je Statut, Poslovnik o radu Skupštine, sve odluke koje donosi predsjednik opštine, budžet, kao i završni račun za 2015. godinu. Opština Kotor ne praktikuje objavljivanje polugodišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta i investicione politike. Objavljen je i Izvještaj o radu Predsjednika opštine za 2015. godinu. Takođe su objavljeni lokalni planski dokumenti i programi razvoja. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave objavljena su na sajtu. U dijelu javnih nabavki su objavljena sva akta, planovi javnih nabavki za 2015. i 2016. godinu, tenderska dokumentacija, rješenja o izboru najpovoljnije ponude i zaključeni ugovori. Pod rubrikom odluke i ugovori objavljene su sve odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom uopšte. U dijelu proaktivnog objavljivanja informacijama, opština ima link pod nazivom slobodan pristup informacijama na kojem je objavila vodič za slobodan pristup informacijama, ovlašćena lica za rješavanje po zahtjevu, obrazac zahtjeva i rješenja o informacijama kojima je pristup dozvoljen. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine, ovoj opštini je podnijeto 115 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od kojih je 81 usvojen,8 je djelimično usvojeno, a 26 su odbijena. Sva akta koja su usvojena na sjednicama Skupštine su objavljena na sajtu. Na internet stranici se objavljuju planirani dnevni redovi sjednica, dok se materijali za tačke dnevnog reda i zapisnici sa održanih sjednica ne objavljuju. U toku izvještajnog perioda nije bilo zainteresovanih NVO za korišćenje instituta „slobodne stolice" u radu sjednica Skupštine. Savjet za saradnju sa NVO nije formiran, a Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave nije podnio Izvještaj o radu za 2015. Skupštini.

PREPORUKE:

- Napraviti zajedničku mejling listu koja bi se koristila za informisanje nevladinih organizacija od strane opštine;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Javne rasprave organizovati u prostorijama pristupačnim osobama sa invaliditetom;
- Izvještaje sa javnih rasprava dostaviti učesnicima i objaviti ih na sajtu;
- Animirati građane i NVO da učestvuju na javnim raspravama i organizovati obuke/radionice na temu korišćenja mehanizama građanskog učešća u donošenju odluka, javnog zastupanja;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima i objavljivati javne pozive za predlaganje predstavnika NVO u radnim grupama;
- Obezbijediti ravnopravan tretman NVO koji učestvuju u radnim grupama i tijelima, organizovati češće sastanke i uspostaviti efikasne kanale komunikacije medju članovima;

- Utvrditi jasne prioritete pri finansiranju koji su u skladu sa potrebama zajednice na godišnjem nivou;
- Sredstva za tradicionalne NVO utvrditi kao posebnu bužetsku stavku, ne okviru sredstava koja se raspodjeljuju putem konkursa;
- Utvrditi sredstva za raspodjelu NVO u procentualnom iznosu od tekućeg budžeta;
- Uspostaviti efikasan i kontinuiran monitoring realizacije projekata podržanih iz budžeta opštine;
- Ojačati kapacitete lokalnih NVO za pisanje projekata;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje;
- Materijale za tačke dnevnog reda i zapisnike sa sjednica objaviti na sajtu.

OPŠTINA MOJKOVAC

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Mojkovac registrovano je 34 NVO i sve su registrovane kao udruženja.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Mojkovac i nevladinih organizacija

Opština	**Mojkovac**
Statut	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/12 od 18.12.2012)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 015/12 od 15.05.2012)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 011/05 od 01.04.2005)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 021/05 od 28.06.2005)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 040/10 od 14.12.2010)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 015/06 od 20.04.2006)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 004/15 od 22.01.2015)

2.23 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine navode web sajt opštine. Učesnici su svoju informisanost o radu opštine ocijenili veoma lošom (sva tri segmenta dostupnost, blagovremenost objavljivanja i sadržaj informacija su ocijenili ocjenom 1 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO putem sajta, oglasne table, lokalnih medija (Radio Televizija Mojkovac) i direktno na adresu NVO. Učesnici su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocjenili djelimično zadovoljavajućom (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Izvor informacija o aktivnostima nevladinih organizacija je kontakt osoba za saradnju sa NVO. Na sajtu imaju poseban baner NVO, na kojem objavljuju sve aktulnosti vezane za NVO. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Stevan Grdinić.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja zainteresovane javnosti u izvještajnom periodu je sproveden prije izrade Nacrta odluke o budžetu Opštine Mojkovac za 2016. Javne rasprave su sprovedene povodom izrade sljedećih akata: Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o Budžetu opštine Mojkovac za 2015. Nacrta odluke o budžetu Opštine Mojkovac za 2016, Nacrta odluke o određivanju naziva naselja na teritoriji Opštine Mojkovac, Nacrta odluke o rješavanju stambenih potreba po osnovu prava na socijalno stanovanje u opštini, Nacrta lokalne studije lokacije „Ljevak", dokumentacije za odlučivanje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu projekta „Postrojenje za preradu i obradu mlijeka" investitora MONTE TURK, Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu ovog projekta, Dokumentacije za odlučivanje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu Hibridna koaksijalno-optička mraža investitora MTEL. Na sajtu postoji baner- javne rasprave, na kojem su objavljena obavještenja i programi javne rasprave zajedno sa nacrtima akata, programa i planova, a obavještenja o javnim raspravama objavljena su u dnevnoj štampi (Pobjeda) i emitovana preko Radia Mojkovac i RTV Mojkovac. NVO koje su registrovane za oblasti, koje su bile predmet javnih rasprava, obaviještene su i pisanim putem, direkno na adresu svake NVO posebno. Izvještaji sa javnih rasprava, osim sa javne rasprave za lokalnu studiju lokacije "Ljevak" nijesu dostupni na sajtu, a uvidom u izvještaje koje smo dobili putem zahtjeva utvrđeno je da pojedini ne sadrže info da li su prihvaćene ili odbijene sugestije, niti obrazloženja zbog kojih su sugestije odbijene.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su djelimično konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata (ocjena 3 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem sajta i neposrednim kontaktom sa opštinskim službenicima. Ispitanici nimalo nijesu zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (prosječna ocjena 1 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari odbijeni bez obrazloženja (prosječna ocjena 1 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave takođe ocjenjuju da su NVO djelimično konsultovane prilikom donošenja lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da je razlog nedovoljne uključenosti NVO u proces konsultovanja njihova nezainteresovanost. Kao najčešće forme putem kojih obavljaju konsultacije, učesnici navode prethodne konsultacije i javne rasprave. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 2,5 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da bi NVO trebale da intenziviraju aktivnosti u oblastima zaštite prava lica sa invaliditetom, borbe protiv korupcije i zaštite potrošača.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnik jedne NVO je istakao da je imao priliku da učestvuje u radu Savjeta za pitanja osoba sa invaliditetom. Kao problem u radu ovog tijela istaknuto je veoma rijetko održavanje sastanaka. Ispitanici uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 1). Djelimično su saglasni sa tvrdnjama da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe, kao i sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (prosječna ocjena 2 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Sa druge strane, predstavnici opštine su uglavnom saglasni sa prve tri prethodno navedene tvrdnje (ocjena 4 na skali od 1 do 5), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (ocjena 3). Putem zahtjeva za slobodan pristup nijesmo dobili informaciju da li je opština uključivala predstavnike NVO u radnim grupama i tijelima (bilo na osnovu javnog poziva ili na ad hoc osnovi), a pretragom sajta je utvrđeno da je u izvještajnom periodu objavljen Javni poziv NVO za predlaganje kandidata za dva predstavnika NVO za članove Savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO[11].

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju nijesu imali priliku da u toku izvještajnog perioda organizuju zajedničke događaje.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su naveli nekoliko primjera zajedničkih događaja sa NVO. Prije svega, sa NVU„Udruženje pčelara“ svake godine organizuju (u avgustu mjesecu) manifestaciju pod nazivom „Dani meda“. Pokrovitelj navedene manifestacije, u okviru koje se svake godine organizuje i edukativno predavanje iz navedene oblasti, je Opština Mojkovac (u 2016. godini pokrovitelj je bila Turistička organizacija, čiji je osnivač Opština Mojkovac). Nadalje, sa NVU „Terra Nostra“ iz Mojkovca, Opština Mojkovac ima potpisan sporazum o saradnji na međunarodnom projektu „Rudnici kulture“ čiji je nosilac udruženje „Labin art express XXI“ iz Labina (R. Hrvatska). Sve aktivnosti u okviru navedenog projekta realizuju se u stalnoj saradnji lokalne uprave i navedene NVU. U izvještajnom periodu, kao jedna od realizovanih aktiv-

11 Javni poziv je objavljen u skladu sa Odlukom o Savjetu za saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija.

nosti projekta, prezentovana je javnosti publikacija u kojoj je, kao predstavnik Crne Gore, detaljno predstavljen nekadašnji Rudnik olova i cinka u Mojkovcu.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom opštine za 2015. godinu je bilo opredijeljeno 7000 eura. Komisija za raspodjelu sredstava je objavila konkurs 27.06.2015. i nakon sprovedenog konkursa donijela Odluku o raspodjeli sredstava NVO kojom je raspodijelila 7000 eura za realizaciju 10 projekata NVO. Dodjele sredstava NVO po drugom pravnom osnovu nije bilo. Komisija nema obavezu da donese plan monitoringa realizacije odobrenih projekata, nego kao i u ostalim opštinama prilikom konkursa utvrđuje da li su NVO koje su podnijele projekte dostavile traženu dokumentaciju na konkursu (izvještaj o utrošenim sredstvima za projekte iz prethodne godine i završni račun za prethodnu godinu). Samim tim, Komisija ne radi kontinuirano monitoring i evaluaciju i nema uvid kako se projekat realizuje, kao što je slučaj i u većini drugih opština.

NVO

Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama zadovoljavajuće (prosječna ocjena je 3,5 na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 3,5), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Ispitanici takođe ističu da većina NVO nema potrebna znanja za pisanje projekata. Takođe, projekti sa kojima NVO konkurišu na opštinski konkurs često su kopirani projekti sa ranijih konkursa. Od desetak NVO koje svake godine apliciraju za sredstva, samo dvije NVO apliciraju za sredstva kod drugih donatora i fondova. Po njihovom mišljenju, narativni i finansijski izvještaji su često svedeni na finansijski izvještaj i završni račun.

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, plaćanje komunalija, korišćenje prostorija za sastanke, konferencije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (srednja ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor i preporuke za projekte. Opština je ustupila prostorije na besplatno korišćenje NVO „Srce" na osnovu ugovora o davanju na korišćenje nepokretnosti bez naknade. Sa druge strane, ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Takođe, kao vid nenovčane pomoći koji doprinosi radu NVO, Opština Mojkovac za NVU „Terra nostrra", prilikom realizacije aktivnosti i posjeta partnerima u projektu „Rudnici kulture", organizuje i obezbjeđuje prevoz predstavnicima navedene organizacije. Kao vid nenovčane pomoći Opština Mojkovac ustupa svoje prostorije NVU „Udruženje pčelara" za sastanke upravnog odbora i skupštine udruženja.

2.24 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Informacioni centar je formiran. Na web sajtu su objavljeni Statut, Poslovnik o radu Skupštine, sva akta koja je donijela Skupština, odluke koje donosi predsjednik opštine, budžet za 2015. i 2016, kao i završni račun za 2015. godinu. Objavljen je i Izvještaj o radu Predsjednika opštine za 2015. i izvještaji o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave za 2015. Takođe su objavljeni lokalni planski dokumenti i programi razvoja. Objavljena su samo imena članova Upravnog odbora JU Dnevnog centra za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju. U dijelu javnih nabavki objavljeni su planovi javnih nabavki za 2015. i 2016. godinu, tenderska dokumentacija, odluke o izboru najpovoljnije ponude i zaključeni ugovori. Pod rubrikom ugovori objavljeni su svi zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima u postupku raspolaganja imovinom tokom izvještajnog perioda. Takođe su objavljene i odluke o raspodjeli sredstava opštine. Na internet stranici se objavljuju planirani dnevni redovi sjednica, kao i materijali za tačke dnevnog reda, ali ne i zapisnici sa održanih sjednica. Rad sjednica Skupštine je u toku izvještajnog perioda pratio samo predstavnik NVO „Srce". U dijelu proaktivnog objavljivanja informacijama, opština ima link pod nazivom slobodan pristup informacijama na kojem je objavila vodiče za slobodan pristup informacijama po organima lokalne uprave, ovlašćena lica za rješavanje po zahtjevu, obrazac zahtjeva, podnijete zahtjeve po organima i donijeta rješenja. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine, ovoj opštini je podnijet 61 zahtjev za slobodan pristup informacijama, od čega je usvojeno 23, djelimično usvojeno 16, a 22 su odbijena. Savjet za saradnju sa NVO još nije formiran (javni poziv za predlaganje kandidata je u toku), a Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave nije još uvijek podnio Izvještaj o radu za 2015. Skupštini. Predsjednik opštine je u toku izvještajnog perioda više puta imao susrete sa predstavnicima pojedinih NVO.

PREPORUKE:

- Napraviti zajedničku mejling listu koja bi se koristila za informisanje nevladinih organizacija od strane opštine;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupština primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Izvještaje sa javnih rasprava dostaviti učesnicima i objaviti ih na sajtu;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima i objavljivati javne pozive za predlaganje predstavnika NVO u radnim grupama;
- Obezbijediti ravnopravan tretman NVO koji učestvuju u radnim grupama i tijelima, organizovati češće sastanke i uspostaviti efikasne kanale komunikacije medju članovima;
- Utvrditi sredstva za raspodjelu NVO u procentualnom iznosu od tekućeg budžeta;
- Uspostaviti efikasan i kontinuiran monitoring realizacije projekata podržanih iz budžeta opštine;
- Ojačati kapacitete lokalnih NVO za pisanje projekata;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje nevladinim organizacijama;
- Zapisnike sa sjednica objaviti na sajtu.

OPŠTINA NIKŠIĆ

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Nikšić registrovano je 390 NVO, od čega je 377 udruženja i 13 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Nikšić i nevladinih organizacija

Opština	**Nikšić**
Statut	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 020/04, 043/06, 024/10, 026/10)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 039/14)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 029/05, 039/14)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 029/05)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 012/11)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 029/05)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 038/14)

2.25 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine navode web sajt i mejling listu opštine, lokalne medije, druge NVO i kontakt osobu za saradnju sa NVO. Kada je u pitanju ocjena pojedinih segmenata informisanja, NVO su dostupnost informacija ocijenili lošom (prosječna ocjena 2,4 na skali od 1 do 5), a blagovremenost objavljivanja i sadržaj informacija djelimično zadovoljavajućim (ocjene 2,8 i 3 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO putem opštinskog sajta, lokalnog javnog emitera, preko mejling liste Otvoreni Nikšić i telefonski. Učesnici su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocjenili djelimično zadovoljavajućom (prosječna ocjena 3,3 na skali od 1 do 5). Kao izvor informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode kontakt osobu za saradnju sa NVO. Na sajtu imaju poseban baner NVO, na

kojem su objavljene informacije u vezi finansiranja NVO i baza podataka sa kontaktima NVO. U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u Službi za skupštinske poslove raspoređena je Slobodanka Nenezić, za saradnju Skupštine opštine sa NVO.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja je primijenjivan prilikom izrade Programa rada Skupštine opštine za 2016. godinu. Javne rasprave su sprovedene povodom izrade sljedećih akata: Nacrta Detaljnog urbanističkog plana "GRAHOVO", Nacrta Detaljnog urbanističkog plana "STARA VAROŠ -centar", Predloga Lokalnog programa socijalnog stanovanja Opštine Nikšić za 2016. godinu, Nacrta odluke o lokalnim komunalnim taksama, Nacrta odluke o porezu na nepokretnosti,Nacrta odluke o boravišnoj taksi, Nacrta odluke o izmjeni Odluke o visini, načinu obračunavanja i plaćanja članskog doprinosa Turističkoj organizaciji opštine Nikšić, Nacrta odluke o stavljanju van snage odluka o donošenju planskih dokumenata na području Opštine Nikšić, Nacrta Plana postavljanja privremenih objekata na području Opštine Nikšić, Nacrta odluke o naknadama za korišćenje opštinskih i nekategorisanih puteva na teritoriji Opštine Nikšić, Nacrta Odluke o dopunama Odluke o postavljanju,građenju i uklanjanju privremenih objekata montažnog karaktera na teritoriji Opštine Nikšić, Predloga Lokalnog programa socijalnog stanovanja Opštine Nikšić 2015-2016. , povodom implementacije Zakona o slobodnom pristupu informacijama (Misija OEBS i Opština Nikšić),Nacrta odluke o budžetu za 2016, Nacrta odluke o regulaciji saobraćaja na teritoriji Opštine Nikšić, Nacrta odluke o javnim parkiralištima na teritoriji Opštine Nikšić,Nacrta odluke o opštinskim i nekategorisanim putevima, Nacrta odluke o nazivima naselja, ulica i trgova na teritoriji Opštine Nikšić, Nacrta odluke o izmjenama i dopuni Odluke o kumunalnom uređenju na teritoriji Opštine Nikšić, Nacrta odluke o donošenju Elaborata o parking zonama, dozvoljenom vremenu parkiranja, kategoriji motornih vozila koja se mogu parkirati i načinu naplate naknade parkiranja za opšta i posebna parkirališta u Nikšiću, Nacrta odluka o izmjeni i dopuni Odluke o regulaciji saobraćaja na teritoriji Opštine Nikšić, Nacrta odluke o izmjenama i dopunama Odluke o javnom linijskom prevozu putnika u gradskom i prigradskom saobraćaju na teritoriji Opštine Nikšić, Nacrtao dluke o izmjeni i dopuni Odluke o javnim parkiralištima na teritoriji Opštine Nikšić, Nacrta odluke o izmjeni i dopuni Odluke o auto- taksi prevozu, Nacrta odluke o izmjenama i dopunama Odluke o kumunalnim djelatnostima na teritoriji Opštine Nikšić, Nacrta Dopune programa uređenja prostora opštine Nikšić za 2016. godinu, Nacrta Detaljnog urbanističkog plana dijela urbanističke jedinice Rudo Polje, Nacrta Odluke o izmjeni Odluke o postavljanju odnosno građenju i uklanjanju pomoćnih objekata na teritoriji opštine Nikšić, Nacrta detaljnog urbanističkog plana za prostor između ulica Serdara Šćepana, narodne omladine i Velimira Jakića. Svi pozivi za javne rasprave zajedno sa nacrtima dokumenata bili su objavljeni na sajtu. Izvještaji sa javnih rasprava su dostupni javnosti na sajtu opštine u okviru materijala koje je Skupština usvajala na sjednicama i koji su sastavni dio tih materijala.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su vrlo malo konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata (ocjena 2 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju kon-

sultacije su javne rasprave. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem sajta, mejling liste opštine i neposrednim kontaktom sa opštinskim službenicima. Ispitanici su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari odbijeni uz obrazloženja (prosječna ocjena 2,3 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave takođe ocjenjuju da su NVO djelimično konsultovane prilikom donošenja lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 2,6 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da je razlog nedovoljne uključenosti NVO u proces konsultovanja njihova nezainteresovanost. Kao najčešće forme putem kojih obavljaju konsultacije, učesnici navode javne rasprave i sastanke sa NVO. Oni smatraju da bi NVO trebale da intenziviraju aktivnosti u oblasti kulture i poljoprivrede.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Učesnici istraživanja nijesu imali prilike da učestvuju u radu neke radne grupe/tijela. Ispitanici uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjama: proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou je transparentan i nema konflikta interesa, predstavnici NVO su ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe, nakon održanih sastanaka svim članovima se dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka, predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (prosječne ocjene 2,4 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 4,3 na skali od 1 do 5). Oni su u potpunosti saglasni sa tvrdnjama: predstavnici NVO su ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (ocjena 4,6) nakon održanih sastanaka svim članovima se dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 5) i predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos (ocjena 4,6). Putem zahtjeva za slobodan pristup nijesmo dobili informaciju da li je opština uključivala predstavnike NVO u radnim grupama i tijelima (bilo na osnovu javnog poziva ili na ad hoc osnovi), a pretragom sajta je utvrđeno da su u izvještajnom periodu objavljeni javni pozivi NVO za predlaganje kandidata za članove u sljedećim tijelima: Savjetu za saradnju lokalne samouprave i NVO, Savjetu RTV Nikšić, Komisiji za raspodjelu sredstava, Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave i Etičkoj komisiji za izabrane predstavnike i funkcionere. Na sajtu nisu dostupni podaci o prijavljenim i izabranim članovima po ovim pozivima. Učesnici navode da je procedura za učešće u radnim tijelima transparentna, ali ne znaju za radne grupe. Napominju da se NVO najčešće uključuju prilikom izrade akcionih planova.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO su imali priliku da u toku izvještajnog perioda organizuju zajedno sa predstavnicima lokalne uprave okrugli sto na temu „Kulturna emancipacija i integracija romske i egipćanske populacije u Nikšiću i Crnoj Gori", konferenciju i izložbu na otvorenom itd.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su zajedno organizovali niz dogadjaja: sa Fors Montenegro, omladinskim klubom Pokret za mlade, sa Alfa centar organizovali React kamp, sa ADP-Zid organizovali akciju „Očistimo Nikšić za jedan dan-Let" Do It".

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom opštine za 2015. godinu je planirano 50 000 eura i cjelokupni iznos je raspodijeljen na osnovu konkursa za realizaciju 13 projekata. Tokom trajanja konkursa Komisija je održala Dan otvorenih vrata sa predstavnicima NVO povodom svih značajnih pitanja u vezi konkursa. *Opština Nikšić je mimo konkursa, po drugom pravnom osnovu dodijelila NVO 55 273 eura (na osnovu zaključaka, ugovora o zakupu prostorija itd.) što je ujedno i najveći iznos koji je dodijeljen NVO mimo konkursa među crnogorskim opštinama.* Komisija za raspodjelu sredstava za sufinansiranje projekata je donijela plan monitoringa realizacije projekata podržanih na konkursu. Taj plan sadrži podjelu zadataka članova Komisije po projektima i svaki član je dužan da vodi službenu zabilješku o procesu monitoringa. Komisija je pripremila formu za izvještavanje i održala tri sastanka povodom praćenja i evaluacije odobrenih projekata i dostavila nam zapisnike sa održanih sastanaka. Odlukom o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO nije predviđeno podnošenje izvještaja o finansiranim projektima NVO od strane Komisije Skupštini.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim (ocjena 2,8), kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama zadovoljavajuće (ocjena 4 na skali od 1 do 5). Oni su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 4,5), a uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5).

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 2,5 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, korišćenje prostorija za sastanke, konferencije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (srednja ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor i preporuke za projekte. Opština je ustupila prostorije na besplatno korišćenje NVO „Srce" na osnovu ugovora o davanju na korišćenje nepokretnosti bez naknade. Sa druge strane, ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO.

2.26 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Informacioni centar još uvijek nije formiran. Na web sajtu su objavljeni Statut, Poslovnik o radu Skupštine, Izvještaj o radu Predsjednika opštine i radu organa lokalne uprave i službi za 2015. godinu, Završni račun za 2015. godinu, Odluka o budžetu za 2015. godinu, Odluka o izmjenama budžeta za 2015. godinu i Odluka o bužetu za 2016. godinu. Takođe su objavljeni planski dokumenti, programi uredjenja prostora i razvoja. Na sajtu su objavljena sva akta koja je donijela Skupština u izvještajnom periodu. Takođe se objavljuje planirani dnevni red sjednica, materijali za tačke dnevnog reda, i zapisnici sa održanih sjednica. Predstavnici NVO nijesu iskazali interes za učešće u radu sjednica SO putem instituta „prazna stolica". Na sajtu su objavljena imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave. U dijelu javnih nabavki objavljena je tenderska dokumentacija, odluke o izboru najpovoljnije ponude, zaključeni ugovori, odluke o dodjeli poslova. U dijelu proaktivnog objavljivanja informacijama, opština ima link pod nazivom slobodan pristup informacijama na kojem je objavljen vodič za slobodan pristup informacijama po organima lokalne uprave, obrazac zahtjeva i evidencija rješavanja po zahtjevima. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine, ovoj opštini je podnijeto 170 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od čega je usvojeno 60, djelimično usvojeno 34, a 76 su odbijena. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave je održao šest sjednica, na kojima je razmatrao preko 50 dokumenta, koja se direktno tiču sistema lokalne samouprave, učestvovao u javnim raspravama o ovim pitanjima i dao brojne preporuke i sugestije prema organima lokalne samouprave, organima lokalne uprave, javnim službama, državnim organima i drugim subjektima i podnio određeni broj inicijativa i predloga u cilju poboljšanja

stanja u oblastima planiranja i uređenja prostora, komunalnim djelatnostima, investicionoj i budžetskoj politici, zaštiti životne sredine, socijalnoj zaštiti, kulturi, sportu i drugim oblastima. Svi zapisnici sa održanih sjednica su objavljeni na sajtu. Savjet za saradnju sa NVO ima predsjednika i četiri člana, od kojih su dva predstavnici NVO. U izvještajnom periodu su održali četiri sjednice na kojima su razmatrali razne akte kao što su Nacrt Sporazuma o saradnji opštine Nikšić i NVO, Nacrt Plana rada Savjeta za saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija za 2015. godinu itd. Zapisnici sa sjednica nijesu dostupni na sajtu, samo sazivi za sjednice. Predsjednik opštine nije održao sastanak sa NVO, ali jeste predsjednica Skupštine u 2015. i poziv za taj sastanak je objavljen na sajtu.

PREPORUKE:

- Formirati Informacioni centar;
- Primijeniti postupak prethodnog konsultovanja prilikom izrade svih akata;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima i objavljivati javne pozive za predlaganje predstavnika NVO u radnim grupama;
- Obezbijediti ravnopravan tretman NVO koji učestvuju u radnim grupama i tijelima;
- Ukinuti praksu dodjele sredstava NVO po drugom osnovu, mimo konkursa;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje nevladinim organizacijama.

OPŠTINA PETNJICA

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Petnjica registrovano je 34 NVO, od čega je 33 udruženja i 1 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Petnjica i nevladinih organizacija

Opština	**Petnjica**
Statut	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 003/14, 002/15, 041/15)
Odluka o finansiranju projekata nevladinih organizacija	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 028/16)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 023/15)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 027/14)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 017/14)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 002/15)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 002/16)

2.27 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO se informišu putem web sajta, oglasne table i preko kontakt osobe za saradnju sa NVO. Najviše se informišu preko lokalne radio stanice Petnjica. Oni navode da se na sajtu opštine ne objavljuju sve aktivnosti NVO sektora i da opština nema proaktivan pristup u informisanju, već se ono uglavnom svodi na inicijativu NVO. Sva tri segmenta informisanja (dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija) ocjenjuju djelimično zadovoljavajućim (ocjena 3 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO putem web sajta, oglasne table i putem lokalne radio stanice. Učesnici su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocijenili djelimično zadovoljavajućom (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode NVO i kontakt osobu za saradnju sa NVO. Kontakt osoba za saradnju je Asmir Šabotić.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja nije primjenjivan, a javne rasprave su sprovedene povodom izrade sljedećih akata: Nacrta odluke o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, Nacrta odluke o mjerilima za kategorizaciju i načinu obilježavanja opštinskih puteva, Nacrta odluke o lokalnim i nekategorisanim putevima na teritoriji opštine Petnjica, Nacrta odluke o određivanju lokalnih puteva na području opštine, nacrta Programa javnih radova u opštini za 2015. i za 2016, Nacrta odluke o Savjetu za saradnju lokalne samouprave i NVO, Nacrta odluke o gradskom i prigradskom linijskom prevozu putnika, Nacrta odluke o finansiranju projekata NVO, Nacrta odluke o pristupu i izradi prostornog plana, Nacrta Plana i programa uređenja prostora za 2016, nacrta odluke o budžetu za 2015. i 2016, Nacrta izmjene i dopune Odluke o komunalnom opremanju građevinskog zemljišta, Nacrta odluke o oslobađanju naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, Nacrta odluke o završnom računu budžeta opštine za 2014, Nacrta odluke o učešću građana u vršenju javnih poslova, Nacrta odluke o komunalnom redu, Nacrta odluke o izmjenama i dopunama Odluke o lokalnim administrativnim taksama, Programa rada Skupštine opštine za 2015, Nacrta odluke o korišćenju i naknadi za korišćenje putnog zemljišta, Nacrta odluke o rodnoj ravnopravnosti, Nacrta odluke o naseljima i granicama naselja na teritoriji Opštine Petnjica, Nacrta Plana privremenih objekata za 2015-2018 god. , Nacrta odluke o porezu na nepokretnost, Nacrta odluke o određivanju nekategorisanih puteva na području Opštine Petnjica, Nacrta odluke o auto-taksi prevozu. Predstavnici NVO, političkih partija, MZ i građani su uzeli učešće na većini javnih rasprava. Svi pozivi za javne rasprave zajedno sa nacrtima dokumenata su objavljeni na sajtu, ali izvještaji sa javnih rasprava nijesu dostupni.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su djelimično konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata (ocjena 3 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave i sastanci sa predstavnicima opštine. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem sajta, oglasne table i neposrednim kontaktom sa opštinskim službenicima. Ispitanici su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 3 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave takođe ocjenjuju da su NVO djelimično konsultovane prilikom donošenja lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 2,5 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da je razlog nedovoljne uključenosti NVO u proces konsultovanja njihova nezainteresovanost. Kao najčešće forme putem kojih obavljaju konsultacije, učesnici navode javne rasprave, sastanke sa NVO. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da bi NVO trebale da intenziviraju aktivnosti u oblasti kulture, poljoprivrede, sporta, turizma, djece i omladine, prava lica sa invaliditetom.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Učesnici istraživanja nijesu imali prilike da učestvuju u radu neke radne grupe/tijela tokom izvještajnog perioda. Ispitanici su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 3), uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe (ocjena 2), uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 1), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (ocjena 3 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, kao i sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 4), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos (ocjena 2,5 na skali od 1 do 5). U izvještajnom periodu nijesu objavljivani javni pozivi za predlaganje NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na sajtu opštine, a putem zahtjeva smo dobili informaciju da je opština uključila 6 predstavnika NVO u radni tim za izradu Strateškog plana razvoja opštine Petnice 2015-2020.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Ispitanici nijesu imali priliku da u toku izvještajnog perioda organizuju zajedno sa predstavnicima lokalne uprave zajedničke događaje.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su u saradnji sa NVO organizovali okrugle stolove na razne teme u vezi razvoja opštine. Kao najaktivnije NVO na ovom polju izdvajaju KUD Bihor, Art centar, Centar za seoski razvoj.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom opštine za 2015. godinu je planirano 4000 eura. Opština nije raspisivala konkurs za dodjelu sredstava NVO, ali je po drugom pravnom osnovu dodijelila 3860 eura.

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim (ocjena 1), ali su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama djelimično zadovoljavajuće (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane opštine (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, korišćenje prostorija za sastanke, konferencije, preporuke za projekte.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (srednja ocjena 4 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su preporuke za projekte. Opština je ustupila prostorije na besplatno korišćenje Lovačkom društvu Petnjica, ali ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO.

2.28 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

U Opštini Petnjica nije formiran Informacioni centar. Na sajtu nijesu objavljeni Statut, Izvještaj o radu Predsjednika opštine za 2015, Izvještaji o radu javnih službi za 2015, odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom. Objavljene su odluke o budzetu za 2015. i 2016. , kao i Završni račun za 2015. Na sajtu nijesu objavljena imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave.

Takođe, nijesu objavljena sva akta koja je donijela Skupština u izvještajnom periodu. Dnevni red za sjednice je objavljivan, ali usvojena akta, izvještaji itd. nijesu, već kako se navodi u odgovoru predmetne odluke sjednica su najavljivane u okviru poziva za javne rasprave, dakle samo u formi nacrta. Zapisnici sa održanih sjednica nijesu objavljeni. Predsjednik Skupštine organizuje jednom godišnje sastanak sa predstavnicima NVO. Na sastanku 2015. predstavnici NVO su upoznati sa institutom „slobodna stolica", medjutim u izvještajnom periodu predstavnici NVO nijesu iskazali interes za učešće u radu sjednica putem ovog mehanizma. Na sajtu nijesu objavljeni: vodič za slobodan pristup informacijama, kontakt ovlašćenog lica za postupanje po zahtjevu, obrazac zahtjeva i evidencija rješavanja po zahtjevima. Na osnovu podataka Agencije za slobodan pristup informacijama utvrđeno je da je ovoj opštini podnijeto 28 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od čega je usvojeno 14, djelimično usvojeno 2, a 12 odbijena. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave je formiran, ali se ovo tijelo nije sastajalo tokom 2015. i Izvještaj o radu ovog tijela za 2015. nije išao na skupštinsku raspravu. Savjet za saradnju sa NVO je takođe formiran, ali ni ovo tijelo nije podnosilo Izvještaj o radu Skupštini. Predsjednik opštine organizuje jednom godišnje sastanke sa NVO.

PREPORUKE:

- Formirati Informacioni centar i redovno ažurirati web sajt svim informacijama u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama;
- Na sajtu kreirati poseban link NVO i na njemu objavljivati sve informacije od značaja za rad NVO sektora;
- Formirati zajedničku mejling listu putem koje će predstavnici opštine razmjenjivati informacije sa lokalnim NVO;
- Primijeniti postupak prethodnog konsultovanja prilikom izrade svih akata;
- Izvještaje sa javnih rasprava dostaviti učesnicima i objaviti ih na sajtu;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima i objavljivati javne pozive za predlaganje predstavnika NVO u radnim grupama;
- Organizovati treninge za lokalne NVO na temu pisanje projekata, mehanizmi građanske participacije, javno zastupanje itd;
- Redovno objavljivati konkurse za raspodjelu sredstava NVO i ukinuti praksu dodjele sredstava po drugom osnovu;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje nevladinim organizacijama;
- Obezbijediti efikasan rad Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, kao i Savjeta za saradnju sa NVO;
- Na sajtu objaviti sve usvojene odluke na sjednicama skupštine, kao i zapisnike sa sjednica;
- Objaviti na sajtu vodič za slobodan pristup informacijama, kontakt ovlašćenog lica za postupanje po zahtjevu, obrazac zahtjeva i evidenciju rješavanja po zahtjevima;
- Objaviti na sajtu svu potrebnu dokumentaciju u dijelu javnih nabavki.

OPŠTINA PLAV

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Plav registrovana je 91 NVO, od čega je 89 udruženja i 2 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Plav i nevladinih organizacija

Opština	**Plav**
Statut	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 017/07,025/09, 038/10)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 035/13)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 001/09)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 006/07)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 021/07, 005/11)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 006/07)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 027/12)

2.29 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO se informišu putem web sajta i oglasne table. Oni navode da web sajt nema dovoljno informacija i da se ne objavljuju ključne informacije od značaja za rad NVO sektora. Sva tri segmenta informisanja (dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija) ocjenjuju veoma lošim (ocjena 1 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO putem web sajta i oglasne table. Opština nema formiran Informacioni centar i to po mišljenju predstavnika opštine predstavlja najveći problem u komunikaciji sa predstavnicima NVO. Učesnici su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocijenili djelimično zadovoljavajućom (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode NVO i kontakt osobu za saradnju sa NVO. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Alen Balić.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja je sproveden prilikom izrade Nacrta odluke o budžetu za 2015, Nacrta Prostornog plana posebne namjene NP „Prokletije" i Programa sprovođenja Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2015. i 2016. godine (u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava). Javne rasprave su sprovedene povodom izrade Nacrta odluke o budžetu za 2015, Nacrta Plana postavljanja privremenih objekata montažnog karaktera na teritoriji Opštine Plav za 2015. godinu, Programa uređenja prostora Opštine Plav za 2015 godinu i Nacrta zakona o stanovanju i održavanju stambenih zgrada (u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma). Svi pozivi za prethodne konsultacije i javne rasprave zajedno su objavljeni na sajtu, ali izvještaji sa javnih rasprava nijesu dostupni.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija nimalo nijesu konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata u izvještajnom periodu (ocjena 1 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi najčešće dobijaju neposrednim kontaktom sa opštinskim službenicima. Ispitanici nimalo nijesu zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari odbijeni bez obrazloženja (ocjena 1 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave takođe ocjenjuju da su NVO vrlo malo konsultovane prilikom donošenja lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da je razlog nedovoljne uključenosti NVO u proces konsultovanja njihova nezainteresovanost. Kao najčešće forme putem koje obavljaju konsultacije, učesnici navode javne rasprave. Predstavnici lokalne uprave su vrlo malo zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da bi NVO trebale da intenziviraju aktivnosti u oblasti kulture, poljoprivrede**,** sporta, turizma, djece i omladine. Predstavnici opštine smatraju da predstavnici NVO sektora nisu aktivni na javnim raspravama. Samo par nevladinih organizacija aktivno učestvuju u radu. Ostale su pasivne u radu i saradnji kako sa organima lokalne uprave, tako i sa Službom Skupštine.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Učesnici istraživanja nijesu imali prilike da učestvuju u radu neke radne grupe/tijela tokom izvještajnog perioda. Ispitanici uopšte nijesu saglasni sa sledećim tvrdnjama: proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou je transparentan i nema konflikta interesa, predstavnici NVO su ravnopravni članovi

radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave, nakon održanih sastanaka svim članovima se dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka, predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (ocjena 1 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 2), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (ocjena 3). Uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 4), a u potpunosti su saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos(ocjena 5). U izvještajnom periodu opština nije uključivala predstavnike NVO u radne grupe za izradu lokalnih akata.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Ispitanici nijesu imali priliku da u toku izvještajnog perioda organizuju zajedno sa predstavnicima lokalne uprave zajedničke događaje.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su istakli da su u okviru tradicionalnih dana borovnice koje se svake godine održavaju u Plavu, organizovali okrugli sto na temu „Zaštita Plavskog jezera" na kojem su prisustvovali NVO „Prokletije", NVO „Medija", NVO „Hrid", NVO „Visitor S" „„Mreža 9" „„SRK Plavsko jezero".

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom opštine za 2015. godinu je planirano 5000 eura. Nijesmo dobili odgovor da li je i koji je iznos dodijeljen NVO na osnovu konkursa, a koji po drugom pravnom osnovu u toku 2015. godine.

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim, kao ni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 1 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine nimalo nijesu zadovoljni pružanjem finansijske podrške nevladinim organizacijama (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Oni uglavnom nijesu saglasni sa

tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (prosječna ocjena 2 na skali od 1 do 5).

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (srednja ocjena 4 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su preporuke za projekte, korišćenje prostora za sastanke. Opština nije ustupila nijednoj NVO prostorije na besplatno korišćenje iz razloga što opština ne posjeduje kancelarije koje bi koristile NVO.

2.30 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

U Opštini Plav nije formiran Informacioni centar. Na sajtu su objavljeni Statut, Poslovnik o radu Skupštine, Odluka o budžetu za 2015. i 2016, prostorni i strateški planovi razvoja opštine. Završni račun za 2015. godinu još uvijek nije usvojen. Na sajtu nije objavljen Izvještaj o radu Predsjednika opštine za 2015, Izvještaji o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave za 2015, odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom. Takođe, nijesu objavljena imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave. Nijesu objavljena sva akta koja je donijela Skupština u izvještajnom periodu. Dnevni red za sjednice je objavljivan, ali ne i zapisnici. Predstavnik NVO Triton je koristio institut „slobodne stolice" u izvještajnom periodu. Na sajtu nijesu objavljeni: vodič za slobodan pristup informacijama, kontakt ovlašćenog lica za postupanje po zahtjevu, obrazac zahtjeva i evidencija rješavanja po zahtjevima. Na osnovu podataka Agencije za slobodan pristup informacijama utvrđeno je da je ovoj opštini podnijeto 43 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od čega je usvojeno 25, djelimično usvojen 1, a 17 su odbijena. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave je formiran, ali nemamo informaciju o broju održanih sjednica, a Savjet za saradnju sa NVO još uvijek nije formiran. Posebno je istaknut problem prilikom obrazovanja Savjeta za saradnju lokalne uprave sa NVO sektorom. Odluka je usvojena, ali još uvijek nijesu imenovani predsjednik i članovi Savjeta. Objavljen je javni poziv na sajtu i u jednom dnevnom listu za predlaganje

dva predstavnika NVO sektora. Niko se nije prijavio. Jedan od preduslova je taj da predstavnici NVO sektora ne smiju biti predstavnici organa političkih pratija. Medjutim, po navodima predstavnika opštine skoro sve NVO su politički aktivne i njihovi predstavnici su uglavnom članovi organa političkih stranaka na opštinskom i državnom nivou. To je glavni razlog, kako navode u odgovoru, zašto nijesu obrazovali taj Savjet. Predstavnici Službe Skupštine su naveli da Informacioni centar treba da obrazuje Predsjednik Opštine svojom Odlukom o organizaciji i sistematizaciji lokalne uprave i da za to pitanje nije nadležna SO Petnjica.

PREPORUKE:

- Formirati Informacioni centar i redovno ažurirati web sajt svim informacijama u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama;
- Na sajtu kreirati poseban link NVO i na njemu objavljivati sve informacije od značaja za rad NVO sektora;
- Formirati zajedničku mejling listu putem koje će predstavnici opštine razmjenjivati informacije sa lokalnim NVO;
- Izvještaje sa javnih rasprava dostaviti učesnicima i objaviti ih na sajtu;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i objavljivati javne pozive za predlaganje predstavnika NVO u radnim grupama;
- Organizovati treninge za lokalne NVO na temu pisanje projekata, mehanizmi građanske participacije, javno zastupanje itd;
- Redovno objavljivati konkurse za raspodjelu sredstava NVO;
- Kontinuirano pratiti realizaciju projekata odobrenih na konkursu i donijeti monitoring plan na osnovu kojeg će članovi Komisije podijeliti zadatake i vršiti monitoring i evaluaciju odobrenih projekata:
- Napraviti informaciju o mogućnostima korišćenja prostorija opština od strane NVO;
- Obezbijediti efikasan rad Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, kao i Savjeta za saradnju sa NVO;
- Na sajtu objaviti sve usvojene odluke na sjednicama skupštine, kao i zapisnike sa sjednica;
- Objaviti na sajtu vodič za slobodan pristup informacijama, kontakt ovlašćenog lica za postupanje po zahtjevu, obrazac zahtjeva i evidenciju rješavanja po zahtjevima;
- Objaviti na sajtu svu potrebnu dokumentaciju u dijelu javnih nabavki.

OPŠTINA PLJEVLJA

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Pljevlja registrovano je 178 NVO, od čega je 170 udruženja, 6 fondacija i 2 predstavništva stranih NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Pljevlja i nevladinih organizacija

Opština	**Pljevlja**
Statut	(prečišćen tekst) ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 018/11)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službene novine opštine Pljevlja", br. 002/04)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 025/05)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 030/05, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/08, 032/16)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 030/05, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/08, 032/16)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 001/06)

2.31 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO iz Pljevalja istakli su da se u cilju informisanja većinski koristi web sajt opštine, na kojem se uglavnom objavljuju pozivi NVO za konkurse i za prisustvo na sjednicama SO. Sva tri segmenta informisanja (dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija) ocjenjuju djelimično zadovoljavajućim (ocjena 2,6 na skali od 1 do 5). Istakli su da je Sekretarijat za društvene djelatnosti uvijek na raspologanju NVO i u komunikaciji sa sekretarijatom (putem telefona i mejlom) se informišu o aktivnostima važnim za NVO iz Pljevalja. Kao nedostatak navode to što na internet stranici Opštine nema informacije o kontakt osobi za saradnju sa NVO.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO putem web sajta, na kojem se nalaze

sve potrebne informacije. Sekretarijat za društvene djelatnosti u cilju informisanja građana i NVO koristi Pljevaljske novine, web sajt Opštine, TV Pljevlja, Pljevaljski portal (web platforma). Ne koriste društvene mreže za informisanje. Takođe veliki broj informacija se šalje na e-mail adrese NVO koje posjeduje Sekretarijat. Učesnici su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocijenili odličnom (prosječna ocjena 5 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode NVO i kontakt osobu za saradnju sa NVO. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Sanja Đondović.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja je sproveden samo prije izrade Nacrta Odluke o budžetu Opštine Pljevlja za 2016. godinu, a javne rasprave su sprovedene povodom izrade Nacrta Programa socijalnog stanovanja u Opštini Pljevlja 2016-2017, Nacrta Lokalnog plana za unaprjeđenje socijalne inkluzije-razvoj usluga socijalne zaštite, Nacrta Lokalnog akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti u Opštini Pljevlja 2016-2018, Nacrta Odluke o stipendiranju studenata, Nacrta budžeta Opštine Pljevlja za 2016. godinu, Nacrta Odluke o porezu na nepokretnosti, Nacrta DUP-a „Dolovi I", Nacrta urbanističkog projekta „Trg Patrijarha Varnave", Nacrta DUP-a „Balibegovo brdo i kupusište", Nacrta DUP-a „Mali logor", Nacrta DUP-a „Veliki logor", Nacrta Odluke o privremenim objektima, Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o snabdijevanju vodom i odvođenju otpadnih voda, Nacrta Odluke o lokalnim komunalnim taksama, Nacrta Odluke izmjenama i dopunama odluke o javnom prevozu u gradskom i prigradskom linijskom saobradaju, Nacrta Odluke o finansiranju projekata NVO, Nacrta Odluke o grobljima na teritoriji Opštine Pljevlja, Nacrta Odluke o snabdijevanju toplotnom energijom, Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o radnom vremenu. Sva obavještenja o javnim raspravama, zajedno sa programima javnih rasprava i nacrtima predmetnih akata su objavljena na sajtu, kao i većina izvještaja o sprovedenim javnim raspravama.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija nimalo nijesu konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata (ocjena 1,36 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave, tribine i sastanci sa predstavnicima opštine. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi najčešće dobijaju neposrednim kontaktom sa opštinskim službenicima, putem lokalnog radio/TV emitera i sajta opštine. Ispitanici su vrlo malo zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (ocjena 2,14 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari odbijeni bez obrazloženja (ocjena 1,63 iskazana na skali od 1 do 4). Kao dobar primjer procesa konsultovanja NVO istaknuto je učestvovanje u javnoj raspravi o Nacrtu Odluke o finansiranju projekta NVO, nakon koje su prisutni predstavnici NVO dobili izvještaj sa javne rasprave, kao i sve potrebne informacije o prihvaćenim ili odbijenim predlozima. Istaknuto je da se izvještaji sa javnih rasprava generalno objavljuju na internet stranici opštine.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave takođe ocjenjuju da su NVO djelimično konsultovane prilikom donošenja lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 2,5 na skali od 1 do 5). Kao razloge nedovoljne uključenosti NVO u proces konsultovanja, oni navode da opština nema volju da uključi nevladine organizacije u ovaj proces, kao i da su same NVO nezainteresovane za uključivanje u ovaj proces. Kao najčešće forme putem koje obavljaju konsultacije, učesnici navode javne rasprave i sastanke. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Oni ističu da su NVO najaktivnije kada se kreiraju određeni lokalni planovi koji su povezani sa njihovim oblastima rada i interesovanja.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici 2 od 11 anketiranih NVO iz Pljevalja, imali su priliku da učestvuju u radu radne grupe za izradu Odluke o finansiranju projekata NVO, kao i u radu Komisije za raspodjelu sredstava NVO. Ispitanici uglavnom nijesu saglasni sa sledećim tvrdnjama: proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou je transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 2,36), predstavnici NVO su ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (2,18), nakon održanih sastanaka svim članovima se dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (2,18), predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (ocjena 2,36 na skali od 1 do 5). Oni navode da se pozivi za radne grupe i tijela objavljuju na sajtu, ali da bi trebalo formirati i zajedničku mejling listu putem koje bi se pozivi proslijeđivali. Glavna zamjerka predstavnika NVO u ovom dijelu je da se članstvo predstavnika NVO u radnim grupama svodi na puko poštovanje procedure, te da se oni ne pozivaju na sastanke niti dolaze u posjed poslednje verzije dokumenata ili planova čija je izrada bila glavni zadatak određene radne grupe. Kao pozitivan primjer uključivanja NVO u radne grupe, oni navode radnu grupu za izradu Nacrta Odluke o finansiranju projekata NVO. Takođe ističu da je dokumentacija za kandidovanje predstavnika NVO za članove radnih grupa i sličnih tijela preobimna.

Lokalna uprava

Opština je omogućila učešće predstavnike NVO u radnoj grupi za izradu Nacrta Odluke o finansiranju, zatim za izradu Lokalnog plana za razvoj usluga socijalne zaštite Opštine Pljevlja, kao i u sastav Komisije za raspodjelu sredstava NVO. Svi pozivi za učešće u radu radnih grupa i tijela bili su objavljeni na sajtu. Predstavnici opštine su istakli da ne postoji posebna odluka o uključivanju NVO u radne grupe na lokalnom nivou te da je procedura koja se koristi «prepisana» sa nacionalnog nivoa. Za razliku od NVO, predstavnici opštine su u potpunosti saglasni sa tvrdnjama da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 4,5), predstavnici NVO su ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (4,5), nakon održanih sastanaka svim članovima se dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka

(5), predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (ocjena 5).

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Ispitanici navode da se u saradnji sa opštinom organizuju mnogi kulturni događaji, kao i da su zajedno sa njima obilježili 2. april- Dan osoba sa autizmom.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine navode da zajedno u saradnji sa brojnim NVO iz oblasti zaštite lica sa invaliditetom, kulture, poljoprivrede organizuju zajedničke sastanke, manifestacije poput „Dani Pljevaljskog sira" itd.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Opština Pljevlja u 2015. godini nije objavila konkurs za raspodjelu sredstava NVO, ali je mimo konkursa, direktnim odlukama dodijelila 21.494,21€[12]. Ova opština već dugi niz godina ima problema za žalbama, te sam proces, kako navode službenici opštine, zavisi i od odluka Upravnog suda. Mimo konkursa, odnosno putem zahtjeva NVO se uglavnom finansiraju NVO koje se bave kulturnim aktivnostima, to su najčešće lokalna kulturno umjetnička društva.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1,6 na skali od 1 do 5). Uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim, kao ni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 2,18 na skali od 1 do 5). Zbog malog budžeta Opštine odobreni iznosi su veoma mali i nedovoljni za kvalitetnu realizaciju projekata. Takodje je navedeno da isplate sredstava za odobrene projekte kasne po nekoliko godina.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama zadovoljavajuće (ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5).

12 Izvještaj Centra za građansko obrazovanje o finansiranju NVO „Činjenice i predrasude" dostupan na linku http://media. cgo-cce. org/2016/02/cgo-cce-cinjenice-i-predrasude. pdf

■ **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije, korišćenje prostora za sastanke itd. Smatraju da dodjela prostorija nije jasna i transparentna i da ona treba da se vrši putem konkursa, kao i raspodjela sredstava NVO.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (srednja ocjena 4 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije. Opština plaća zakup poslovnih prostorija koje koristi Udruženje boraca NOR-a i antifašista, Udruženje slijepih za Pljevlja i Žabljak i Udruženje paraplegičara. Omladinski kulturni centar takođe koristi prostorije Akademskog centra, a KUD Pljevlja i KUD Volođa koriste prostorije u Domu Vojske koje su vlasništvo Opštine Pljevlja. Obezbijeđen je prostor putem budžetske linije za NVO „Bona fide“ za rad Sigurne ženske kuće.

2.32 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

U Opštini Pljevlja je formiran Informacioni centar 2006. godine. Na sajtu su objavljeni Statut, Poslovnik o radu SO, odluke o budžetu za 2015. godinu i 2016. godinu, Završni račun za 2015. godinu, prostorni i strateški planovi razvoja opštine. Izvještaj o radu Predsjednika opštine za 2015. je objavljen, ali ne i Izvještaji o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave za 2015. Odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom su objavljeni. Tenderska dokumentacija se objavljuje na linku tenderi i javne nabavke. Objavljena su imena rukovodioca sekretarijata i stručnih službi.

Sva akta koja je donijela Skupština u izvještajnom periodu su takođe objavljena. Dnevni red za sjednice je objavljivan, ali ne materijali za dnevni red, ni zapisnici. Nije bilo zainteresovanih NVO za učešće u radu sjednica putem instituta „slobodna stolica”. Na sajtu su objavljeni vodiči za slobodan pristup informacijama po organima, ali ne i evidencija rješavanja po zahtjevima. Na osnovu podataka Agencije za slobodan pristup informacijama utvrđeno je da je ovoj opštini podnijeto 112 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od čega je usvojeno 58, djelimično usvojeno 41, a 23 su odbijena. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave je održao 5 sjednica i ima svoju budžetsku liniju u okviru budžeta SO. Savjet za saradnju sa NVO nije formiran, niti je usvojena odluka o formiranju ovog tijela. Predsjednik opštine je održao više pojedinačnih sastanaka sa predstavnicima NVO „Bona Fide”, Udruženja paraplegičara, Udruženja slijepih itd.

PREPORUKE:

- Formirati zajedničku mejling listu putem koje će predstavnici opštine razmjenjivati informacije sa lokalnim NVO;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Sve izvještaje sa javnih rasprava dostaviti učesnicima i objaviti ih na sajtu;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i obezbijediti jednak tretman NVO predstavnika u radnim grupama;
- Potrebno je smanjiti obim tražene dokumentacije za kandidovanje predstavnika NVO u tijelima i pojednostaviti proces;
- Animirati NVO i građane da učestvuju u javnim raspravama i u tom cilju organizovati treninge za lokalne NVO na temu mehanizmi građanske participacije, javno zastupanje, pisanje projekata itd;
- Redovno objavljivati konkurse za raspodjelu sredstava NVO i redovno uplaćivati odobrena sredstva po konkursu;
- Kontinuirano pratiti realizaciju projekata odobrenih na konkursu i donijeti monitoring plan na osnovu kojeg će članovi Komisije podijeliti zadatake i vršiti monitoring i evaluaciju odobrenih projekata:
- Donijeti odluku kojom će se regulisati postupak dodjele prostorija opštine na besplatno korišćenje NVO;
- Objaviti materijale za planirani dnevni red sjednica SO, kao i zapisnike sa održanih sjednica.

OPŠTINA PLUŽINE

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Plužine registrovano je 17 NVO, od čega je 16 udruženja i 1 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Plužine i nevladinih organizacija

Opština	**Plužine**
Statut	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 023/04, 007/07, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 001/11, 008/11, 022/11)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 007/14)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 033/05)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 033/05)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 022/14)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 022/14)

2.33 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvor informacija o aktivnostima opštine i pitanjima od značaja za NVO sektor navode web sajt opštine. Sva tri segmenta informisanja (dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija) ocjenjuju lošim (ocjena 2 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO putem web sajta, oglasne table, sredstava javnog informisanja i slanjem dopisa. Učesnici su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocijenili vrlo dobrom (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode NVO i kontakt osobu za saradnju sa NVO. Službenici Opštine Plužine kreirali su bazu podataka lokalnih NVO i kontaktiraju organizacije putem e-maila. Baza podataka kreirana je uz pomoć registra NVO koji je kreirao MUP i nakon toga su tražene dodatne informacije od strane lokalnih NVO. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Nikola Cicmil-savjetnik III u Sekretarijatu za opštu upravu i društvene djelatnosti.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Opština Plužine nije primjenjivala postupak prethodnog konsultovanja prilikom utvrđivanja nacrta planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata kojima se utvrđuju prava i obaveze građana u 2015. i prvoj polovini 2016. Javne rasprave su sprovedene povodom izrade Nacrta Odluke o planu budžeta opštine Plužine za 2016. godinu, Nacrta Odluke o porezu na nepokretnosti i Nacrta Plana upravljanja Regionalnim parkom „Piva" 2016-2021. Svi pozivi za javne rasprave, nacrti dokumenata koji su bili na raspravu i izvještaji sa javnih rasprava objavljeni su na sajtu.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija nimalo nijesu konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata tokom izvještajnog perioda (ocjena 1 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave. Ispitanici nimalo nijesu zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari odbijeni bez obrazloženja (ocjena 1 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO vrlo malo konsultovane u izradi lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Kao razloge nedovoljne uključenosti NVO u proces konsultovanja, oni navode da su NVO nezainteresovane za uključivanje u ovaj proces. Kao najčešće forme putem koje obavljaju konsultacije, učesnici navode javne rasprave. Predstavnici lokalne uprave su vrlo malo zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom ovog procesa (ocjena 1,5 na skali od 1 do 5). Predstavnici Opštine ističu da sve relevantne informacije objavljuju na sajtu i oglasnim tablama, a određeni broj informacija šalje se NVO i putem e-maila, ali NVO iz Plužina rijetko učestvuju na javnim raspravama i sličnim događajima. Oni smatraju da bi NVO mogle da intenziviraju aktivnosti u oblastima sporta, socijalne zaštite, djece i omladine, poljoprivrede i turizma.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici NVO nijesu imali su priliku da učestvuju u radu radne grupe ili tijela formiranih od strane opštine. Ispitanici uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjama koje se odnose na to da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave, da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka, i da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (ocjene 1 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 3), uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (ocjena 4), a djelimično saglasni sa tvrdnjama da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 3) i da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (ocjena 2,5).

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Ispitanici nijesu imali priliku da u izvještajnom periodu organizuju zajedničke događaje sa predstavnicima lokalne uprave.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine nijesu organizovali sa NVO zajedničke javne rasprave, okrugle stolove itd.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Odlukom o budžetu Opštine Plužine za 2015. godinu je planirano 20. 000 eura za transfere NVO. Na osnovu konkursa dodijeljeno je 8. 000 eura za projekte NVO, *a mimo konkursa, odnosno odlukama predsjednika NVO je dodijeljeno 10.775,60 eura. Dakle, i u ovoj opštini je zastupljena praksa dodjele sredstava po drugom pravnom osnovu, čak i u većem iznosu od iznosa dodijeljenog na osnovu konkursa.* Ni u ovoj opštini, kao i u većini opština, Komisija za raspodjelu sredstava NVO ne donosi monitoring plan za realizaciju projekata podržanih na osnovu konkursa, kao ni izvještaj o sprovedenom monitoringu realizovanih projekata, jer kako se navodi u odgovoru opštine, takva obaveza nije predviđena. NVO su dužne da dostave programske i finansijske izvještaje o realizovanim projektima i na osnovu njih Komisija priprema i podnosi Skupštini Izvještaj o podržanim projektima, dodijeljenim iznosima, realizovanim projektima i njihovim efektima.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 2, na skali od 1 do 5). Uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim (ocjena 2, na skali od 1 do 5), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje finansijske podrške nevladinim or-

ganizacijama zadovoljavajuće (ocjena 4 na skali od 1 do 5). Oni su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (prosječna ocjena 4,5 na skali od 1 do 5).

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane organa lokalne uprave (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije, korišćenje prostora za sastanke itd.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave djelimično zadovoljavajuće (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije i preporuke za projekte. Učesnici fokus grupe su naveli da određene NVO koriste prostorije Centra za kulturu i to su na osnovu saznanja predstavnika opštine: Ljubitelji skijanja, KUD, Guslarsko društvo, Eviva Piva, Udruženje lovaca i ribolovaca ima kancelariju u opštini i Udruženje penzionera. Istaknuto je da neke NVO povremeno koriste kancelarije shodno potrebama.

2.34 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Na sajtu su objavljeni Statut, Poslovnik o radu SO, odluke o budžetu za 2015. i 2016, Završni račun za 2015, prostorni i strateški planovi razvoja opštine. Odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom su takođe objavljeni. Izvještaj o radu predsjednika opštine i izvještaji o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave za 2015. godinu nijesu objavljeni. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave su objavljeni na sajtu.

Sva akta koja je donijela Skupština u izvještajnom periodu su takođe objavljena. Dnevni red za sjednice je objavljivan, ali materijali za dnevni red i zapisnici se ne objavljuju. Nije bilo zainteresovanih NVO za učešće u radu sjednica putem instituta „slobodna stolica". Na sajtu je objavljen vodič za slobodan pristup informacijama i kontakti ovlašćenih lica za postupanje, ali ne i evidencija rješavanja po zahtjevima. Na osnovu podataka Agencije za slobodan pristup informacijama, utvrđeno je da u ovoj opštini u izvještajnom periodu nijesu podnošeni zahtjevi za slobodan pristup informacijama. Nijesmo dobili informaciju o radu Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne

samouprave. Savjet za saradnju sa NVO nije formiran, niti je usvojena odluka o formiranju ovog tijela. Centar za informacioni sistem je formiran.

PREPORUKE:

- Formirati zajedničku mejling listu putem koje će predstavnici opštine razmjenjivati informacije sa lokalnim NVO;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i obezbijediti jednak tretman NVO predstavnika u radnim grupama;
- Animirati NVO i građane da učestvuju u javnim raspravama i u tom cilju organizovati treninge za lokalne NVO na temu mehanizmi građanske participacije, javno zastupanje itd;
- Ukinuti praksu dodjele sredstava NVO po drugom pravnom osnovu;
- Kontinuirano pratiti realizaciju projekata odobrenih na konkursu i donijeti monitoring plan na osnovu kojeg će članovi Komisije podijeliti zadatake i vršiti monitoring i evaluaciju odobrenih projekata;
- Potrebno je jačati kapacitete lokalnih NVO za pisanje projekata;
- Potrebno je jačati kapacitete članova Komisije za raspodjelu sredstava;
- Donijeti odluku kojom će se regulisati postupak dodjele prostorija opštine na besplatno korišćenje NVO;
- Objaviti materijale za planirani dnevni red sjednica SO, kao i zapisnike sa održanih sjednica;
- Redovno ažurirati sajt i objaviti sve informacije u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama.

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Glavnog grada Podgorice registrovano je 1717 NVO, od čega je 1574 udruženja, 66 fondacija i 77 predstavništva stranih NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Glavnog grada Podgorice i nevladinih organizacija

Glavni grad	**Podgorica**
Statut	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 028/06, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 039/10, 018/12)
Odluka o finansiranju projekata nevladinih organizacija	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 032/14)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/11,030/12)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 010/16)
Poslovnik Skupštine Glavnog grada	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 015/11 od 06.05.2011)
Odluka o osnivanju Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave Glavnog grada Podgorice	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 023/11 od 27.07.2011)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave Glavnog grada i NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/15 od 16.04.2015)
Odluka o saradnji i partnerstvu Glavnog grada i nevladinih organizacija	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/15 od 16.04.2015)

2.35 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima Glavnog grada i pitanjima od značaja za rad NVO sektora navode web sajt opštine, dnevnu štampu, CRNVO mejling listu, društvene mreže (facebook itd.), nadležne sekretarijate, kabinet predsjednika opštine. Predstavnici NVO iz Podgorice su saglasni da je informisanje nevladinih organizacija od strane lokalne samouprave na jako lošem nivou. Kada je u pitanju ocjena pojedinih segmenata informisanja, ispitanici su dostupnost i blagovremenost objavljivanja informacija ocijenili lošim (ocjena 2,2 na skali od 1 do 5), a sadržaj informacija djelimično zadovoljavajućim (ocjena 2,6 na skali od 1 do 5).

Po mišljenju ispitanika, web sajt opštine kao glavni izvor informacija je konfuzan, sa ograničenim, i ne previše korisnim informacijama. Ažurnost sajta je takođe loša. Oni smatraju da je u cilju unaprjeđenja informisanja potrebno učiniti preglednijim web sajt i redovno ga ažurirati, formirati bazu podataka NVO i objaviti je na sajtu, kao i umrežiti NVO iz PG i predstavnike nadležnih sekretarijata i drugih opštinskih organa na zajedničku mejling listu.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave navode da NVO sektor informišu o najbitnijim aktivnostima putem web sajta opštine, štampanih i elektronskih medija, oglasne table, putem društvenih mreža i elektronske pošte. Učesnici su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocijenili vrlo dobrom (prosječna ocjena 3,75 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode NVO, kontakt osobu za saradnju sa NVO i medije. Ispitanici kao problem u informisanju vide nepostojanje mejling liste putem koje bi proslijeđivali sve informacije i pozive NVO. Službenica za odnose sa NVO u Sekretarijatu za lokalnu samoupravu je Milja Popović.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Glavni grad Podgorica je jedina opština koja je proceduru sprovođenja postupka prethodnog konsultovanja detaljno regulisala donošenjem Odluke o saradnji i partnerstvu 2015. godine. U skladu sa ovom odlukom, postupak prethodnog konsultovanja zainteresovane javnosti je sproveden prilikom izrade svih akata koji su predviđeni Programom rada Skupštine za 2016, kao i prilikom izrade Odluke o obrazovanju Savjeta za pitanja mladih Glavnog grada, Odluke o naseljima i granicama naselja na teritoriji Glavnog grada i Odluke o davanju na korišćenje prostora u vlasništvu Glavnog grada bez naknade.

Javne rasprave su sprovedene povodom izrade: Nacrta odluke o osnivanju Savjeta za saradnju Glavnog grada i NVO, Nacrta odluke o saradnji i partnerstvu Glavnog grada i NVO, Nacrta odluke o naseljima i granicama naselja na teritoriji Glavnog grada, Nacrta plana akcije za mlade Glavnog grada 2014-2019, Nacrta odluke o pravima iz socijalne i dječje zaštite, Nacrta odluke o dopuni Odluke o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, Nacrta odluke o dopuni Odluke o održavanju čistoće, Nacrta odluke o dopunama Odluke o komunalnom uređenju grada, Nacrta odluke o dopuni Odluke o kućnom redu u stambenim zgradama, Nacrta odluke o dopuni Odluke o vodosnabdijevanju seoskih i drugih naselja na teritoriji Glavnog grada Podgorice, Nacrta odluke o dopuni Odluke o prikupljanju i ispuštanju atmosferskih voda na teritoriji Glavnog grada, Nacrta odluke o dopuni Odluke o javnom vodosnabdijevanju na teritoriji Glavnog grada, Nacrta plana o dopunama Plana postavljanja privremenih objekata na teritoriji Glavnog grada, Nacrta odluke o dopuni Odluke o uslovima i načinu sahranjivanja umrlih i uređivanju i održavanju groblja, Nacrta odluke o dopuni Odluke o pijacama, Nacrta odluke o izmjeni i dopuni Odluke o uređivanju i održavanju zelenih površina, Nacrta odluke o opštinskim i nekategorisanim putevima na teritoriji Glavnog grada, Nacrta odluke o dopuni Odluke o regulisanju saobraćaja na teritoriji Glavnog grada, Nacrtu elaborata o parking zonama, dozvoljenom vremenu parkiranja itd. , Nacrta odluke o izmjenama i dopunama Odluke o postavljanju, građenju i uklanjanju pri-

vremenih objekata montažnog karaktera na teritoriji Podgorice, Nacrta odluke o izmjenama i dopunama Odluke o opštinskim i nekategorisanim putevima, Nacrta odluke o naknadama za korišćenje opštinskih puteva na teritoriji Glavnog grada, Nacrta odluke o javnim parkiralištima na teritoriji Glavnog grada, Nacrta odluke o budžetu Glavnog grada za 2016, izmjena i dopuna DUP-a ,,Konik, Stari aerodrom III", LSL ,,Cijevna-planska jedinica 2.5", izmjena i dopuna DUP-a „Servisno skladišna zona", DUP-a „Gornja Gorica 3-dio A", DUP-a „Stambena zajednica VI Kruševac-zone 2,3 i 4", DUP-a „Dajbabe Zelenika,dio planske zone 11", DUP-a „Šipčanička gora 1", izmjena i dopuna DUP-a ,,Dahna", izmjena i dopuna DUP-a „Stambena zajednica VI- Stara Varoš", izmjena i dopuna DUP-a ,,Servisno skladišna zona", izmjena i dopuna DUP-a ,,Tološi 2 dio", DUP-a ,,Karabuško polje", izmjena i dopuna DUP-a „KAP-za koridor južne obilaznice". Svi navedeni nacrti su zajedno sa programima javnih rasprava objavljeni na sajtu Glavnog grada. Nacrti su objavljeni i kao podlistak u listu Pobjeda, a pored toga dostavljeni su Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, gradskim opštinama Tuzi i Golubovci, svim mjesnim zajednicama, odbornicima Skupštine i nevladinom sektoru. Svi izvještaji sa sprovedenih javnih rasprava su objavljeni na sajtu i sadrže jasne preglede učesnika, dobijenih komentara, obrazloženja zbog kojih nisu prihvaćeni komentari itd.

NVO

Predstavnici NVO su djelimično konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata u izvještajnom periodu (ocjena 2,6, iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave i sastanci sa predstavnicima Glavnog grada. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem sajta, ličnim kontaktom sa opštinskim službenicima i putem CRNVO mejling liste. Nevladine organizacije su djelimično zadovoljne povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (prosječna ocjena 2,6 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (prosječna ocjena 3 na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju zadovoljavajućim proces konsultovanja NVO prilikom donošenja lokalnih akata, planova i programa razvoja opštine u izvještajnom periodu (ocjena 3,75 na skali od 1 do 5). Najčešća forma putem kojih se obavljaju konsultacije su prethodne konsultacije, javne rasprave i sastanci. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom procesa konsultovanja (prosječna ocjena 3,25 na skali od 1 do 5).

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici 2 od 5 NVO iz Podgorice koje su učestvovale u istraživanju, imali su priliku da u toku izvještajnog perioda učestvuju u radu radne grupe za izradu Akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu za period 2016- 2017. godine, kao i u Savjetu za pitanje lica sa invaliditetom Skupštine Glavnog grada Podgorice.

Ispitanici su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 3 na skali od 1 do 5), a uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe- ocjena 4 na skali od 1 do 5). Oni su djelimično saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (prosječna ocjena 2,8 na skali od 1 do 5), kao i sa time da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (prosječna ocjena 3,2 na skali od 1 do 5). Kao nedostatak vide nepostojanje mejling liste putem koje bi se NVO informisale o javnim pozivima i mogućnostima učešća u radnim grupama.

Lokalna uprava

Sa druge strane, predstavnici opštine su u potpunosti saglasni sa svim prethodno navedenim tvrdnjama (prosječne ocjene za svaku tvrdnju su 4,5 na skali od 1 do 5). Ispitanici smatraju da je procedura učešća predstavnika NVO sektora u rad radnih grupa i tijela jasna i sprovodi se u skladu sa procedurom utvrđenom Odlukom o saradnji i partnerestvu, ali da je problem što se često na pozive za partnerstvo prijave NVO sa nepotpunom dokumentacijom, pa čak i nakon naknadnog roka za dopunu dokumentaciju, istu ne dopune. Takođe, ima i suprotnih situacija, kada NVO dostave uredno svu dokumentaciju i budu izabrani predstavnici NVO u rad radne grupe, ali radna grupa ne započne sa radom, niti održi nijedan sastanak-primjer radne grupe za izradu Odluke o davanju na korišćenje prostora u vlasništvu Glavnog grada bez naknade.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici 1 NVO od 5 NVO obuhvaćenih istraživanjem navode da su imali priliku da zajedno sa predstavnicima organa lokalne uprave organizuju radni sastanak sa službenicima za javne nabavke na centralnom i lokalnom nivou. Generalno, ispitanici navode da do organizovanja zajedničkih događaja dolazi isključivo na inicijativu NVO koje pozivaju predstavnike lokalnih samouprava. Čak i u tim slučajevima se primjećuju nedostaci. Osoba koju delegiraju često nije kompetentna, kao ni dovoljno informisana o određenoj temi.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave su naveli da je Biro za ekonomsku saradnju Glavnog grada zajedno sa NVO realizovao razne zajedničke događaje.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Ukupan iznos sredstava predviđenih Budžetom Glavnog grada za ovu namjenu u 2015. godini iznosio je 35. 000,00 eura. Opredijeljena sredstva su dodijeljena na osnovu javnog konkursa za realizaciju 11 projekata i dodijeljeno je ukupno 34.687,00

eura. Za vrijeme trajanja javnog konkursa, za predstavnike nevladinih organizacija, medija i zainteresovanih građana, organizovan je «Dan otvorenih vrata», 10. marta 2015. godine, u Velikoj sali KIC-a «Budo Tomović», na kojem su članovi Komisije informisali nevladine organizacije o svim pitanjima od značaja za učešće na Konkursu. *Dodjele sredstava po drugom pravnom osnovu u toku 2015. godine nije bilo.* Komisija za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama nije donosila poseban monitoring plan, pa samim tim ni poseban izvještaj o sprovedenom monitoringu, jer kako navode u odgovoru, Odlukom o finansiranju projekata NVO Glavnog grada nije propisana ova obaveza. U skladu sa navedenom odlukom, Komisija je obavezna da pripremi Izvještaj o realizaciji sredstava iz Budžeta Glavnog grada opredijeljenih za NVO po XIX javnom konkursu raspisanom u 2015. godinu, koji je Skupština usvojila na XIV sjednici održanoj 16. maja 2016. U Izvještaju se navodi da je prilikom realizacije projekata kojima su Odlukom o finansiranju projekata opredijeljena sredstva za 2015. godinu, Komisija od strane nevladinih organizacija kontinuirano informisana o realizaciji planiranih aktivnosti, sredstva informisanja su pratila i izvještavala o projektima, a Komisija je kontinuirano, tokom godine, pružala nevladinim organizacijama potrebne informacije u vezi sa uslovima za učešće po konkursu i po drugim pitanjima koja su od značaja za saradnju.

NVO

Predstavnici NVO iz Podgorice su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1,8 na skali od 1 do 5). Oni su djelimično saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 3,2 na skali od 1 do 5), kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa doprinose dobrobiti zajednice i imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Ispitanici su saglasni da je upitna stručnost članova Komisije koji odlučuju o dodjeljivanju projekata.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje finansijske podrške projektima NVO od strane lokalne uprave zadovoljavajuće (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (prosječna ocjena 4,25 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO nimalo nije zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovni prostor, korišćenje prostorija za sastanke, konferencije. Učesnici fokus grupe navode da su neke NVO dobile od opštine na korišćenje prostorije za rad. Način na koji su dobili prostorije na korišćenje nije jasan, jer nije bilo kriterijuma, kao ni konkursa. Prostorije su dobijene uglavnom preko zahtjeva, sa kojima mnoge organizacije nisu upoznate. Ispitanici

ocjenjuju i da je problematičan primjer izgradnje građevinskog objekta pod nazivom „Kuća građanskog društva"-projekta tri NVO (FAKT, CDT i Građanska alijansa), a za koji Vlada namjerava da trajno ustupi ovim NVO određeno građevinsko zemljište u vlasništvu države Crne Gore, a Glavni grad Podgorica oslobodi plaćanja komunalija ove tri nevladine organizacije/fondacije, bez konkursa i na krajnje netransparentan način.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrske NVO od strane lokalne samouprave na zadovoljavajućem nivou (srednja ocjena 4,25 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije, korišćenje prostora opštine za sastanke, konferencije i preporuke za projekte. Nijesmo dobili odgovor na zahtjev o slobodnom pristupu informacijama o tome koje NVO iz Podgorice koriste besplatno prostorije u vlasništvu Glavnog grada. Sa druge strane, crnogorska javnost je upoznata sa različitim slučajevima dodjele prostorija i zemljišta u vlasništvu Glavnog grada nevladinim organizacijama. Tokom 2015. godine pažnju zainteresovane domaće i međunarodne javnosti zaokupila je izgradnja tzv. "Kuće građanskog društva" kojom treba da upravljaju tri nevladine organizacije/fondacije – Građanska alijansa (GA), Centar za demokratsku tranziciju (CDT) i Fond za aktivno građanstvo (fAKT), uz podršku Rokfeler Brothers fonda (RBF). U cilju izgradnje „Kuće građanskog društva" potpisan je Memorandum o razumijevanju između Vlade, Glavnog grada, Fonda Braće Rokfeler i Fondacije „Kuća građanskog društva" (CDT,Građanska alijansa i FAKT). Odluka Vlade je da se ovim NVO trajno ustupi građevinsko zemljište, a da investitora Glavni grad Podgorica oslobodi plaćanja komunalija za izgradnju poslovnog prostora. Dakle, kao i u drugim opštinama proces dodjele zemljista i prostorija NVO je netransparentan. Upravo je u cilju izrade lokalnog akta kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu Glavnog grada na besplatno korišćenje NVO, formirana prije godinu dana radna grupa za izradu Odluke o davanju na korišćenje prostora u vlasništvu Glavnog grada bez naknade, ali ova radna grupa još uvijek nije započela sa radom na izradi na ove odluke, niti održala do sada nijedan sastanak.

2.36 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Centar za informacioni sistem je formiran i obavlja poslove vođenja i ažuriranja web sajta. Na web sajtu Glavnog grada objavljeni su Statut, Poslovnik Skupštine, odluke o budžetu za 2015. i 2016. godinu, Završni račun za 2015. godinu, kao i akti koje donosi Gradonačelnik. Takođe su objavljeni Izvještaj o radu Gradonačelnika i radu organa uprave Glavnog grada i službi za 2015. godinu, odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom Glavnog grada. U dijelu javnih nabavki imaju poseban link na kojem objavljuju sve javne pozive, odluke i ugovore za shoping i tender. Na sajtu su objavljeni prostorni i planski dokumenti, građevinske, upotrebne dozvole itd. Izvještaji o radu javnih službi čiji

je osnivač jedinica lokalne samouprave objavljeni su na podsajtu Glavnog grada. Na sajtu su objavljena imena članova upravnih odbora službi koje se finansiraju iz budžeta jedinice lokalne samouprave. Na sajtu nije objavljen akt kojim se uređuje broj i struktura zaposlenih u javnim službama koje se finansiraju iz jedinice lokalne samouprave. U dijelu proaktivnog objavljivanja informacijama, Glavni grad je objavio vodiče za slobodan pristup informacijama za sve organe lokalne uprave koji sadrže vrste informacije koje su u posjedu tih organa, procedure postupanja, ovlašćena lica itd. a takodje u okviru svakog organa objavljena je i evidencija rješavanja po zahtjevima. Tokom 2015. i prve polovine 2016. godine, Glavnom gradu je podnijeto ukupno 108 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od kojih je usvojeno 85, djelimično usvojenih 7, a 16 su odbijena.

Sva akta koja je donijela Skupština Glavnog grada tokom 2015. i prve polovine 2016. objavljena su na sajtu. Sve sjednice Skupštine Glavnog grada su najavljivane putem internet stranice, zajedno sa dnevnim redom i materijalima za predloženi dnevni red. Zapisnici sa održanih sjednica se takođe objavljuju na sajtu. Rad sjednica Skupštine Glavnog grada tokom izvještajnog perioda, putem instituta ,,slobodna stolica" pratilo je 10 predstavnika NVO i to: 3 predstavnika UMHCG-a, 2 predstavnika Udruženja paraplegičara Podgorica, 1 predstavnik NVO Zrcalo, 1 predstavnik Green Home, 1 predstavnik CDT-a, 1 predstavnica CRNVO-a i 1 predstavnik Udruženja akcionara AD „Radoje Dakić". Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave Glavnog grada-Podgorice je tokom 2015. održao 8 sjednica. Izvještaj o radu ovog tijela sadrži pregled svih aktivnosti i objavljen je na sajtu Glavnog grada. Savjet nema sopstveni budžet. Savjet putem saopštenja obavještava o svom radu, kao i objavljivanjem preporuka. Tokom 2016. Savjet se rjeđe sastajao zbog podnošenja ostavke predsjednika ovog tijela i obavljanja svih formalnih procedura u postupku izbora novog predsjednika. Nijesmo dobili informacije o radu Savjeta za saradnju lokalne samouprave sa NVO, kao ni o tome da li je Gradonačelnik održao redovni godišnji sastanak sa predstavnicima NVO.

PREPORUKE:

- Napraviti preglednijim web sajt i redovno ga ažurirati;
- Formirati bazu podataka NVO i objaviti je na sajtu;
- Formirati zajedničku mejling listu na kojoj bi bili umreženi predstavnici Glavnog grada i NVO;
- Utvrditi procentualni iznos sredstava u Budžetu Glavnog grada za finansiranje NVO- 1 % od tekućeg budžeta;
- Obezbijediti stručan sastav Komisije za raspodjelu sredstava NVO;
- Uspostaviti efikasan i kontinuiran monitoring realizacije projekata podržanih iz budžeta opštine između ostalog donošenjem posebnog monitoring plana;
- Regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje donošenjem Odluke o davanju na korišćenje prostora u vlasništvu Glavnog grada bez naknade.

OPŠTINA ROŽAJE

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Rožaje registrovano je 158 NVO, od čega je 152 udruženja i 6 fondacija.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Rožaje i nevladinih organizacija

Opština	**Rožaje**
Statut	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 009/11, 031/16)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 014/15)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 012/16)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 012/05)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 001/12)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 046/06)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 014/15)

2.37 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine i pitanjima od značaja za NVO sektor navode web sajt opštine, fejsbuk stranicu opštine i kontakt osobu za saradnju sa NVO. Kada je u pitanju ocjena pojedinih segmenata informisanja, ispitanici su dostupnost i blagovremenost objavljivanja informacija ocijenili lošim (ocjena 2 na skali od 1 do 5), a sadržaj informacija djelimično zadovoljavajućim (ocjena 3 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO putem web sajta opštine, oglasne table, lokalnog javnog emitera „Radio Rožaje" i dnevnih listova. Sekretarijat za opštu upravu raspolaže bazom podataka NVO i informišu ih i putem e-maila. Učesnici su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocijenili vrlo dobrom (prosječna ocjena 4

na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode NVO i kontakt osobu za saradnju sa NVO. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Avdić Enisa - samostalna savjetnica za obrazovanje, raseljena lica i NVO u Sekretarijatu za opštu upravu.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Opština Rožaje je primijenila postupak prethodnog konsultovanja i uputila putem web sajta pozive za konsultacije zainteresovanoj javnosti da se uključe u pripremu Nacrta lokalnog plana za unaprjeđenje socijalne inkluzije – razvoj lokalnih usluga socijalne zaštite, Nacrta lokalnog plana akcije za mlade (2016-2020), Nacrta Akcionog plana za borbu protiv korupcije, kao i u pripremu Nacionalne strategije za mlade u Crnij Gori (u saradnji sa resornim ministarstvom). Javne rasprave su sprovedene povodom izrade Nacrta lokalnog plana za unaprjeđenje socijalne inkluzije – razvoj lokalnih usluga socijalne zaštite, Nacrta lokalnog plana akcije za mlade (2016-2020), Nacrta Akcionog plana za borbu protiv korupcije, Nacrta odluke o radnom vremenu, Nacrta Godišnjeg plana privremenih objekata za 2016. godinu, Nacrta Jednogodišnjeg programa uređenja prostora Opštine Rožaje za 2016, Elaborata uticaja na životnu sredinu Bazne stanice. Svi pozivi za konsultacije i javne rasprave, nacrti dokumenata koji su bili na raspravu i izvještaji sa javnih rasprava objavljeni su na sajtu, a pozivi za javne rasprave su objavljivani i putem lokalnog radija. Odziv građana i NVO nije bio zadovoljavajući.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su vrlo malo konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata u izvještajnom periodu (ocjena 2 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave i sastanci sa predstavnicima opštine. Ispitanici su vrlo malo zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (ocjena 3 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO u zadovoljavajućoj mjeri konsultovane u izradi lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Kao najčešće forme putem kojih obavljaju konsultacije, učesnici navode javne rasprave i sastanke. Predstavnici lokalne uprave su vrlo malo zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom ovog procesa (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Oni smatraju da bi NVO mogle da intenziviraju aktivnosti u oblastima zaštite djece i omladine, i poljoprivrede.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici NVO koji su učestvovali u istraživanju nijesu imali su priliku da učestvuju

u radu radne grupe ili tijela formiranih od strane opštine. Ispitanici uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjama koje se odnose na to da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, kao i da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Djelimično su saglasni sa tvrdnjama da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka, kao i da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (ocjene 3 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Sa druge strane, predstavnici opštine su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa, sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave), kao i sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (ocjene 4,5 na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 4 na skali od 1 do 5). Tokom izvještajnog perioda opština je uključila predstavnicu NVO „Ikre"- Velidu Hodžić u rad Komisije za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama, zatim predstavnicu NVO Udruženje parapleg̃ičara- Jasminku Nokić i predstavnicu NVO Olakšajmo život djeci sa posebnim potrebama-Veziru Ćosović u radnu grupu za izradu Lokalnog plana za unapređenje socijalne inkluzije-razvoj lokalnih usluga socijalne zaštite, kao i predstavnicu NVO „Društvo dobrovoljnih davalaca krvi" u radnu grupu za izradu Akcionog plana za borbu protiv korupcije za opštinu Rožaje. Pozivi za predlaganje NVO predstavnika u rad radnih grupa i tijela bili su objavljeni na sajtu.

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO iz Rožaja, koji su bili obuhvaćeni istraživanjem, nijesu imali priliku da u izvještajnom periodu organizuju zajedničke događaje sa predstavnicima lokalne uprave.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su u saradnji sa NVO „Djeca enfants" učestvovali u projektu prekogranične saradnje Crne Gore i Kosova, a u saradnji sa NVO Forum mladih MNE iz Podgorice i Omladinskim klubom Rožaje organizovali Omladinski festival.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Odlukom o budžetu Opštine Rožaje za 2015. godinu je planirano 10. 000 eura za transfere NVO i cjelokupan iznos je raspodijeljen na osnovu javnog konkursa. *Dodjele sredstava NVO po drugom pravnom osnovu nije bilo.* Komisija za raspodjelu sredstava NVO ne posjeduje monitoring plan o realizaciji projekata NVO koje su finansirani u skladu sa Odlukom o raspodjeli sredstava NVO za 2015. godinu, izvještaj o spro-

vedenom monitoringu realizovanih projekta NVO, *kao ni izvještaj o finansiranim projektima NVO iz sredstava budžeta Opštine Rožaje, koji je Komisija dužna da podnese Skupštini za 2015. godinu.* Predstavnici opštine navode da je Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o organizaciji i načinu rada lokalne uprave, Sekretarijat za kulturu, društvene djelatnostii sport ukinut a poslove je preuzeo Sekretarijat za opštu upravu, te Komisija za raspodjelu sredstava trenutno nema imenovanog predsjednika Komisije. Oni navode da su nevladine organizacije prilikom prijavljivanja na Konkurs za raspodjelu sredstava NVO u 2016. godini bile dužne da dostave izvještaj o utrošenim sredstvima koja su im dodijeljena Odlukom Komisije u 2015. godini, te da je na ovaj način vršen monitoring.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 2, na skali od 1 do 5). Uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim (ocjena 1, na skali od 1 do 5), dok su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (ocjena 4, na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama zadovoljavajuće (ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Oni su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 4,5 na skali od 1 do 5), a uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5).

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije, korišćenje prostora za sastanke, preporuke za projekte.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije i korišćenje prostora opštine za sastanke, konferencije. Prostoriju površine 30m² koja se nalazi u zgradi bivšeg „Vojnog odsjeka", koja je u vlasništvu opštine, besplatno koristi NVO Udruženje paraplegičara Rožaje. Pomenuta prostorija je bila u vlasništvu Države Crne Gore i MUP je aktom br 04-04-3-820/11-34 od 19.05.2011. izvršilo predaju poslovnog prostora na korišćenje NVO Udruženju paraplegičara Crne Gore Rožaje na određeno trajanje od 10 godina. Vlada Crne Gore je 2015. donijela odluku o ustupanju zgrade bivšeg vojnog odsjeka Opštini Rožaje u

svojinu i opština se saglasila da pomenuta NVO nastavi sa korišćenjem prostorije. Nephodno je pomenuti da ni ova opština nije usvojila lokalni akt kojim se detaljno reguliše procedura dodjele prostorija opštine na korišćenje NVO.

2.38 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

U Opštini Rožaje je početkom 2015. godine formiran Informacioni centar. Na sajtu su objavljeni Statut, Poslovnik o radu SO, odluke o budžetu za 2015. i 2016, Izvještaj o radu predsjednika opštine za 2015. Završni račun za 2015. godinu nije objavljen, kao ni izvještaj o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave. Na internet stranici su objavljene odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave nijesu objavljeni na sajtu. Na sajtu su objavljeni vodiči za slobodan pristup informacijama po organima lokalne uprave i obrazac zahtjeva za slobodan pristup informacijama, ali ne i evidencija rješavanja po zahtjevima. Na osnovu podataka Agencije za slobodan pristup informacijama, utvrđeno je da je ovoj opštini u izvještajnom periodu podnijeto 60 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od čega je 16 usvojeno, 16 djelimično usvojeno, a 28 odbijeno.

Sva akta koja je donijela Skupština u izvještajnom periodu su takođe objavljena. Putem internet stranice i putem lokalnog javnog emitera najavljene su sjednice Skupštine uz saziv sjednice, tj. dnevni red. Na sajtu nijesu objavljeni svi materijali za dnevni red, kao ni zapisnici sa sjednica. U radu sjednice Skupštine, korišćenjem instituta „slobodna stolica" učestvovao je predstavnik NVO Udruženje paraplegičara Rožaje. Članovima Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave je istekao mandat, a novo članstvo još uvijek nije izabrano. Savjet za saradnju sa NVO nije formiran, a odluka o formiranju ovog tijela je usvojena 2015. U izvještajnom periodu održano je nekoliko pojedinačnih sastanaka predsjednika opštine sa lokalnim NVO.

PREPORUKE:

- Formirati zajedničku mejling listu putem koje će predstavnici opštine razmjenjivati informacije sa lokalnim NVO;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i obezbijediti jednak tretman NVO predstavnika u radnim grupama;
- Animirati NVO i građane da učestvuju u javnim raspravama i u tom cilju organizovati treninge za lokalne NVO na temu mehanizmi građanske participacije, javno zastupanje itd;

- Kontinuirano pratiti realizaciju projekata odobrenih na konkursu i donijeti monitoring plan na osnovu kojeg će članovi Komisije podijeliti zadatake i vršiti monitoring i evaluaciju odobrenih projekata;
- Potrebno je jačati kapacitete lokalnih NVO za pisanje projekata;
- Potrebno je jačati kapacitete članova Komisije za raspodjelu sredstava;
- Donijeti odluku kojom će se regulisati postupak dodjele prostorija opštine na besplatno korišćenje NVO;
- Objaviti materijale za planirani dnevni red sjednica SO, kao i zapisnike sa održanih sjednica.

OPŠTINA TIVAT

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Tivat registrovano je 120 NVO, od čega je 117 udruženja i 3 fondacije.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Tivat i nevladinih organizacija

Opština	**Tivat**
Statut	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 040/04, 026/06 Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 012/11, 021/11, 003/13)
Odluka o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 008/05, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 002/09, 006/09)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 008/05, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 020/13)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 037/05)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 021/11)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 002/06)
Odluka o osnivanju Savjeta za saradnju lok. samouprave sa NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 024/13)

2.39 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o aktivnostima opštine i pitanjima od značaja za NVO sektor navode web sajt i fejsbuk stranicu opštine, lokalnu radio stanicu, kontakt osobu za saradnju sa NVO, nadležne sekretarijate i kabinet predsjednika opštine. Kada je u pitanju ocjena pojedinih segmenata informisanja, ispitanici su sva tri segmenta informisanja ocijenili vrlo dobrim (dostupnost informacija-3,71; blagovremenost objavljivanja informacija-3,86; sadržaj informacija -3,71 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO putem web sajta opštine, fejsbuk stranice oglasne table i lokalnog medija „Radio Tivat". Često pozivaju i NVO direktno, putem

telefona. Imaju bazu podataka NVO (62) i baza je objavljena na sajtu opštine. Mejling lista takođe postoji i smatraju da je informisanje od strane opštine na zavidnom nivou. Predstavnici opštine su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocijenili vrlo dobrom (prosječna ocjena 4,25 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode NVO, kontakt osobu za saradnju sa NVO i lokalni medij. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Boris Pean, savjetnik za društvene djelatnosti.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Opština Tivat je primijenila postupak prethodnog konsultovanja i uputila putem web sajta poziv za konsultacije zainteresovanoj javnosti da se uključi u pripremu Programa uređenja prostora za 2016. godinu i Nacrta Lokalnog akcionog plana za mlade (LPAM). Javne rasprave su sprovedene prilikom izrade: Nacrta Lokalnog plana za razvoj usluga socijalne zaštite 2015-2020, Nacrta Programa razvoja sporta opštine Tivat 2015-2020, Nacrta LPAM-a, Nacrta odluke o izmjenama i dopunama odluke o porezu na nepokretnosti, Nacrta odluke o naseljima i granicama naselja Opštine Tivat, Nacrta odluke o komunalnom redu, Nacrta odluke o izmjeni Odluke o stipendiranju studenata, Nacrta Programa razvoja kulture u opštini Tivat 2015-2020, Nacrta odluke o budžetu opštine Tivat za 2016, Nacrta Izmjena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana Golf i Donji Radovići zapad, Nacrta Detaljnog urbanističkog plana „Stari Krašići", Nacrta Urbanističkog projekta „Donja Lastva", Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za UP Turistička zona Lepetan, strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Izmjene i dopune DUP-a Tivat – Centar za lokaciju hotela „Mimoza", strateške procjene uticaja na životnu sredinu za DUP Servisna zona Luštica, Nacrta Plana upravljanja za spomenik prirode „Veliki gradski park u Tivtu", Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu za kablovsko distributivni sistem u Opštini Tivat, Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu - Boris Božinović (održavanje glisera), Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu održavanja glisera, Technomarine TM group D. O. O, Nacrta zakona o stanovanju i održavanju stambenih zgrada (u saradnji sa resornim ministarstvom), Nacrta programskog zadatka sa odlukom o pristupanju izgradnji lokalnih objekata od opšteg interesa, postavljanje uređaja i opreme za mobilnu telefoniju na Luštici, Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu - obalno šetalište Belane, Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu izgradnje dionice puta od Solila do raskrsnice za Pržno, Nacrta odluke o rješavanju stambenih potreba službenika i namještenika organa lokalne uprave Opštine Tivat, Nacrta plana privremenih objekata, Nacrta Strategije ruralnog razvoja do 2020. godine, Nacrta odluke o građenju i uklanjanju pomoćnih objekata i povodom načina korišćenja javnih parkirališta u zahvatu Dup-a Tivat-Centar-I faza. Svi pozivi za konsultacije i javne rasprave, zaključci sa utvrđenim nacrtima, programi javnih rasprava i izvještaji sa javnih rasprava su objavljeni su na sajtu, a pozivi za javne rasprave su objavljivani i putem lokalnog radija. Odziv građana i NVO je bio zadovoljavajući.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su djelimično konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata u izvještajnom periodu (ocjena 3,14 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešća forma u kojoj se obavljaju konsultacije su prethodne konsultacije u vidu anketiranja, javna rasprava, tribina, sastanci sa predstavnicima organa lokalne samouprave. Predstavnici

NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem mejling liste opštine i neposrednim kontaktom sa službenikom u opštini. Ispitanici su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (ocjena 3,26 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari djelimično prihvaćeni (ocjena 3,29 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO u zadovoljavajućoj mjeri konsultovane u izradi lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 3,75 na skali od 1 do 5). Kao najčešće forme putem kojih obavljaju konsultacije, učesnici navode prethodne konsultacije u vidu anketiranja, javne rasprave, sastanke sa predstavnicima organa lokalne samouprave i tribine. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom ovog procesa (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Ispitanici ističu da se NVO iz Tivta slabo odazivaju na pozive za javne rasprave i da su uglavnom aktivni kada je riječ o novcu i raspodjeli sredstava.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici 2 od ukupno 7 NVO iz Tivta koje su učestvovale u istraživanju, naveli su da su u toku izvještajnog perioda učestvovali u radnoj grupi za izradu Lokalnog plana akcije za mlade i u radnoj grupi za izradu Odluke o porezu na nepokretnosti. Ispitanici su djelimično saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 2,86), kao i sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe (ocjena 3,14). Takođe su djelimično saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (ocjena 3,29), kao i sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Kao glavne probleme u radu radnih grupa ističu rijetke sastanke, nedovoljno funkcionalne kanale informisanja i komunikacije, kao i nedostatak implementacije outputa rada radnih grupa. U cilju unaprjeđenja ovog oblika saradnje smatraju da je neophodno donošenje i sprovođenje preciznih procedura za učešće predstavnika NVO u radnim grupama i tijelima.

Lokalna uprava

Sa druge strane, predstavnici opštine su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 5), a uglavnom su saglasni sa tvrdnjama da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave, da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju, kao i da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjene 4 na skali od 1 do 5). U izvještajnom periodu na sajtu opštine su objavljeni javni pozivi za predlaganje

kandidata za člana Etičke komisije za lokalne službenike i namještenike u opštini Tivat iz reda građana i nevladinih organizacija, zatim za predlaganje kandidata za članove Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, kao i za predlaganje kandidata za izbor jednog predstavnika nevladinih organizacija u Komisiji za raspodjelu sredstava za projekte nevladinih organizacija Opštine Tivat. Dakle, Opština Tivat javnim pozivom vrši postupak izbora članova NVO u radnim grupama i tijelima u skladu sa zakonskom regulativom. Medjutim, na sajtu opštine nijesu objavljene liste prijavljenih kandidata, kao ni imena odabranih.

- **Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.**

NVO

Predstavnici Kreativnog centra su imali priliku da zajedno sa predstavnicima lokalne uprave organizuju razne događaje za mlade, a predstavnici Udruženja Egipćana su zajedno sa predstavnicima lokalne uprave organizovali događaj „Značaj predškolskog obrazovanja".

Lokalna uprava

Predstavnici opštine u saradnji sa Organizacijom žena Tivta organizuju svake godine novogodišnji humanitarni bazar.

- **Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine**

Komisija za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama izvršila je raspodjelu sredstava planiranih Budžetom za sufinansiranje projekata, u iznosu od 55. 000 eura na sljedeći način: po i Konkursu raspodijelila je 34.100 eura, a po II Konkursu 18. 035,00 eura. Dakle, raspodijeljena sredstva po osnovu konkursa, odnosno po osnovu obije odluke o raspodjeli iznose 52.135,00 eura. *Opština Tivat je po drugom pravnom osnovu dodijelila NVO ukupno 5.400 eura.* Nevladine organizacije kojima su dodijeljena sredstva za projekte u 2015. godini, podnijele su izvještaj o realizaciji projekta (narativni i finansijski), dok je u toku realizacija još 1 projekta. U cilju postizanja kvalitetnijeg rada NVO, Komisija je uspostavila monitoring realizacije projekata u svim fazama, na način što je za svaki projekat pojedinačno zadužen član Komisije. Plan monitoringa realizacije projekata sa podjelom zadataka članova Komisije je sastavni dio Zapisnika sa sjednice Komisije za raspodjelu sredstava za projekte NVO, a osim toga u svakom zaključenom ugovoru sa NVO, jasno su definisana zaduženja oko monitoringa projekta. Komisija je u toku 2015. održala 8 sastanaka. Takođe, Komisija je pripremila Informaciju o realizaciji sredstava budžeta Opštine Tivat opredijeljenih za nevladine organizacije za 2015. godinu, koja je usvojena na sjednici Skupštine 28.06.2016.

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1,86 na skali od 1 do 5). Uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim (ocjena 3,86 na skali od 1 do 5), kao i sa tvrdnjom

da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (ocjena 4, na skali od 1 do 5). Istaknuto je da se lokalna zajednica širi i time potrebe i posao NVO sektora, te je potrebno pronaći nove načine finansiranja. Predstavnici NVO su istakli da bi bilo dobro da se tradicionalne organizacije nađu u budžetu Opštine Tivat, dok druge mogu konkurisati na konkurs. Oni ocjenjuju da je na snazi praksa finansiranja većeg broja projekata u cilju zadovoljenja većeg broja NVO i građana, što smanjuje mogućnost kvalitetne podrške projektima, kao i potpune implementacije istih.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama zadovoljavajuće (ocjena 4 na skali od 1 do 5). Oni su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (ocjene 5 na skali od 1 do 5).

Ispitanici ističu da tradicionalne NVO uzimaju do 20% sredstava namijenjenih za raspodjelu. Uplate ne kasne. Svaki član Komisije prati realizaciju nekog projekta (svaki član prati 2-4 NVO). Oni ističu da je rad dijela NVO na zavidnom nivou i da se često dešava da je previse ideja koje ne mogu finansijski da podrže. Kao problem ističu nedovoljnu stručnost pojedinih članova Komisije u određenim oblastima, pa samim tim i nedovoljnu stručnost u ocjeni kvaliteta podnijetih projekata.

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije, korišćenje prostora za sastanke, preporuke za projekte. Ispitanici istuču da u Tivtu tradicionalne organizacije imaju prostorije koje su ustupljene od strane lokalne samouprave, kao i određene organizacije osoba sa invaliditetom. Istaknuto je da postoji veliki broj prostorija koje nisu iskorišćene, a koje se mogu ustupiti NVO.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (ocjena 4 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije i korišćenje prostora opštine za sastanke, konferencije i preporuke za projekte. Opština je ustupila prostorije NVO Kolo srpskih sestara „Kontesa Ekatarina Prevlačka-Tivat" na osnovu ugovora o ustupanju na korišćenje poslovnog prostora. Takođe, opština je ustupila prostorije NVO „Harlekin" Donja Lastva na osnovu zaključka o ustupanju na korišćenje poslovnog prostora, kao i PK „Bellissima" na osnovu zapisnika o primopredaji poslovnog prostora. Opština Tivat, takođe, je u postupku donošenja posebne Odluke o kriterijumima i načinu ustupanja na privremeno korišćenje prostorija u vlasništvu Opštine, za aktivnosti NVO koje su svojim aktivnostima i programima doprinijele boljem razvoju opštine Tivat u raznim sferama djelovanja.

1.39 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Na sajtu su objavljeni Statut, Poslovnik o radu SO, odluke o budžetu za 2015. i 2016. godinu, Završni račun za 2015. godinu, Izvještaj o radu predsjednika opštine za 2015. godinu, kao i svi akti koje donio predsjednik opštine. Takođe su objavljeni izvještaji o radu javnih preduzeća i ustanova čiji je osnivač opština. Odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom su objavljeni pod posebnim banerom ugovori i odluke. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave objavljena su na sajtu. Takođe je objavljen spisak lokalnih službenika i namještenika. Na sajtu su objavljeni vodiči za slobodan pristup informacijama po organima lokalne uprave, obrazac zahtjeva za slobodan pris

tup informacijama, kao i informacije kojima je pristup dozvoljen (rješenja i informacija). Ovoj opštini je u izvještajnom periodu podnijeto 345 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od čega je 194 usvojeno, 37 djelimično usvojeno,113 odbijeno, a 1 odbačen.

Svi akti koje je donijela Skupština opštine su uredno objavljivani na internet stranici opštine. Na internet stranici opštine Tivat, uredno su najavljivane sjednice Skupštine opštine, kao i planirani dnevni red. Takođe, u istom periodu je bio dostupan materijal za sve sjednice Skupštine. Zapisnici sa održanih sjednica su takođe dostupni na sajtu. U periodu od 01.01.2015. godine do 30.06.2016. godine, rad sjednica Skupštine opštine Tivat je pratilo dva predstavnika nevladinih organizacija i to: Đorđe Trajčevski ispred NVO „Pravi put“, i Ivan Starčević ispred NVO „Matica Boke“.2015. godine je raspisan javni poziv za imenovanje novog sastava Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, međutim isti nije izabran. Nakon lokalnih izbora i konstutuisanja novog saziva Skupštine, Odbor za izbor i imenovanja u junu mjesecu raspisao je javni poziv za imenovanje Savjeta, međutim isti je morao biti ponovljen iz razloga što se nije prijavio dovoljan broj kandidata. U toku je ponovni Javni poziv za predlaganje kandidata za članove Savjeta. Savjet za saradnju lokalne samouprave i NVO je formiran 2014. godine, ali nijesmo dobili informaciju o radu ovog tijela. U 2015. godini je održan sastanak predsjednika opštine sa NVO. Informacioni centar je formiran.

PREPORUKE:

- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Utvrditi jasne prioritete pri finansiranju koji su u skladu sa potrebama zajednice na godišnjem nivou;
- Potrebno je jačati kapacitete članova Komisije za raspodjelu sredstava;
- Sredstva za tradicionalne NVO utvrditi kao posebnu bužetsku stavku, ne okviru sredstava koja se raspodjeljuju putem konkursa;
- Utvrditi sredstva za raspodjelu NVO u procentualnom iznosu od tekućeg budžeta;

OPŠTINA ULCINJ

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Ulcinj registrovano je 108 NVO, od čega je 99 udruženja, 3 fondacije i 6 predstavništva stranih NVO.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Ulcinj i nevladinih organizacija

Opština	**Ulcinj**
Statut	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 005/07 od 30.11.2007, 009/09 od 05.03.2009, 016/11 od 13.05.2011)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/14 od 26.12.2014)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 038/11 od 16.12.2011)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 017/08 od 11.06.2008, 014/12 od 27.04.2012)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 038/08 od 23.12.2008)

2.41 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o pitanjima od značaja za NVO sektor navode web sajt opštine, lokalnu TV stanicu-TV Teutu, kontakt osobu za saradnju sa NVO, nadležne sekretarijate, kabinet predsjednika opštine, skupštinu opštine. Kada je u pitanju ocjena pojedinih segmenata informisanja, ispitanici su dostupnost informacija ocijenili djelimično zadovoljavajućim (ocjena 2,53), blagovremenost objavljivanja informacija ocjenjuju lošim (ocjena 2,41), a sadržaj informacija djelimično zadovoljavajućim (ocjena 2,65 na skali od 1 do 5). Predstavnici NVO navode da se internet stranica opštine ne ažurira redovno, kao i da se informisanje bazira na ličnim poznanstvima, a ne na uspostavljenim praksama. Takođe, nije jasno ko je kontakt osoba za saradnju sa NVO u opštini.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO putem web sajta opštine, lokalne TV stanice – TV Teuta, ponekad i preko radio Ulcinja. Takođe, koriste i oglasnu tablu, ali i fejsbuk stranicu. Ulcinj ima bazu NVO, ali ta baza nije objavljena na sajtu opštine. Smatraju da je lokalna samouprava proaktivna i da pokušava da animira NVO

da više sarađuju sa Opštinom Ulcinj. Predstavnici opštine su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocijenili vrlo dobrom (prosječna ocjena 4 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode NVO, kontakt osobu za saradnju sa NVO i lokalni medij. U cilju unaprjeđenja informisanja navode potrebu formiranja zajedničke mejling liste, putem koje će oba sektora razmjenjivati sve značajne informacije. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Ahmet Aljoši, samostalni savjetnik i za NVO u Sekretarijatu za upravu i društvene djelatnosti.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

U Opštini Ulcinj je sproveden postupak prethodnog konsultovanja samo prilikom izrade Lokalnog plana za prevenciju narkomanije. Javne rasprave su sprovedene prilikom izrade: Nacrta Lokalnog plana akcije za mlade, Nacrta Lokalnog plana o rodnoj ravnopravnosti, Nacrta odluke o regulisanju saobraćaja na teritoriji opštine Ulcinj, Nacrta Prostornog plana posebne namjene za obalno područje Crne Gore (u saradnji sa resornim ministarstvom), Nacrta odluke o budžetu Opštine Ulcinj za 2016. godinu, Nacrta Plana postavljanja privremenih objekata na teritoriji Opštine Ulcinj za 2016 godinu, Nacrta odluke o proglašenju „Ulcinjske Solane" spomenik prirode, Nacrta odluke o porezu na nepokretnost, Nacrta studije zaštite područja „Ulcinjska Solana", Nacrta plana Izmjena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana „Ulcinjsko polje", Nacrta Odluke o utvrđivanju najnižeg iznosa zakupnine i naknade za postavljanje privremenih objekata, Nacrta Strateškog plana razvoja Opštine Ulcinj (2015- 2020), Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o porezu na nepokretnosti, Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o boravišnoj taksi, Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o lokalnim komunalnim taksama, Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o visini obračunavanja i plaćanja članskog doprinosa TO Ulcinj, Nacrt Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o javnim parkiralištima i Nacrta Elaborata sistema naplate i kontrole parkiranja za opštinu Ulcinj sa zoniranjem, Nacrta Odluke o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta na teritoriji Opštine Ulcinj, Nacrta Odluke o dopuni Odluke o kućnom redu u stambenim zgradama. Svi pozivi za javne rasprave, zajedno sa nacrtima dokumenata koji su bili na javnoj raspravi i programi javnih rasprava su objavljeni su na sajtu. Izvještaji o sprovedenim javnim raspravama u najvećem broju slučajeva nijesu objavljeni na sajtu.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su vrlo malo konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata u izvještajnom periodu (ocjena 2,18 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešće forme u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave, tribine, sastanci sa predstavnicima organa lokalne samouprave. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem web sajta, lokalnog radio/tv emitera, mejlom, preko oglasne table i neposrednim kontaktom sa službenikom u opštini. Ispitanici su vrlo malo zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (ocjena 2,36 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari odbijeni uz obrazloženje (ocjena 1,82 iskazana na skali od 1 do 4). Kao pozitivan primjer navode konsultovanje prilikom izrade odluke o budžetu Opštine

Ulcinj za 2016. godinu, povodom koje su organizovane javne rasprave i u mjesnim zajednicama i centralna javna rasprava i na kojima su učestvovali predstavnici NVO sektora.

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO djelimično konsultovane u izradi lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 3,2 na skali od 1 do 5). Kao razloge nedovoljne uključenosti NVO sektora u procese donošenja odluka, oni navode da opština nema volju da uključi nevladine organizacije u ove procese, kao i to da opština nema ljudskih kapaciteta za jače uključivanje nevladinih organizacija. Kao najčešće forme putem kojih obavljaju konsultacije, učesnici navode javne rasprave, sastanke, tribine i fokus grupe. Predstavnici lokalne uprave su u velikoj mjeri zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom ovog procesa (ocjena 3,75 na skali od 1 do 5). Ispitanici navode da nijedan plan ni strateški dokument ne rade bez konsultovanja sa NVO. Odziv je dobar, ali navode da to zavisi i od teme. Smatraju da ima jako stručnih i aktivnih NVO u Ulcinju. Predlažu da se proces sprovođenja prethodnog konsultovanja definiše odlikom o saradnji i partnerstvu sa lokalnim NVO.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Predstavnici 4 od ukupno 17 NVO iz Ulcinja koje su učestvovale u istraživanju, naveli su da su u toku izvještajnog perioda učestvovali u radnoj grupi za izradu Lokalnog plana akcije za mlade, u radnoj grupi za izradu Strateškog plana razvoja Opštine Ulcinj (2015-2020), u radu Komisije za raspodjelu sredstava NVO i u radu Komisije za borbu protiv korupcije. Ispitanici uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 2,12), kao i sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe (ocjena 2,41). Takođe su djelimično saglasni sa tvrdnjom da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i da se njihovi prijedlozi uvažavaju (ocjena 2,47), kao i sa tvrdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 2,24).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine navode da su u toku izvještajnog perioda predstavnici NVO učestvovali u radu radne grupe za izradu Lokalnog plana za borbu protiv korupcije, u radnoj grupi za izradu Strateškog plana razvoja Opštine Ulcinj (tri NVO predstavnika), kao i u radnoj grupi za izradu Lokalnog plana za prevenciju bolesti zavisnosti kojom je koordinirao predstavnik NVO „Novi Horizont". Ispitanici su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa (ocjena 4,2), kao i sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (ocjena 4). Uglavnom su saglasni i sa tvdrnjom da predstavnici

NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (ocjena 4), a djelimično su saglasni sa tvdnjom da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka (ocjena 3,4 na skali od 1 do 5).

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Predstavnici NVO Globus Art su zajedno sa predstavnicima opštine organizovali sajam rukotvorina, a predstavnici NVO „Novi Horizont" su zajedno sa Kancelarijom za prevenciju bolesti i zavisnosti organizovali press konferenciju povodom objavljivanja rezultata zajedničkog istraživanja.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su u saradnji sa NVO „Novi Horizont" organizovali javnu raspravu povodom izrade Lokalnog plana akcije za mlade, a u saradnji sa SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja javnu raspravu za Lokalni plan o rodnoj ravnopravnosti.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom Opštine Ulcinj za 2015. godinu je planirano 30. 000 eura za transfere NVO. *Komisija za raspodjelu sredstava nije raspisivala konkurs u toku 2015. godine, a po drugom pravnom osnovu nevladinim organizacijama je dodijeljeno 10.650,00 eura.*

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1,82 na skali od 1 do 5). Uglavnom nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetim (ocjena 2,41 na skali od 1 do 5), a djelimično su saglasni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (ocjena 3,24 na skali od 1 do 5). Ispitanici ističu da se finansiranje vrši putem konkursa ili zahtjevom. Opština je u nekim slučajevima prihvatila da bude sponzor određenim manifestacijama, a da zauzvrat obezbijedi vidljivost.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške nevladinim organizacijama (ocjena 1,6 na skali od 1 do 5). Oni su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (ocjene 4,8 na skali od 1 do 5). Ispitanici ističu da je Komisija 2014. godine objavila konkurs za raspodjelu sredstava, ali je realizovan tek 2015. godine, pa zato nije objavljen konkurs u 2015. Primjetno je da postoji veliki broj NVO čije aktivnosti iziskuju velika sredstva. Voljeli bi da mogu da podrže sve aktivnosti, ali nikako ne na uštrb kvaliteta. Smatraju da je potrebno donijeti Odluku o prioritetnim oblastima za finansiranje zarad konkretnijih efekata.

- **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici NVO su vrlo malo zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije i korišćenje prostora za sastanke, konferencije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave djelimično zadovoljavajuće (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije, korišćenje prostora opštine za sastanke, konferencije i preporuke za projekte. Ni u ovoj opštini ne postoji lokalni akt kojim su detaljno regulisani kriterijumi i način raspodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine na besplatno korišćenje NVO. Sa druge strane, opština plaća troškove zakupa za prostorije koje koristi SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, 13. godina i 6. mjeseci. Organizacija SUBNORA je do skoro koristila prostorije koje su u vlasništvu opštine. Ispitanici ističu da niko od njih nema ugovor sa opštinom. Nisu postojali kriterijumi raspodjele. Smatraju da je teško sagledati realnost i činjenicu kome je pomoć najpotrebnija pored partijskih i prijateljskih veza i ističu da je potrebno definisati kriterijume za dodjelu prostorija.

2.42 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Centar za informacioni sistem je formiran. Na sajtu su objavljeni Statut, Poslovnik o radu SO, odluke o budžetu za 2015. i 2016. godinu, Završni račun za 2015. godinu. Izvještaj o radu predsjednika opštine za 2015. godinu i izvještaji o radu javnih preduzeća i ustanova čiji je osnivač opština nijesu objavljeni na sajtu. Odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom za 2015. godinu nijesu objavljeni na sajtu, a objavljeni su samo zaključeni ugovori u 2016. godini. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave nijesu objavljena. Na sajtu su objavljeni vodiči za slobodan pristup informacijama po organima lokalne uprave, obrazac zahtjeva za slobodan pristup informacijama, ali ne i informacije kojima je pristup dozvoljen (rješenja i informacija). Ovoj opštini je u izvještajnom periodu podnijeto 15 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od čega je 12 usvojeno, 1 djelimično usvojen, a 2 su odbijena.

Nijesu objavljena sva akta koja je donijela Skupština opštine u izvještajnom periodu. Na internet stranici nijesu objavljene najave za sjednice Skupštine opštine, planirani dnevni red, materijali za sjednice, ni zapisnici sa održanih sjednica. Rad sjednice

Skupštine opštine korišćenjem instituta „slobodna stolica" pratio je predstavnik NVO Zeleni korak, Dželal Hodžić. Članovi Savjeta za razvoj i zaštitu lokalne samouprave još uvijek nijesu imenovani, uprkos činjenici da je u nekoliko navrata objavljivan oglas za predlaganje kandidata. Odluka o formiranju Savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO nije usvojena. U toku 2015. godine, nije održan sastanak predsjednika opštine sa NVO, dok je u prvom kvartalu 2016. godine na usmeni zahtjev predsjednika održan sastanak u njegovom kabinetu.

PREPORUKE:

- Formirati zajedničku mejling listu putem koje će predstavnici oba sektora razmjenjivati informacije;
- Ažurirati internet stranicu redovno i objavljivati sva dokumenta u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupština primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Objavljivati redovno na sajtu opštine izvještaje sa javnih rasprava sa pregledom dobijenih komentara i obrazloženjem zbog čega nijesu prihvaćeni prijedlozi;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima i obezbijediti jednak tretman NVO predstavnika u istim;
- Utvrditi jasne prioritete pri finansiranju koji su u skladu sa potrebama zajednice na godišnjem nivou;
- Objavljivati redovno konkurse za raspodjelu sredstava NVO;
- Ukinuti praksu dodjele sredstava na osnovu odluka predsjednika;
- Obezbijediti kontinuirani monitoring i evaluaciju projekata finansiranih budžetskim sredstvima donošenjem posebnog monitoring plana, sa jasnom podjelom zadataka članova Komisije;
- Donijeti Odluku o osnivanju Savjeta za saradnju lokalne samouprave sa NVO;
- Donijeti Odluku kojom će se regulisati postupak dodjele prostorija opštine na besplatno korišćenje NVO;
- Donijeti Odluku o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova.

OPŠTINA ŠAVNIK

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Šavnik registrovano je 10 NVO i sve su udruženja.

Pregled usvojenih dokumenata kojima se uređuju pojedini oblici saradnje Opštine Šavnik i nevladinih organizacija

Opština	**Šavnik**
Statut	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 036/04 Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 024/08, 036/10, 018/15, 026/16)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 040/09)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 023/15)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 037/05)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 018/15, 016/16)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/09)

2.43 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o pitanjima od značaja za NVO sektor navode web sajt opštine. Kada je u pitanju ocjena pojedinih segmenata informisanja, ispitanici su sva tri segmenta informisanja ocijenili veoma lošim (dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija-ocjena 1 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO putem web sajta i oglasne table, na kojima najčešće objavljuju pozive za javne rasprave. Predstavnici opštine su svoju informisanost o radu lokalnih NVO ocijenili lošom (prosječna ocjena 2 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode NVO. Ispitanici su istakli da je u ovoj opštini prepoznato je 9-10 NVO i da su službenici opštine pokušali da pripreme bazu NVO, ali baza nije formirana uslijed nezainteresovanosti NVO sektora. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Vladimir Lazarević.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

U Opštini Šavnik nije primjenjen postupak prethodnog konsultovanja prilikom utvrđivanja nacrta planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata tokom 2015. godine i prve polovine 2016. Javne rasprave su sprovedene prilikom izrade: Nacrta Odluke o komunalnom uređenju grada, Nacrta Odluke o određivanju upravljača spomenika prirode „Kanjona Nevidio", Nacrta Odluke o budžetu Opštine Šavnik za 2016. godinu, Nacrta Odluke o izmjenama budžeta za 2015. godinu, Nacrta DUP-ova „Šavnik jug" „Šavnik sjever" i „Boan", Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za izgradnju dalekovoda 400 kW Čevo – Pljevlja, Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Statuta Opštine Šavnik, Nacrta Odluke o određivanju naziva naselja, ulica i trgova u Opštini Šavnik, Nacrta Odluke o porezu na nepokretnosti, Nacrta Odluke o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova. Svi pozivi za javne rasprave, zajedno sa nacrtima dokumenata i programima javnih rasprava su objavljeni na sajtu, ali ne i izvještaji o sprovedenim javnim raspravama.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su vrlo malo konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata u izvještajnom periodu (ocjena 2 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešće forme u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem web sajta. Ispitanici nijesu nimalo zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od opštine tokom ovog procesa (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari odbijeni bez obrazloženja (ocjena 1 iskazana na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO vrlo malo konsultovane u izradi lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Kao razloge nedovoljne uključenosti NVO sektora u procese donošenja odluka, oni navode da nevladine organizacije nijesu zainteresovane za uključivanje u ove procese. Kao najčešće forme putem kojih obavljaju konsultacije istaknute su javne rasprave. Predstavnici lokalne uprave su vrlo malo zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom ovog procesa (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Istaknuto je da mali broj ljudi učestvuje na javnim raspravama. Naveli su primjer u kojem je Svjetska banka pomogla kreiranje lokalnog prostornog plana, gdje je korišćen drugačiji pristup uključivanja javnosti u vidu prethodnih konsultacija i open house principa.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Učesnici istraživanja nijesu imali prilike da učestvuju u radu neke radne grupe/tijela. Ispitanici uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjama: proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou je transparentan i nema konflikta

interesa, predstavnici NVO su ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave-isti tretman u pogledu dostavljanja informacija i dokumentacije, jednaka mogućnost učestvovanja u raspravi tokom rada radne grupe, nakon održanih sastanaka svim članovima se dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka, predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (prosječne ocjene 1 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Sa druge strane, predstavnici opštine su u potpunosti saglasni sa svim prethodno navedenim tvrdnjama (ocjene 4,5 iskazane na skali od 1 do 5).

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Ispitanici nijesu imali prilike da u izvještajnom periodu organizuju zajedničke događaje sa predstavnicima opštine.

Lokalna uprava

Takođe, i predstavnici opštine navode da nije bilo primjera organizovanja zajedničkih događaja sa NVO.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom Opštine Šavnik za 2015. godinu je planirano 1000,00 eura za finansiranje NVO. *Komisija za raspodjelu sredstava nije raspisivala konkurs u toku 2015. godine, a po drugom pravnom osnovu nevladinim organizacijama je dodijeljeno 1050,00 eura.*

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem finansijske podrške projektima NVO od strane opštine (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Uopšte nijesu saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao ni sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (ocjene 1 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine su vrlo malo zadovoljni pružanjem finansijske podrške nevladinim organizacijama (ocjena 2 na skali od 1 do 5). Oni su djelimično saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima, kao i sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (ocjene 3 na skali od 1 do 5). Ispitanici navode da je potrebno jačati kapacitete lokalnih NVO za pisanje projekata, kao i kapacitete komisije za raspodjelu sredstava i obezbijediti istoj finansijska sredstva za rad.

■ **Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave**

NVO

Predstavnici NVO nimalo nijesu zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane organa lokalne uprave (ocjena 1 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (ocjena 4 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije, plaćanje komunalija, korišćenje prostora opštine za sastanke, konferencije i preporuke za projekte. Opština Šavnik nije ustupila nijednoj NVO svoje prostorije na korišćenje, ali predstavnici opštine navode da NVO mogu koristiti dostupne opštinske prostorije za sastanke i slične događaje.

2.44 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

U Opštini Šavnik nije formiran Centar za informacioni sistem. Na sajtu su objavljeni Statut, odluke o budžetu za 2015. i 2016. godinu i Završni račun za 2015. godinu. Izvještaj o radu predsjednika opštine za 2015. godinu i izvještaji o radu javnih preduzeća i ustanova čiji je osnivač opština nijesu objavljeni na sajtu. Odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom su objavljeni na sajtu. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave nijesu objavljena. Na sajtu su objavljeni vodiči za slobodan pristup informacijama po organima lokalne uprave, obrazac zahtjeva za slobodan pristup informacijama, ali ne i informacije kojima je pristup dozvoljen. Na osnovu podataka dobijenih od predstavnika opštine, ovoj opštini je u izvještajnom periodu dostavljeno 68 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od kojih je 32 usvojeno,19 odbijeno,14 djelimično usvojeno i 3 riješeno obavještenjem.

Nijesu objavljena sva akta koja je donijela Skupština opštine u izvještajnom periodu. Sjednice Skupštine opštine i planirani dnevni red su najavljene putem internet stranice. Materijali za tačke koje su bile na dnevnom redu sjednice Skupštine nijesu bili dostupni na sajtu, kao ni zapisnici sa održanih sjednica. Predstavnici NVO nijesu učestvovali u radu sjednice SO korišćenjem instituta „slobodna stolica". Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave nije dostavio Skupštini godišnji izvještaj o radu, te nemamo informaciju o radu ovog tijela. Odluka o formiranju Savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO nije usvojena. Nije održan sastanak predsjednika opštine sa NVO u izvještajnom periodu.

PREPORUKE:

- Formirati Centar za informacioni sistem;
- Formirati zajedničku mejling listu putem koje će predstavnici oba sektora razmjenjivati informacije;
- Ažurirati internet stranicu redovno i objavljivati sva dokumenta u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Objavljivati redovno na sajtu opštine izvještaje sa javnih rasprava sa pregledom dobijenih komentara i obrazloženjem zbog čega nijesu prihvaćeni prijedlozi;
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima i obezbijediti jednak tretman NVO predstavnika u istim;
- Utvrditi jasne prioritete pri finansiranju koji su u skladu sa potrebama zajednice na godišnjem nivou;
- Objavljivati redovno konkurse za raspodjelu sredstava NVO;
- Ukinuti praksu dodjele sredstava na osnovu odluka predsjednika;
- Organizovati treninge za pisanje projekata za lokalne NVO;
- Organizovati obuke za članove Komisije za raspodjelu sredstava NVO;
- Obezbijediti kontinuirani monitoring i evaluaciju projekata finansiranih budžetskim sredstvima donošenjem posebnog monitoring plana, sa jasnom podjelom zadataka članova Komisije;
- Donijeti odluku kojom će se regulisati postupak dodjele prostorija opštine na besplatno korišćenje NVO.

OPŠTINA ŽABLJAK

Prema podacima MUP-a, na teritoriji Opštine Žabljak registrovano je 33 NVO, od čega su 32 udruženja i 1 fondacija.

Opština	**Žabljak**
Statut	(Prečišćeni tekst) ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 006/11 od 15.02.2011) ("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 009/05, 013/05, Službeni list Republike Crne Gore", br. 023/06, 023/07, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 003/11, 007/14)
Odluka o kriterijumima,načinu i postupku raspodjele sredstava NVO	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 023/07, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 007/14)
Odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 008/07)
Odluka o mjesnim zajednicama	("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 021/12)
Poslovnik o radu Skupštine	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 044/06, Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/11)
Odluka o Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave	("Službeni list RCG - opštinski propisi", br. 028/07)

2.45 SARADNJA NEVLADINIH ORGANIZACIJA I LOKALNE SAMOUPRAVE

■ Informisanje o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor

NVO

Predstavnici NVO kao izvore informacija o pitanjima od značaja za NVO sektor navode web sajt opštine, oglasnu tablu, kontakt osobu za saradnju sa NVO i nadležne sekretarijate. Kada je u pitanju ocjena pojedinih segmenata informisanja, ispitanici su sva tri segmenta informisanja ocijenili vrlo dobrim (dostupnost, blagovremenost i sadržaj informacija-ocjena 3,5 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave informišu NVO o važnim informacijama putem web sajta i oglasne table. Na Žabljaku ne postoje lokalne novine, radio stanica ili TV, ali je istaknuto je da se često koristi e-mail u cilju distribuiranja informacija kao i telefonsko kontaktiranje NVO. Predstavnici opštine su svoju informisanost o radu lokalnih

NVO ocijenili vrlo dobrom (prosječna ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Kao izvore informacija o aktivnostima nevladinih organizacija navode direktno informisanje od strane NVO, kao i kontakt osobu za saradnju sa NVO u opštini. Ispitanici su istakli da imaju usku saradnju sa malim brojem NVO. Kontakt osoba za saradnju sa NVO je Dragomir Vuković, službenik u Sekretarijatu za upravu i društvene djelatnosti.

■ Konsultovanje nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi Skupština

Postupak prethodnog konsultovanja je primjenjen prilikom izrade Lokalnog plana za unapređenje socijalne inkluzije - razvoj lokalnih usluga socijalne zaštite. Javne rasprave su sprovedene prilikom izrade: Nacrta odluke o izmjenama i dopunama odluke o porezu na nepokretnosti, Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o lokalnim komunalnim taksama, Nacrta Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o boravišnoj taksi, Nacrtu Odluke o Budžetu opštine Žabljak za 2016. godinu i davanja saglasnosti na Elaborat procjene uticaja životne sredine na izgradnju dalekovoda 400 kV Čevo-Pljevlja. Pozivi za konsultacije i javne rasprave, zajedno sa nacrtima dokumenata i programima javnih rasprava su objavljeni na sajtu. Većina izvještaja o sprovedenim javnim raspravama je takođe dostupna na sajtu.

NVO

Predstavnici nevladinih organizacija su djelimično konsultovani od strane organa lokalne uprave prilikom izrade planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata u izvještajnom periodu (ocjena 3 iskazana na skali od 1 do 5). Najčešće forme u kojoj se obavljaju konsultacije su javne rasprave, tribine i sastanci sa predstavnicima opštine. Predstavnici NVO navode da informacije o javnoj raspravi dobijaju putem web sajta, mejla i neposrednim kontaktom sa opštinskim službenicima. Ispitanici smatraju da je proces povratnog informisanja od strane opštine u ovom procesu zadovoljavajući (ocjena 4 na skali od 1 do 5). Kada je u pitanju ocjena prihvaćenosti komentara i sugestija NVO u toku javne rasprave, predstavnici NVO ističu da su njihove sugestije i komentari u potpunosti prihvaćene (ocjena 3,5 na skali od 1 do 4).

Lokalna uprava

Predstavnici lokalne uprave ocjenjuju da su NVO djelimično konsultovane u izradi lokalnih akata, planova i programa razvoja u izvještajnom periodu (ocjena 2,5 na skali od 1 do 5). Kao razloge nedovoljne uključenosti NVO sektora u procese donošenja odluka, oni navode da nevladine organizacije nijesu zainteresovane za uključivanje u ove procese. Kao najčešće forme putem kojih obavljaju konsultacije istaknute su javne rasprave i sastanci sa NVO i građanima. Predstavnici lokalne uprave su djelimično zadovoljni povratnim informacijama koje dobijaju od NVO tokom ovog procesa (ocjena 2,5 na skali od 1 do 5). Predstavnici opštine su istakli da redovno objavljuju pozive za javne rasprave i pozivaju NVO, ali da je glavni problem na ovom polju nedostatak interesovanja NVO.

■ Omogućavanje učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa

NVO

Učesnici istraživanja nijesu imali prilike da učestvuju u radu neke radne grupe/tijela.

Ispitanici su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da je proces izbora NVO predstavnika u radnim grupama i tijelima na opštinskom nivou transparentan i nema konflikta interesa i sa tvrdnjom da su predstavnici NVO ravnopravni članovi radnih grupa sa predstavnicima lokalne uprave (ocjene 3, 5 na skali od 1 do 5). U potpunosti su saglasni sa tvrdnjama da se nakon održanih sastanaka svim članovima dostavljaju zapisnici sa održanih sastanaka i da predstavnici NVO u radnim grupama imaju prostora za konkretan doprinos i njihovi prijedlozi se uvažavaju (ocjene 4,5 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Opština Žabljak je uključila predstavnika NVO u radnoj grupi za izradu Akcionog plana za borbu protiv korupcije, kao i u sastav Komisije za raspodjelu sredstava NVO. Ispitanici su istakli da proces objave poziva za predlaganje predstavnika NVO u radne grupe/ tijela do sada nije bio od velike koristi jer generalno nema dovoljno interesovanja da neka NVO kandiduje svog predstavnika, tako da službenici na osnovu informacija koje posjeduju kontaktiraju NVO koje znaju i na taj način pokušavaju da ih uključe u rad radnih grupa i sličnih tijela. Predstavnici opštine su uglavnom saglasni sa svim prethodno navedenim tvrdnjama koje se tiču učešća NVO u radne grupe i tijela (ocjene 4 iskazane na skli od 1 do 5).

■ Organizovanje zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.

NVO

Ispitanici nijesu imali prilike da u izvještajnom periodu organizuju zajedničke događaje sa predstavnicima opštine.

Lokalna uprava

Takođe, i predstavnici opštine navode da nije bilo primjera organizovanja zajedničkih javnih rasprava i drugih događaja sa NVO.

■ Finansiranje projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo pod uslovima i po postupku propisanim opštima aktom opštine

Budžetom Opštine Žabljak za 2015. godinu je planirano 5000,00 eura za finansiranje NVO i taj iznos je raspodijeljen na osnovu konkursa za raspodjelu sredstava. *U ovoj opštini nije bilo dodjele sredstava po drugom pravnom osnovu nevladinim organizacijama.* Komisija je pripremila Izvještaj o realizaciji sredstava NVO opredijeljenih za 2015. godinu, koji je usvojen na sjednici Skupštine održanoj 28.12.2016.

NVO

Predstavnici NVO ocjenjuju pružanje finansijske podrške projektima NVO od strane opštine zadovoljavajućim (ocjena 3,5 na skali od 1 do 5). Uglavnom su saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 4), a u potpunosti sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo (ocjena 4,5 na skali od 1 do 5).

Lokalna uprava

Predstavnici opštine takođe ocjenjuju zadovoljavajućim pružanje finansijske podrške nevladinim organizacijama od strane opštine (ocjena 4 na skali od 1 do 5). Oni su uglavnom saglasni sa tvrdnjom da su projekti NVO koji su podržani putem konkursa u skladu sa opštinskim javnim politikama i razvojnim prioritetima (ocjena 4 na skali od 1 do 5), a djelimično sa tvrdnjom da projekti podržani putem konkursa imaju pozitivan uticaj na stanovništvo i doprinose dobrobiti zajednice (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Ispitanici su istakli istakli stav Komisije za raspodjelu sredstava da su projekti lošeg kvaliteta i da je upitno buduće finansiranje NVO ukoliko se kvalitet projekata ne poboljša (i u 2015. i u 2016. godini iste 4 NVO su dobile sredstva putem konkursa). Opština Žabljak ima praksu finansiranja NVO samo putem konkursa i izbjegava se finansiranje NVO putem zahtjeva predsjedniku opštine.

■ Obezbjeđivanje uslova za rad nevladinih organizacija u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave

NVO

Predstavnici NVO su djelimično zadovoljni pružanjem nenovčane podrške NVO od strane organa lokalne uprave (ocjena 3 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije i korišćenje prostora opštine za sastanke, konferencije.

Lokalna uprava

Predstavnici opštine ocjenjuju da je pružanje nenovčane podrške NVO od strane lokalne samouprave zadovoljavajuće (ocjena 4 na skali od 1 do 5). Po procjeni ispitanika iz lokalne uprave, vidovi nenovčane podrške koji bi najviše doprinijeli radu NVO su poslovne prostorije, korišćenje prostora opštine za sastanke, konferencije i preporuke za projekte. Opština Žabljak je obezbijedila na korišćenje organizacijama osoba sa invaliditetom prostor u okviru Kancelarije za prevenciju narkomanije. Organizacijama je obezbijeđeno korišćenje sala za konferencije, panel diskusije, sastanke.

2.46 JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

U Opštini Žabljak nije formiran Informacioni centar. Na sajtu su objavljeni Statut, Poslovnik o radu Skupštine, odluke o budžetu za 2015. i 2016. godinu i Završni račun za 2015. godinu. Takođe je objavljen Izvještaj o radu predsjednika opštine za 2015. godinu i izvještaji o radu javnih preduzeća i ustanova čiji je osnivač opština, osim JU Centra za kulturu. Odluke o dodjeli poslova i usluga i zaključeni ugovori sa pravnim i fizičkim licima, kao i pojedinačne odluke i drugi akti i ugovori zaključeni u postupku raspolaganja imovinom su objavljeni na sajtu. Imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave su objavljena. Na sajtu su objavljeni vodiči za slobodan pristup informacijama po organima lokalne uprave, ali nijesu informacije kojima je pristup

dozvoljen, kao ni obrazac zahtjeva. Na osnovu podataka Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, ovoj opštini u izvještajnom periodu su podnijeta 2 zahtjeva za slobodan pristup informacijama od čega je 1 usvojen, a 1 djelimično usvojen.

Nijesu objavljena sva akta koja je donijela Skupština opštine u izvještajnom periodu. Sjednice Skupštine opštine i planirani dnevni red su najavljene putem internet stranice. Materijali za tačke koje su bile na dnevnom redu sjednice Skupštine nijesu bili dostupni na sajtu. Zapisnici sa održanih sjednica se objavljuju. Predstavnici NVO nijesu podnosili zahtjeve za učešće u radu sjednica SO. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave nije dostavio Skupštini godišnji izvještaj o radu, te nemamo informaciju o radu ovog tijela. Odluka o formiranju Savjeta za saradnju lokalne samouprave i NVO nije usvojena. Nije održan sastanak predsjednika opštine sa NVO u izvještajnom periodu.

PREPORUKE:

- Formirati Informacioni centar,
- Kreirati bazu podataka NVO i objaviti je na sajtu;
- Formirati zajedničku mejling listu putem koje će predstavnici oba sektora razmjenjivati informacije;
- Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupstina primijeniti postupak prethodnog konsultovanja i u cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku;
- Objavljivati redovno na sajtu sve izvještaje sa javnih rasprava sa pregledom dobijenih komentara i obrazloženjem zbog čega nijesu prihvaćeni prijedlozi;
- Organizovati obuke za NVO i lokalne službenike na temu mehanizmi građanske participacije, komunikacije itd.
- Usvojiti lokalni akt kojim su regulisani kriterijumi i postupak izbora NVO u radnim grupama i tijelima i obezbijediti jednak tretman NVO predstavnika u istim;
- Organizovati treninge za pisanje projekata za lokalne NVO;
- Obezbijediti kontinuirani monitoring i evaluaciju projekata finansiranih budžetskim sredstvima donošenjem posebnog monitoring plana, sa jasnom podjelom zadataka članova Komisije;
- Donijeti odluku kojom će se regulisati postupak dodjele prostorija opštine na besplatno korišćenje NVO.
- Objaviti na sajtu sve informacije u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama.

3. PREPORUKE

U odnosu na nalaze našeg istraživanja, moguće je izvesti i generalni set preporuka za poboljšanje stanja, čija primjena i način primjene opet zavise od specifičnosti lokalnih samoupava:

- **Ostvarivanje saradnje lokalne samouprave sa nevladinim organizacijama**
  - ✓ Unaprijediti informisanost NVO sektora i na linku „NVO » redovno objavljivati sve informacije od značaja za rad NVO sektora (novosti, javne pozive, odobrene projekte, izvjestaje, dokumente kojima je reguslisana saradnja opstina i NVO, potrebne obrasce itd.).
  - ✓ Potrebno je unaprijediti znanja službenika opštine o civilnom sektoru i mehanizmima saradnje.
  - ✓ Konsultovanje nevladinih organizacija o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština treba dalje unaprjeđivati u skladu sa jasnim planom. Prilikom izrade svih programa/planova razvoja opštine i opštih akata koje donosi skupština potrebno je primijeniti postupak prethodnog konsultovanja. U cilju detaljnijeg regulisanja ovog oblika saradnje potrebno je donijeti lokalnu odluku, poput Odluke o saradnji i partnerstvu Glavnog grada-Podgorica ili izmjeniti postojeće odluke o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova.
  - ✓ Javne rasprave je neophodno organizovati u prostorijama pristupačnim osobama sa invaliditetom, a prije svega je neophodno prilagoditi web sajtove opština osobama sa oštećenim vidom.
  - ✓ Svi izvještaji sa javnih rasprava moraju biti objavljeni na sajtu i dostavljeni učesnicima javnih rasprava. Takođe, izvještaji treba da sadrže detaljan pregled komentara koji su prihvaćeni i odbijeni, kao i pojedinačna obrazloženja zbog kojih su odbijeni.
  - ✓ Potrebno je bolje normativno urediti učešće predstavnika NVO u radnim grupama a za to može poslužiti vladina Uredba o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija ili Odluka o saradnji i partnerstvu Glavnog grada-Podgorice.
  - ✓ Kada je u pitanju finansiranje, potrebne su promjene odluka o finansiranju koje obezbjedjuju održivo investiranje lokalnih samouprava u nevladin sektor. To se može obezbijediti utvrdjivanjem procenta od budzeta koji će se na godišnjem nivou odvajati za projekte NVO, kako bi se obezbijedila sigurnost sredstava za ovu namjenu, kao i suštinskom promjenom načina odlučivanja o projektima koji treba da su uskladjeni sa prioritetima opština i komplementarni sa javnim politikama. Takođe je potrebno ukinuti praksu dodjeljivanja novčanih sredstava NVO na osnovu odluka predsjednika, i sva sredstva iz opštinskog budžeta dodjeljivati na osnovu konkursa. Neophodno je uspostaviti efikasan monitoring realizacije projekata podrzanih iz budžeta

opštine donošenjem monitoring plana i raspodjelom zadataka između članova Komisije za raspodjelu sredstava u tom procesu.

- ✓ Neophodno je regulisati postupak dodjele prostorija koje su u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje, donošenjem Odluke o dodjeli prostorija u vlasništvu opštine nevladinim organizacijama na besplatno korišćenje.

■ Javnost i transparentnost rada lokalnih samouprava

Na internet stranici opštine potrebno je objaviti:

- ✓ izvještaje o radu javnih službi čiji je osnivač jedinica lokalne samoprave;
- ✓ imena članova organa upravljanja, nadzornih odbora i organa rukovođenja u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave;
- ✓ evidenciju o neposrednom uvidu građana u akte na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama;
- ✓ akt kojim se uređuje broj i struktura zaposlenih u javnim službama koje se finansiraju iz jedinice lokalne samouprave;
- ✓ polugodišnje izvještaje o izvršenju budžeta i investicione politike za tekuću godinu i završne račune za prethodnu godinu;
- ✓ učiniti dostupnim materijale za tačke koje će biti na dnevnom redu sjednice skupštine opštine.

Informacioni centar mora biti uspostavljen u opštinama u kojima ne postoji a njegova funkcija treba da bude stalno unapređivana. Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave mora postati funkcionalno tijelo. Savjet treba da ima svoj budžet a na internet stranici opštine treba da objavljuju svoje preporuke, zahtjeve, incijative itd. Takođe je potrebno je poštovati zakonsku obavezu održavanja sastanaka predsjednika opštine sa predstavnicima lokalnih nevladinih organizacija.

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN978-86-85579-50-9
COBISS.CG-ID 32444688

ISBN 978-86-85579-50-9